

Opis predmeta

Činjenica da u biti svake civilizacije stoji određena religija koja bitno određuje njen karakter, kulturu i način života govori o potrebi njenog poznavanja i izučavanja u odgojno-obrazovnom sistemu svakog društva. U našem slučaju riječ je o izučavanju islama kao dominantnog svjetonazora Bošnjaka i ostalih muslimana koji žive u Bosni i Hercegovini, na kojem je izgrađena svijest o svijetu i životu kao Božijem daru, u koje su utisnute Njegova neizmjerljiva ljubav i dobrota. Islamska vjeronauka je integrirana u opće odgojno-obrazovne ciljeve demokratske škole, svojim sadržajima predstavlja dio odgojno-obrazovnog sistema Bosne i Hercegovine i svrha joj je da komplementarnim djelovanjem s drugim školskim predmetima promovira cjelovit i sistematičan odgoj čovjeka na načelima islama i korelacijsko-integrativnog učenja. Islamska vjeronauka omogućava učenicima autentično i sistematično upoznavanje, čuvanje i razvijanje vjerskog i kulturnog identiteta, te njegovanje kulture dijaloga i tolerancije.

Značaj izučavanja islamske vjeronauke polazi od islamske premise da se svako dijete rađa u čistoj prirodi s kojom je islam u znaku jednakosti kao što je u znaku jednakosti s prirodnim ljepotama koje nas okružuju i govore o ljepoti i dobroti Onoga koji sve to daje. U tom smislu krajnji odgojni, obrazovni i funkcionalni cilj ovog predmeta jeste sačuvati čistu čovjekovu prirodu kroz faze njegovog sazrijevanja i odgajati u njemu one vrline kojima se čuvaju i podupiru red i zakon, dobrota, ljubav, solidarnost i pozitivne aktivnosti u ime Božije i za Njegovu ljubav, a na korist svoju i svih ljudi.

Islamska vjeronauka u školi slijedi teološke i antropološko-pedagoške temelje odgoja i obrazovanja radi upoznavanja islama kroz sve bitne tjelesne, duševne i duhovne sposobnosti učenika: spoznajne, doživljajne, voljne i djelatne. Time ostvaruje i potvrđuje odgojno-obrazovnu cjelovitost, ali i podupire univerzalne procese školskog poučavanja i učenja. Multidisciplinarna isprepletenost i povezanost odgojno-obrazovnih područja i međupredmetnih tema islamske vjeronauke omogućuje skladnost odgojno-obrazovnih procesa, razvoj temeljnih i specifičnih kompetencija učenika, otvorenost prema učenju i međupredmetno povezivanje sadržaja na vertikalnoj i horizontalnoj razini.

U cilju zadovoljavanja odgojno-obrazovnih potreba učenika s teškoćama i odgojno-obrazovnih potreba nadarene djece i učenika, izučavanje islamske vjeronauke se prilagođava u skladu sa smjernicama iznesenim u dokumentima koji reguliraju učenje i poučavanje učenika s teškoćama i nadarenih učenika.

U okviru predmeta, učenici razmišljaju, istražuju i postavljaju mnoga pitanja o svijetu, životu, prirodi i Bogu, međuljudskim odnosima, porodici, domovini, mjestu i ulozi u Evropskoj uniji, suživotu i toleranciji itd., te uče da je život vrijednost i dar Božiji. Uče da ih povezivanje s

Bogom, poštivanje Njegovih pravila vodi sretnom i sigurnom životu. Islamska vjeronauka doprinosi izgrađivanju moralno-etičkih vrijednosti i ključnih kompetencija mladih koje omogućavaju stvaralačko i integrirano učenje, upoznavanje s fazama odrastanja i izgradnje identiteta, odgovorno suočavanje sa problemima, razumijevanje stvarnosti i svjesnog življenja.

Islamska vjeronauka omogućava razvijanje ključnih kompetencija i osnovnih vještina potrebnih za lično ispunjenje i razvoj, socijalnu uključenost, aktivno građanstvo i suočavanje sa životnim izazovima. Svojim sadržajima pomaže osnaživanju učenika da: preuzmu odgovornost za upravljanje životom u odnosu na socijalni kontekst, sarađuju s drugim ljudima i odgovorno koriste socio-kulturne alate (npr. govor, jezik, informacije i sl.) i IKT u interakciji s okolinom. Razvija sposobnost izgradnje dobrih odnosa s drugima, saradnje, upravljanja sukobima, aktivnog djelovanja, provođenja životnih planova i zagovaranja prava, ograničenja i potreba.

Iako pripada društveno-humanističkom području, svojim sadržajima ulazi i u ostala znanstvena područja i međupredmetne teme te njeguje interdisciplinarni dijalog i međupredmetnu saradnju s drugim nastavnim predmetima unutar društveno-humanističkog ali i drugih odgojno-obrazovnih područja. Nastavnim temama i sadržajima koje obrađuje islamska vjeronauka se snažno naslanja na ostale predmete, te na taj način doprinosi cjelini integralnog proučavanja predviđenih tema. Svojim sadržajima doprinosi realizaciji međupredmetnih tema o odgoju, zdravlju, ličnom i socijalnom razvoju, ekologiji, učenju, upotrebi IKT-a, životnim planovima, kulturi itd.

Islamska vjeronauka pripada društveno-humanističkom području. Uvažavajući činjenicu da je Bog stvoritelj svega postojećeg u prirodi, te da su Božije objave upućene čovjeku s ciljem da se izgradi što bolji pojedinac koji aktivno doprinosi razvoju društva, predmet islamska vjeronauka je zainteresovan za sadržaje svih drugih predmeta, te ih snažno podržava. S nekim nastavnim predmetima je i direktnoj interakciji, a s nekima u indirektnoj.

Islamska vjeronauka je predmet sa snažnom i bogatom tradicijom, zainteresovana je i uvažava sva pozitivna ljudska saznanja i dostignuća. Od objave islama do danas uvijek su traženi najpogodniji načini i modeli da se poruka islama što vjerodostojnije predstavi čovjeku i uvijek u skladu s dostignućima i potrebama vremena. Vrijeme u kome živimo zahtijeva otvorenu komunikaciju uz njegovanje kulture dijaloga i tolerancije prema drugim i drugačijim pristupima, kao i ostvarivanje korelacije s drugim predmetima radi što potpunijeg podučavanja i učenja, a sve s ciljem što potpunijeg razvoja kompetencija kod učenika.

U formalno-pravnom i organizacijskom smislu islamska vjeronauka je redovni i obavezni nastavni predmet za učenike čiji ga roditelji/staratelji slobodno izaberu na početku osnovnog, odnosno srednjeg obrazovanja i izvodi se pod jednakim uslovima kao i ostali obavezni nastavni predmeti u školi. Izučava se od prvog razreda osnovne škole do kraja srednjoškolskog obrazovanja u svim razredima i vrstama odgoja i obrazovanja. Izvodi se dva sata sedmično izuzev prvog razreda osnovne škole i svih razreda gimnazijskog obrazovanja u kojima se izvodi jedan sat sedmično.

Ciljevi učenja i poučavanja predmeta

Učenje i poučavanje islamske vjeronauke usmjereno je na usvajanje relevantnih znanja o svojoj vjeri i razvijanje pozitivnog odnosa prema istoj, te poticanje učenika da živi u duhu islama shodno svojim mogućnostima kao aktivan sudionik zajednice i društva.

Temeljni ciljevi učenja i poučavanja islamske vjeronauke su:

1. Približiti učeniku Božije poruke iz Kur'ana, uvesti ga u temelje islamskog učenja na način primjeren uzrastu te ga upoznati s vrijednostima islama u svakodnevnicu uz razvijanje proaktivne uloge u životu.
2. Podučiti učenika ispravnom razumijevanju Poslanikovog, a.s., sunneta u tradicionalnom bosanskohercegovačkom kontekstu uz kontinuirano razvijanje ljubavi prema Muhammedu, a.s., i drugim poslanicima.
3. Razvijati kod učenika estetske vrijednosti islama, sposobnost stvaranja i doživljavanja umjetničkih vrijednosti nastalih na temelju islama uz svijest o povezanosti tradicionalnog i modernog, duhovnog i materijalnog, etničkog i multikulturalnog u Bosni i Hercegovini i evropskom ambijentu.
4. Odgajati u duhu svakodnevne predanosti etičkoj praksi islama i afirmativnog djelovanja na vršnjake u izvršavanju dužnosti te razvijati kulturne, radne, zdravstvene i higijenske navike uz naglašavanje vjerskog poticaja za njihovo njegovanje življenja zdravog života na temelju učenja islama i ispravnog odnosa prema prirodi kao Allahovom daru.
5. Unapređivati svijest o značaju temeljnih postulata interkulturalnog odgoja i ljudskog dostojanstva i slobode odgajanjem u duhu patriotizma i potrebe za zajedničkim životom na historijskim, kulturnim i vjerskim odrednicama Bosne i Hercegovine afirmirajući pozitivne međuljudske vrijednosti, suživot, toleranciju, saradnju i bolje razumijevanje vlastitog identiteta.
6. Razvijati kreativnost i kritičko mišljenje kao metakompetencija neophodnih za integraciju u društvo i nošenje sa složenim zahtjevima savremenog života kao i poticati i kontinuirano unapređivati intelektualni, tjelesni, estetski, duhovni, moralni, društveni razvoj učenika, u skladu s njegovim sposobnostima i sklonostima.

Oblasna struktura predmetnog kurikuluma

Predmet Islamska vjeronauka promovira cjelovit i sistematičan odgoj učenika na načelima islama i korelacijsko-integrativnog učenja radi afirmiranja procesa izrastanja mladog čovjeka u ličnost upućenu na slobodu i odgovornost, na društvenost i samoaktualizaciju. Poučavanje i učenje polazi od temeljnih vrijednosti, kao što su: Istina, Dobrota, Pravda, Ljepota, Svetost, s težnjom da postanu duhovno ogledalo učenika. Uvažavajući ljudsku potrebu za odgojem, svojim sadržajima i odgojno-obrazovnim ishodima daje smisao vrijednostima i osjećanju vrijednosti, uzdiže ličnost, odgaja u cjelini kulture, uobličava iskustva pronalazeći izvore raznovrsnih formi učenja kulture i vrijednosnog odnosa. Temeljni sadržaji kojim se učenici obrazuju za sposobnosti promatranja, pamćenja, mišljenja, osjećanja, volje i mašte su strukturirani u četiri oblasti:

A) Iman – Vjerovanje, B) Islam – Praktikovanje, C) Ihsan i Ahlak i D) Kulturno-civilizacijsko naslijeđe.

Navedene oblasti obuhvataju sva područja poučavanja i učenja Islamske vjeronauke, međusobno se prožimaju u sadržajnom i funkcionalnom smislu te doprinose kvalitativnim promjenama u kognitivnom, afektivnom i voljno-motivacijskom području učenikovog života. Zaokružuju sve aspekte ljudskog života, od promišljanja o samom sebi, preko misli, osjećanja do pitanja odakle dolazimo i kuda idemo s težnjom predstavljanja islama kao univerzalnog sistema ljudskog života utemeljenog na istini tewhida ili Božije jednoće.

Definirane oblasti omogućavaju da pokrenuti intelektualni procesi ulaze u duševne procese učenika, odnosno da saznanja o različitim temama učenici stiču iskustveno, neprestano ih nadograđuju i primjenjuju u životu. Ključna sastavnica poučavanja i učenja je povezana s idejom vlastitog istraživanja: učenici uče o vjeri, u vjeri i iz vjere. Kontekst poučavanja i učenja promiče spoznaju i znanje, ali isto tako i vladanje i stavove. Budući da islamska vjeronauka ne posreduje samo informacije o vjeri i religiji, nego potiče jačanje učenikovog identiteta i ohrabruje ga u donošenju odluka i izbora u području vjere i morala, učenik je, zajedno s njegovom stvarnošću i iskustvom, nezaobilazan kriterij za izbor odgojno-obrazovnih ishoda i sadržaja.

Razvoj odgojno-obrazovnih ishoda stoga treba promatrati u kontinuitetu, a ne kao zatvorene u jednu cjelinu. Na kraju, budući da je Islamska vjeronauka predmet čiji sadržaji i ishodi imaju svoj izvor najprije u Kur'anu i Sunnetu, sve oblasti i njima predviđeni ishodi i teme su obavezni, s tim što je dubina obrade pojedinih oblasti prepuštena nastavniku koji je obavezan da bude svjestan pitanja koga, čemu, zašto i kako uči i poučava.

Oslanjajući se na otvorenost učenika prema svijetu u kome živi, njegovu prirodnu pronicljivost i radoznalost/znaželju za saznanjem predmetna oblast Iman – Vjerovanje pruža odgovore učeniku o nepoznatom i čulima nedokučivom s težnjom predstavljanja života smisaonim i razumljivim na učeniku primjerenom nivou.

Predmetno područje obuhvata:

- spoznaju da cjelokupni ljudski život prožimaju stavovi, uvjerenja, znanja o gajbu (ljudskim čulima nedokučivom svijetu) sa svim njegovim elementima;
- spoznaju da je vjera u samo Jednoga Boga, najvažnije ljudsko stanje koje svaki pojedinac prihvata slobodoumno i dobrovoljno;
- čvrsto vjerovanje u meleke, objavljene Knjige, Božje poslanike, sudnji dan i da cjelokupni svemir opstoji po principu Božije Volje, Stvaranja i Određenja;
- učenje o temeljima islamskog vjerovanja radi pomaganja učenicima u promišljanju i traženju odgovora na pitanja ko nas je stvorio, zašto smo stvoreni i šta će s nama biti nakon smrti;
- shvatanje da je vjera, kao i sam život, izravni Božji dar za koji će svaki čovjek biti odgovoran te da se kao unutarnji doživljaj Boga, vjera ne razdvaja od svakodnevnog življenja.

Predmetno područje razvija radoznalost/znaželju učenika za saznanjem s dopuštenjem da svoj kognitivni implus doživi kao subjektivno zadovoljstvo koje bi ga vodilo do doživljaja spoznaje. Fenomen vjerovanja se posmatra iz različitih perspektiva u predmetima: vjeronauka, B/H/S jezik i književnost, moja okolina, društvo, historija, sociologija, kultura i zajednica, kultura življenja, etika, kultura religija, demokratija i ljudska prava, psihologija, pedagogija, filozofija itd.

Predmetna oblast Islam – Praktikovanje se temelji na razumijevanju islamskih dužnosti koje podstiču učenika na aktivnost i djelovanje uz obavezan razvoj samostalnosti, inicijativnosti, dosjetljivosti, preduzimljivosti i moralne hrabrosti kod učenika. Aktivitet kao izvorni akt ljudske prirode je neophodno podržavati kod učenika odgajajući ih, učenjem u duhovno-duševnom razvojnom procesu, da razvijaju ljudsku snagu i moć radom i praktikovanjem islama.

Predmetno područje obuhvata:

- učenje o temeljnim islamskim dužnostima, svjedočenju svog islamskog opredjeljenja, obavljanju namaza, postu mjeseca ramazana, davanju zekata i obavljanju hadža;
- shvatanje da vjernik svoj život usklađuje s Kur'anom i životnom praksom poslanika Muhammeda, a.s., te tako svojim postupcima, na svakom mjestu i u svako vrijeme, svjedoči vjerske istine i vrijednosti;
- spoznaju da osim što iz Kur'ana crpe norme ponašanja i postupcima primjenjuju znanje u vjerskoj praksi, učenici razumiju da je već i samo citiranje, odnosno učenje Božijih riječi, čin ibadeta.

Predmetno područje razvija individualnost jer je islam vjera ljudske slobode, što se potvrđuje time da u islamu nema posrednika između čovjeka i Boga, posrednika koji bi tu individualnost ukočio, omeo ili onemogućio u njenom istinskom odnošenju prema Njemu, a što je osnova za svaki pedagoški akt i svako pedagoško postupanje.

Vjerska praksa se posmatra iz različitih perspektiva u predmetima: vjeronauk/a, tjelesni i zdravstveni odgoj, B/H/S jezik i književnost, moja okolina, društvo, historija, sociologija, kultura i zajednica, etika, kultura religija, muzička kultura, likovna kultura, kultura življenja, pedagogija, demokratija i ljudska prava, filozofija itd.

Zahvaljujući učenju učenik je sposoban za nesagledive ishode svog razvoja, može se razvijati putevima dobra ali i putevima zla i doći do istinske samoizmjene (odgajanja). Impulsi učenja u okviru predmetnog područja Ihsan i Ahlak potiču svjesnost drugačije i ljudski dostojne mogućnosti koja se realizira moralnošću i bogobojažnošću, odnosno, pokornošću Bogu.

Predmetno područje obuhvata:

- shvatanje moralnog okvira, utemeljenom na Kur'anu i Sunnetu, kao okvira unutar kojeg se duhovno oblikuje vjernik i razvija muslimanska zajednica;
- učenje o ljudskim dužnostima: dužnosti prema Bogu, prema sebi, prema bližnjima, drugim ljudima, prema prirodi i živim bićima;
- vježbanje učenika da obogaćuje svoj emocionalni život te da na dostojanstven način vrši emocionalna pražnjenja;
- shvatanje da dijalog ima za cilj oblikovanje jedinstvene ljudske zajednice u kojoj bi bile sačuvane sve razlike i priznate sve posebnosti (ljudi, kultura, religija);
- svjesnost o važnosti promoviranja dobra, a sprječavanja zla, odnosno svjesnost posljedice ako zlo ili nemoral postanu prevladavajuća društvena norma ponašanja;
- posmatranje društvenih procesa i pojava kroz prizmu moralnih vrijednosti i procjenjivanje o prihvatanju ili odbacivanju istih.

Razvojem svjesnosti o povezanosti morala i svakodnevnog života uobličava se sposobnost primjene dobivenih teoretskih znanja na konkretne životne situacije čime se pronalaze orijentiri važni za donošenje odluka u svakodnevnim moralnim dilemama, ali i za izgradnju temeljnog moralnog stava kao bitnog faktora smislenog i ispunjenog života.

Predmetno područje Kulturno-civilizacijsko naslijeđe obuhvata civilizacijsku duhovnu i materijalnu kulturu nastalu pod utjecajem islama, a predstavlja: znanstvenu, povijesnu i kulturno-umjetničku vrijednost, za čovječanstvo općenito ali i za vjersku, nacionalnu, državnu i ljudsku zajednicu posebno. Naglasak je na poticanju pozitivnih stajališta, na razvijanju svijesti o pripadanju islamskom ummetu, ali i evropskom kulturnom krugu uz osvještavanje vlastitog identiteta.

Predmetno područje obuhvata:

- osposobljavanje za prepoznavanje baštinskih elemenata te senzibiliziranje za njihovo očuvanje;
- razvijanje osjetljivosti za potrebe zaštite kulturnog i prirodnog naslijeđa, kao dijelu vlastite kulturne, historijske i prirodne baštine i spoznavanje njihove vrijednosti;
- razvijanje osjećaja za druge i drugačije, odnosno svjesnosti o vjerskoj, etničkoj i kulturološkoj raznolikosti životnog okruženja;
- svjesnost o ulozi pojedinca u očuvanju prirodne i kulturne baštine u zavičaju, domovini i svijetu;
- razvijanje odgovornosti za svoj narod, njegovu duhovnost, tradiciju, jezik uz punu toleranciju prema drugim narodima i njihovim vjerskim, kulturnim i etničkim identitetima;
- promišljanje o različitim interesima unutar zajednice i angažiranju u kreiranju vlastitih životnih uslova radi sudjelovanja i pridonosa zajednici u kojoj živi.

Zaštita naslijeđa je jako važan faktor u procesu globalizacije, odnosno u očuvanju identiteta pojedinog naroda te je važno odgajati i obrazovati učenike o problemu zaštite naslijeđa (kulturne i prirodne baštine) kao važnog faktora u poznavanju tradicije i prepoznavanju identiteta svakog naroda.

Kulturno-civilizacijsko naslijeđe se posmatra iz različitih perspektiva u predmetima: B/H/S jezik i književnost, vjeronauk/a, moja okolina, društvo, historija, geografija, sociologija, pedagogija, filozofija, kultura i zajednica, etika, kultura religija, muzička kultura, likovna kultura.

Odgojno-obrazovni nivo i razred

- Osnovno
- 1

Godine učenja i podučavanja predmeta: 1

A Iman - vjerovanje

[A.1.1](#)

[A.1.2](#)

[A.1.3](#)

[A.1.4](#)

B Islam - praktikanje

[B.1.1](#)

[B.1.2](#)

[B.1.3](#)

[B.1.4](#)

[B.1.5](#)

[B.1.6](#)

C Ihsan i Ahlak

[C.1.1](#)

[C.1.2](#)

[C.1.3](#)

[C.1.4](#)

[C.1.5](#)

[C.1.6](#)

[C.1.7](#)

D Kulturno-civilizacijsko naslijeđe

[D.1.1](#)

[D.1.2](#)

A Iman - vjerovanje	A.1.1	A.1.2	A.1.3
	Prepoznaje islam kao svoju vjeru i iskazuje uvjerenje da Bog postoji.	Prepoznaje Kur'an kao Božiju knjigu i njeguje pozitivan odnos prema njemu.	Prihvata činjenice o rođenju Muhammeda, a.s.
	DHP-1.1.2	JZK-1.3.3 DHP-1.2.1	HIS-1.0.2
	Definira pojam vjere. Navodi čemu vjera uči. Identificira islam kao svoju vjeru. Otkriva u šta vjeruje svojim srcem. Otkriva šta je sve stvorio Allah, dž.š.	Definiše Kur'an kao Božiju knjigu. Opisuje Kur'an kao knjigu u kojoj su sadržani savjeti, propisi i upute za život muslimana. Pokazuje pozitivan odnos prema Kur'anu.	Navodi mjesto i datum rođenja Muhammeda, a.s. Opisuje njegovo djetinjstvo. Izdvaja pouke iz navedenih kazivanja i prihvata ih. Prepoznaje lijepe osobine Muhammeda, a.s., i prosuđuje po čemu mu Poslanik, a.s., može biti uzor.
	KLJUČNI SADRŽAJI	KLJUČNI SADRŽAJI	KLJUČNI SADRŽAJI
	MOJA VJERA ME UČI Stvoritelj Allah	Kur'an je Božija knjiga	Muhammed, a.s., Božiji vjerovjesnik

Pjesma o vjeri

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Izučavanje islamske vjeronauke u prvoj godini osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja treba polaziti od islamske premise da se svako dijete rađa u čistoj prirodi koju je potrebno sačuvati kroz sve faze sazrijevanja i odgajati u njemu one vrline kojima se čuvaju i podupiru red i zakon, dobrota, ljubav, solidarnost i pozitivne aktivnosti u ime Božije i za Njegovu ljubav, a na korist svoju i svih ljudi. Nastavni program za prvi razred osnovne škole pruža početna znanja o vjeri, na način **primjeren** uzrastu, kako bi djeca stekla osnovne doživljaje o njenim principima i vrijednostima te vrlinama lijepog ophođenja i ispravnog suočavanja s problemima u njihovom životnom okruženju. Za nastavnike kao kreatore nastavnog procesa jedan od najsloženijih, najtežih, ali i najplemenitijih zadataka jeste uvođenje djeteta u spoznaje islama kroz programske sadržaje, preko kojih će se, to plemenito i nježno biće, čiji su intelekt i emocija u razvoju, osposobljavati za duhovno i moralno-estetsko poimanje života u okrilju vjere. Za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda A.1.1. preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

- definiranje vjere,
- razvijanje svijesti o postojanju Jednog Boga;
- razlikovanje Božijeg stvaranja i kreacija Njegovih stvorenja;
- prepoznavanje vlastite vjere.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se ostvaruje različitim oblicima rada u kojima će nastavnik istaknuti središnju refleksiju na:

- interpretaciju Kur'ana kao Allahove, dž.š., knjige;
- prihvatanje savjeta, propisa i uputa sadržanih u Kur'anu;
- razvijanje pozitivnog odnosa prema Kur'anu;
- razvijanje želje za dubljim upoznavanjem Kur'ana.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporučuje se ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda uz primjenu različitih oblika rada primjerenih uzrastu učenika i stavljanje središnje refleksije na:

- upoznavanje s životom Muhammeda, a.s., kroz kazivanje o njegovom rođenju i djetinjstvu;
- odgojno djelovanje po uzoru na Muhammeda, a.s.;

Za realizaciju nastavnih sadržaja neophodno je kazivanja o navedenim događajima prilagoditi uzrastu učenika.

A.1.4

Opisuje prirodu kao Božiji dar, te pokazuje svijest o važnosti očuvanja okoline.

[POO-2.3.1](#) [POO-2.3.2](#) [GEO-3.3.1](#)

Opisuje prirodu kao Božiji dar.

Prepoznaje milost Božiju u prirodi oko sebe.

Prepoznaje ljepote prirode koje je Allah, dž.š., stvorio.

Identificira darove od Allaha, dž.š., i pokazuje svijest o važnosti očuvanja okoline.

Interpretira Subhaneke sa prijevodom.

KLJUČNI SADRŽAJI

Ljepota

(Lijepe su rijeke, planine, jezera, zvijezde na Nebu, cvijeće, životinje...)

Uzdah na ljepotu - Slavljeneka je Allah

Zahvalnost

(Hvala ti Gospodaru na darovima kojima nas daruješ)

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

- razvijanje želje za upoznavanjem i spoznajom Stvoritelja kroz Njegovo savršeno stvaranje prirode (rijeke, planine, jezera, more, zvijezde, cvijeće, životinje...);
- razumijevanje milosti Božije posmatranjem svijeta oko sebe;
- pravilno interpretiranje Subhaneke sa prijevodom;
- povezivanje riječi kojima veličamo Allaha, dž.š., (Subhaneke) sa osobinom milosti i (Elhamdulillah) zahvalnosti koja treba krasiti svakog čovjeka.

B
Islam –
praktikovanje

B.1.1
Definira osnovne islamske pojmove iz svakodnevnog života muslimana (selam, islam, kelime i šehadet, Allah, dž.š., Muhammed, a.s.,

B.1.2
Prepoznaje i primjenjuje selam.

B.1.3
Memoriše, pravilno izgovara i primjenjuje kelime i šehadet.

[JZK-1.3.3](#)

Razrada odgojno-obrazovnog ishoda je identična razradi navedenoj za odgojno-obrazovne ishode: A.1.1., A.1.2., A.1.3., B.1.2., D.1.1. i D.1.2.

KLJUČNI SADRŽAJI

Sadržaji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični sadržajima navedenim za odgojno-obrazovne ishode: A.1.1., A.1.3., A.1.2., B.1.2., B.1.3., D.1.1. i D.1.2.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE
ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama navedenim u odgojno-obrazovnim ishodima: A.1.1., A.1.2., A.1.3., B.1.2., B.1.3., D.1.1. i D.1.2.

[DHP-1.2.4 GRO-1.2.2](#)

Navodi vrste pozdrava.
Definira selam kao islamski pozdrav.
Pravilno interpretira islamski pozdrav.
Primjenjuje pravila lijepog ponašanja u svakodnevnom životu.
Pokazuje poštivanje drugog i drugačijeg primjerenim pozdravljanjem.

KLJUČNI SADRŽAJI

Dobrodošli na vjeronauku -
Upoznajmo se
Širimo pozdrav
(esselamu alejkum, dobar dan, dobro jutro, dobra večer, doviđenja...)

PREPORUKE ZA OSTVARENJE
ISHODA

Prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na interpretiranje različitih pozdrava i izdvajanje selama kao islamskog pozdrava s ciljem osvještavanja pripadnosti islamu i razvijanja tolerancije i suživota.

[JZK-1.3.3](#)

Interpretira kelime i šehadet s prijevodom.
Analizira kelime i šehadet.
Koristi šehadet u prigodnim situacijama.

KLJUČNI SADRŽAJI

Stvoritelj Allah
Pjesma o vjeri

PREPORUKE ZA OSTVARENJE
ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se može ostvariti različitim oblicima rada u kojima će nastavnik istaknuti središnju refleksiju na:
-razvijanje želje za učenje šehadeta;
-razumijevanje značaja učenja šehadeta;
-osvještavanja značaja kelime i šehadeta;
-pravilno interpretiranje kelime i šehadeta s prijevodom.

B.1.4

Memoriše, pravilno izgovara i primjenjuje Euzubillu i Bismillu s prijevodom u prigodnim situacijama.

B.1.5

Memoriše, pravilno izgovara i primjenjuje Rabbi jessir i Hasbi Rabbi džellallah s prijevodom u prigodnim situacijama.

B.1.6

Memoriše, pravilno izgovara i primjenjuje Subhaneke s prijevodom.

[JZK-1.3.3](#)

Interpretira Euzubillu i Bismillu s prijevodom.

Navodi prilike u kojima se primjenjuje Euzubilla i Bismilla.

Koristi Euzubillu i Bismillu u prigodnim situacijama.

[JZK-1.3.3](#)

Interpretira Rabbi jessir i Hasbi Rabbi džellallah s prijevodom.

Navodi prilike u kojima se primjenjuje Rabbi jessir i Hasbi Rabbi džellallah.

Koristi Rabbi jessir i Hasbi Rabbi džellallah u prigodnim situacijama.

[JZK-1.3.3](#)

Interpretira Subhaneke s prijevodom.

Navodi prilike u kojima se primjenjuje Subhaneke s prijevodom.

Koristi Subhaneke s prijevodom.

KLJUČNI SADRŽAJI

Euzubilla
Bismillom do uspjeha

KLJUČNI SADRŽAJI

Dova za dobar početak -
Bože olakšaj
Hasbi Rabbi džellallah

KLJUČNI SADRŽAJI

Slavljen neka je Allah

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se može ostvariti različitim oblicima rada u kojima će nastavnik istaknuti središnju refleksiju na:

- senzibiliranje za učenje Euzubille i Bismille;
- razumijevanje značaja učenja Euzubille i Bismille;
- analiziranje odnosa Euzubille i Bismille i uspjeha i zaštite;
- razvijanje navike čestog učenja Euzubille i Bismille.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se može ostvariti različitim oblicima rada u kojima će nastavnik istaknuti središnju refleksiju na:

- senzibiliranje za učenje Rabbi jessir i Hasbi Rabbi džellallah s prijevodom iz ljubavi prema Allahu, dž.š., i Muhammedu, a.s.;
- razumijevanje značaja učenja Rabbi jessir i Hasbi Rabbi džellallah;
- razumijevanje značaja primjenjivanja i učenja dove u svakodnevnom životu.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama navedenim za odgojno-obrazovni ishod A.1.4.

C Ihsan i Ahlak	C.1.1 Identificira pravilno ponašanje u školi i razlikuje ga od nepravilnog ponašanja.	C.1.2 Prihvata specifičnosti higijene u islamu.	C.1.3 Navodi članove porodice, prepoznaje da svaki pojedinac živi u zajednici, te da svi članovi imaju određena prava i obaveze.
	GRO-1.1.2	TZP-2.2.1	GRO-1.1.1 GRO-1.1.3
	<p>Navodi primjere lijepog ponašanja.</p> <p>Prepoznaje ljepotu druženja.</p> <p>Identificira pravilno ponašanje u školi.</p> <p>Razlikuje pravilno ponašanje od nepravilnog.</p> <p>Prihvata lijepo ponašanje i druženje u školi.</p>	<p>Navodi i opisuje načine održavanja higijene.</p> <p>Povezuje ih s islamskim učenjem.</p> <p>Uočava vrijednosti zdravog života.</p> <p>Prihvata čistoću i zdrav život u skladu s islamskim učenjem.</p>	<p>Definira porodicu i navodi članove porodice.</p> <p>Prepoznaje prava i obaveze članova porodice.</p> <p>Navodi načine iskazivanja ljubavi i zahvalnosti prema porodici i ostalima.</p> <p>Opisuje aktivan život u zajednici i odnos prema porodici, komšijama, prijateljima, drugim i drugačijim.</p> <p>Objašnjava značaj saradnje i pomaganja u zajednici.</p>
	KLJUČNI SADRŽAJI	KLJUČNI SADRŽAJI	KLJUČNI SADRŽAJI
	<p>Moja škola</p> <p>(Lijepo ponašanje i ljepota druženja)</p>	<p>Higijena</p> <p>(Čistoća je dio moje vjere)</p>	<p>Moja porodica</p> <p>(Hvala mama, hvala oče...).</p> <p>Ljubav</p> <p>(Volim svoje roditelje, brata, sestru, prijatelje...)</p>
	PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA	PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA	PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA
	<p>Prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:</p> <ul style="list-style-type: none"> -identificiranje lijepog ponašanja u školi i ljepote druženja; -razumijevanje i prihvatanje pravila ponašanja; -usmjerenje na ponašanje i druženje u skladu s islamskim učenjem. 	<p>Za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:</p> <ul style="list-style-type: none"> -identificiranje čistoće kao dijela vjere; -upoznavanje sa značajem i načinom održavanja higijene u islamu; -identificiranje koristi od održavanja higijene; -prihvatanje čistoće i zdravog života u skladu s islamskim učenjem. 	<p>Za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:</p> <ul style="list-style-type: none"> -razumijevanje značaja porodice; -prepoznavanje lijepog odnosa prema roditeljima, bratu, sestri i ostalima; -senzibiliranje za iskazivanjem ljubavi prema porodici i prijateljima; -afirmiranje na aktivnost u porodici;

-razumijevanje i prihvatanje saradnje i pomaganja;

-identificiranje interesa koji se mogu ostvariti u zajednici.

C.1.4

Prepoznaje prihvatljiva ponašanja za zaštitu neposrednog okoliša.

C.1.5

Prepoznaje i razlikuje dobro od lošeg, istinu od laži, pošteno od nepoštenog, prihvatljivo od neprihvatljivog ponašanja u životnoj svakodnevi.

C.1.6

Prepoznaje dobra djela koja je sam učinio.

[GEO-3.3.1](#) [GEO-3.3.4](#)

Razrada odgojno-obrazovnog ishoda je identična razradi navedenoj u odgojno-obrazovnom ishodu A.1.4. i C.1.2.

KLJUČNI SADRŽAJI

Sadržaji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični sadržajima navedenim za ostvarenje odgojno-obrazovnih ishoda A.1.4. i C.1.2.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama navedenim za odgojno-obrazovni ishod A.1.4. i C.1.2.

[GRO-1.1.2](#) [GRO-1.1.3](#)

Prepoznaje istinu i laž, pošteno i nepošteno, dobro i loše ponašanje.

Razlikuje dobro od lošeg, istinu od laži, pošteno od nepoštenog, prihvatljivo od neprihvatljivog ponašanja u životnoj svakodnevi.

Navodi primjere vlastitog lijepog ponašanja.

Odabire lijepo ponašanje.

KLJUČNI SADRŽAJI

Mi smo dobra, vrijedna i uredna djeca
Dobrota
(Svakog dana činim dobro)

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se eisticanje središnje refleksije na:

-prepoznavanje primjera istine i laži, poštenog i nepoštenog, dobrog i lošeg ponašanje;

-osvještavanje značaja davanja prednosti dobru u

[DHP-4.4.1](#)

Razrada odgojno-obrazovnog ishoda je identična razradi navedenoj u odgojno-obrazovnom ishodu C.1.5.

KLJUČNI SADRŽAJI

Sadržaji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični sadržajima navedenim za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda C.1.5.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama navedenim za odgojno-obrazovni ishod C.1.5.

odnosu na loše u govoru i postupcima;

-senzibiliziranje za činjenje dobra.

C.1.7

Objašnjava odnos prema porodici, prijateljima, drugim i drugačijim i domovini.

GRO-1.1.3

Razrada odgojno-obrazovnog ishoda je identična razradi navedenoj u odgojno-obrazovnim ishodima: C.1.1., C.1.3. i C.1.5.

KLJUČNI SADRŽAJI

Sadržaji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični sadržajima navedenim za ostvarenje odgojno-obrazovnih ishoda: C.1.1., C.1.3. i C.1.5.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama navedenim za odgojno-obrazovne ishode: C.1.1., C.1.3. i C.1.5.

D
Kulturno-
civilizacijsko
naslijeđe

D.1.1

Prepoznaje i opisuje džamiju, navodi najsvetije džamije, te primjenjuje lijepo ponašanje u džamiji.

[GEO-3.3.1](#) [UMP-2.2.2](#) [UMP-2.3.4](#)

Definira i opisuje džamiju.

Izdvaja svoju najdražu džamiju.

Navodi najsvetije džamije.

Primjenjuje lijepo ponašanje u džamiji.

Prepoznaje svoju džamiju.

KLJUČNI SADRŽAJI

Moja najdraža džamija

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

-prepoznavanje džamije u odnosu na druge građevine;

-osvještavanje uloge džamije u životu muslimana;

-identificiranje najsvetijih džamija;

-senzibiliziranje za lijepo ponašanje u džamiji.

D.1.2

Navodi islamske blagdane i prepoznaje običaje koji se praktikuju u njihovim porodicama.

[UMP-2.3.4](#) [UMP-2.3.5](#) [UMP-3.3.3](#)

Navodi i opisuje radosti: ramazana, Ramazanskog bajrama i Kurban-bajrama.

Navodi i opisuje običaje koji se praktikuju za vrijeme obilježavanja islamskih blagdana.

Analizira vlastiti odnos prema blagdanima.

KLJUČNI SADRŽAJI

RADOSTI MOJE VJERE

Ramazana u mojoj kući

Ilahija Ramazana

Ramazanski bajram

Kurban-bajram

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

-identificiranje islamskih blagdana;

-prepoznavanje radosti koje donose islamski blagdani,

-senzibiliziranje za obilježavanje blagdana u skladu s islamskim učenjem i tradicijom bošnjaka.

- Osnovno
- 2

Godine učenja i podučavanja predmeta: 2

A	B Islam – praktikovanje	C Ihsan i ahlak	D Kulturno–civilizacijsko naslijeđe
A.2.1	B.2.1	C.2.1	
A.2.2	B.2.2	C.2.2	D.2.1
A.2.3	B.2.3	C.2.3	D.2.2
A.2.4	B.2.4	C.2.4	
A.2.5	B.2.5	C.2.5	
		C.2.6	

A	A.2.1	A.2.2	A.2.3
	Upoznaje se sa životom Muhammeda, a.s., u dječaćkom dobu i prepoznaje njegove lijepe osobine.	Memoriše, pravilno izgovara i primjenjuje salavat s prijevodom u prigodnim situacijama.	Uočava i opisuje promjene u prirodi kao Božiji dar.
	HIS-1.0.2 HIS-2.0.3	JZK-1.3.3	POO-1.1.1 GEO-3.3.4
	<p>Opisuje određene događaje iz života Muhammeda, a.s. (rani gubitak roditelja, posebnost Muhammeda, a.s. u dječaćkom dobu, osmjehnuti Poslanik, a.s.).</p> <p>Izdvaja pouke iz navedenih kazivanja i prihvata ih.</p> <p>Prepoznaje lijepe osobine Muhammeda, a.s.</p> <p>Prosuduje po čemu mu Poslanik, a.s., može biti uzor.</p> <p>Analizira vlastiti odnos prema Muhammedu, a.s.</p>	<p>Definiše salavat.</p> <p>Memoriše sa prijevodom salavat na Muhammeda, a.s.</p> <p>Otkriva značaj salavata.</p> <p>Pravilno izgovara salavat u prigodnim situacijama.</p> <p>Analizira vlastiti odnos prema salavatu.</p>	<p>Navodi i opisuje primjere savršenog Allahovog stvaranja.</p> <p>Spoznaje Stvoritelja posmatrajući promjene u prirodi (smjenu godišnjih doba).</p> <p>Prepoznaje milost Božiju u prirodi oko sebe.</p> <p>Identificira vrijednosti ubiranju plodova rada u sebi (truda i učenja) i ubiranju plodova u prirodi.</p> <p>Analizira vlastiti odnos prema prirodi kao Božijem daru.</p>
	KLJUČNI SADRŽAJI	KLJUČNI SADRŽAJI	KLJUČNI SADRŽAJI
	NAŠ POSLANIK MUHAMMED, A.S.	Salavat na Poslanika, a.s.	PRIRODA JE BOŽIJI DAR
	Rani gubitak roditelja		Allah, dž.š., oživljava prirodu - proljeće
	Posebnost Muhammeda, a.s., u dječaćkom dobu		Dani su dugi a noći kratke - ljeto
	Osmjehnuti Poslanik, a.s.		Ubiranje plodova Allahove, dž.š., milosti - jesen

Kada nebo bijeli zemlju - zima

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnih ishoda islamske vjeronauke u drugom razredu potrebno je opće norme interpretirati kao fleksibilne okvire, a svako dijete doživljavati s njegovom posebnosti, stilom učenja i ličnim porodičnim okruženjem. Treba imati na umu da je spoznajno područje učenika drugog razreda na početku operativnog mišljenja s konkretnim logičkim operacijama pri čemu percepcija ima još uvijek značajnu ulogu. Radi toga je nužno interpretirati sadržaje koji im odgovaraju i na način na koji ih njihov mentalni kvalitet može asimilirati. Spoznajne i osjećajne strukture su dva aspekta jednog cjelovitog procesa i zato već i interes djeteta za neku pojavu znak je njene asimilacije u njegov mentalni obrazac. Važno je iskoristiti djetetove prirodne interese u procesu planiranja i ostvarivanja odgojno-obrazovnih ishoda. Nerealna očekivanja oslabit će motiviranost i snažno oruniti samopouzdanje. Razvoj moralnosti karakterizira početak procesa koji će trajati tokom cijelog života. Novooblikovano osjećanje savjesti veoma je intenzivno i potrebno im je pomoći u realnom prihvatanju pogreške i iznalaženju načina da je ispravi. Prilikom ostvarenje odgojno-obrazovnih ishoda potrebno je uz mogućnost dječje tjelesne akcije približiti apstrakciju, osmisliti kontekst u kojem znanje treba razumjeti i razigrati djecu.

Za ostvarenje odgojno-

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se može ostvariti različitim oblicima rada i isticanje središnje refleksije na:

- senzibiliranje za učenje salavata iz ljubavi prema Muhammedu, a.s.
- razumijevanje značaja učenja salavata;
- navikavanje na iskazivanje poštivanja prema Muhammedu, a.s.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

- razvijanje želje za spoznajom Stvoritelja kroz Njegovo savršenstvo stvaranja;
- razumijevanje milosti Božije posmatranjem svijeta oko sebe;
- prepoznavanje prirode kao dara Božijeg;
- usmjeravanje na mudrost Allahovog stvaranja godišnjih doba: proljeće, ljeto, jesen, zima;
- osvještavanje potrebe za spominjanjem i veličanjem Allaha, dž.š.

Za realizaciju nastavnih sadržaja vezanih za promjene u prirodi neophodno je sadržaje prilagoditi uzrastu učenika.

obrazovnog ishoda A.2.1.
potrebno je istaknuti
središnju refleksije na:

-djetinjstvo Muhammeda,
a.s., radi približavanja
vjerovanja u njega;

-identificiranje njegovih
uzornih vrijednosti;

-analiziranje posebnosti
Muhammeda, a.s.

-odgojno djelovanje po
uzoru na Muhammeda, a.s.

A.2.4

Nabraja, opisuje i objašnjava Božije blagodatni (vodu, zrak, hranu, zemlju, zdravlje).

A.2.5

Razumijeva san kao Božiji dar i primjenjuje adabe i uči dovu za lahak san.

[POO-1.1.1](#) [POO-2.3.1](#) [POO-2.3.2](#)

Pored pokazatelja navedenih za odgojno-obrazovni ishod A.2.3. učenik će moći da:

Identificira bez čega nije moguće živjeti.

Prikazuje zdravlje kao Allahov, dž.š., dar.

Otkriva primjere zbog kojih je shvatio da ga Allah, dž.š., voli.

Analizira vlastiti odnos prema Božijim blagodatima.

KLJUČNI SADRŽAJI

PRIRODA JE BOŽIJI DAR

SVEOBUH VATNA JE ALLAHOVA, DŽ.Š., MILOST

Bez čega ne mogu živjeti

Zdravlje je Allahov, dž.š., dar

Doživljaj s raspusta - osjetio sam da me Allah, dž.š., voli

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Pored preporuka datih za ostvarenje odgojno-obrazovnog A.2.3. preporučuje se stavljanje refleksije na:

-analiziranje sveobuhvatnosti Allahove, dž.š. milosti;

-prepoznavanje potreba neophodnih za život;

-predstavljanje zdravlja kao Allahovog, dž.š., dara;

-osvještavanje postojanja ljubavi Božije prema stvorenjima.

[BIO-4.3.1](#)

Opisuje san kao Allahov, dž.š., dar.

Navodi adabe prije spavanja.

Interpretira dovu Muhammeda, a.s., prije spavanja.

Analizira vlastiti odnos prema snu kao odmoru i adabima vezanim za njega.

KLJUČNI SADRŽAJI

San kao Allahov, dž.š., dar

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

-prihvatanje Božijih darova i islamskog odnosa prema njima;

-razvijanje želje za memorisanjem dove i primjenom adaba prije spavanja;

-analiziranje vrijednosti adaba prije spavanja.

B Islam – praktikovanje

B.2.1

Opisuje islam kao vjeru i osnovne odrednice vjere.

B.2.2

Prepoznaje džemat kao oblik zajedništva u razredu, porodici, džamiji, te objašnjava odnose u njemu.

B.2.3

Opisuje i uvježbava abdestne radnje i brine se o čistoći tijela i zdravlju.

[GRO-1.1.1](#)

Prepoznaje islam kao svoju vjeru.

Opisuje islam kao predanost Allahu, dž.š.

Prihvata islamske dužnosti.

Analizira ljepote življenja u islamu.

Opisuje lijepo odijevanje i prihvata adabe lijepog odijevanja s posebnim osvrtom na namaz.

Opisuje džemat kao zajedništvo muslimana.

Prepoznaje da se Allah, dž.š., brine za svakog.

KLJUČNI SADRŽAJI

ISLAM JE NAŠA VJERA

Islam - predanost Allahu, dž.š.

Allah, dž.š., se brine za svakog

Džemat - zajedništvo muslimana

Kako je lijepo biti musliman

Lijepo odijevanje

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

-interpretaciju islama kao pokornosti, odanosti i poslušnosti Allahu, dž.š.;

-djelovanje u skladu s islamskim šartima;

-razvijanje ljubavi prema islamu i džematu;

-razumijevanje značaja džemata (na igralištu, u kući, u džamiji, u porodici, u

[GEO-2.1.2](#)

Opisuje džemat kao zajedništvo muslimana.

Prepoznaje značaj i vrijednost džemata.

KLJUČNI SADRŽAJI

Džemat-zajedništvo muslimana

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama koje se odnose na džemat datim za odgojno-obrazovni ishod B.2.1.

[POO-1.3.2 TZP-1.2.2 TZP-2.1.1](#)

Defnira abdest.

Navodi i opisuje abdestne radnje.

Upoređuje čistoću tijela i zdravlje.

Opisuje razvijanje duhovne čistoće uz pomoć abdesta.

Analizira vlastiti odnos prema abdestu.

KLJUČNI SADRŽAJI

Abdest

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

-osvještavanje značaja čistoće u islamu;

-razvijanje želje za pravilno uzimanje abdesta;

-pripremanje za namaz, kao i za sve važne radnje u svakodnevnom životu;

-analiziranje povezanosti abdesta, duhovne i tjelesne čistoće i zdravlja;

razredu);

-podsticanje za lijepim odijevanjem u skladu s učenjem islama;

-razvijanje zadovoljstva radi pripadnosti islamu.

-podsticanje na održavanje veze s Allahom, dž.š., putem namaza;

B.2.4

Reproducira Fatihu s prijevodom i prepoznaje namaz kao zahvalu Allahu, dž.š., na blagodatima, slavi i veliča Boga.

B.2.5

Memoriše s prijevodom, pravilno izgovara i primjenjuje tesbih, suru Ihlas, suru Kevser u prigodnim situacijama.

JZK-1.3.3

Navodi načine obraćanja Allahu, dž.š.

Navodi i opisuje načine iskazivanja zahvalnosti Allahu, dž.š., s posebnim osvrtom na namaz.

Interpretira Fatihu prijevodom.

Otkriva povezanost Fatihe i namaza.

Analizira vlastiti odnos prema Fatihi i namazu.

JZK-1.3.3

Usvaja sure Ihlas i Kevser s prijevodom.

Senzibilizira za razumijevanje Božije objave kao milosti ljudima.

Pravilno izgovara sure Ihlas, Kevser i tesbih(svakodnevno i poslije namaza).

Primjenjuje poruke navedenih sura, tesbiha i dove.

Pravilno interpretira dovu za uspješan početak.

Usvaja značaj dove i učenja Kur'ana.

KLJUČNI SADRŽAJI

OBRAĆANJE ALLAHU, DŽ.Š.

Fatiha - dova Allahu, dž.š

Namaz - moja zahvalnost Allahu, dž.š.

KLJUČNI SADRŽAJI

Tesbih

Sura Ihlas

Sura Kevser

Dova za uspješan početak

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se ostvaruje primjenom različitih oblika rada i poticanje na obraćanje Allahu, dž.š., memorisanje Fatihe i iskazivanje zahvalnosti Allahu, dž.š. na najljepši način. Potrebno je omogućiti aktivno učestvovanje učenika i međupredmetno povezivanje kroz vjerovanje, praktikovanje i lijepo ponašanje.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se ostvaruje primjenom različitih oblika rada i poticanje na memorisanje i primjenu sure Ihalas, Kevser, tesbiha i dove na početku svakog posla. Važno je pomoći učenicima da razumiju značaj sjećanja na Allaha, dž.š., (zikra) i Njegovog veličanja.

C Ihsan i ahlak	C.2.1	C.2.2	C.2.3
	<p>Primjenjuje selam i lijepo ponašanje u svakodnevnom životu.</p>	<p>Navodi osobine iskrenih prijatelja i u skladu sa svojim mogućnostima analizira priče o prijateljstvu i Poslaniku, a.s.</p>	<p>Otkriva dimenziju radovanja, zajedništva i suosjećanja u mubarek danima (ramazan, bajrami, mevlud).</p>
	<p>POO-2.2.1 POO-2.2.2 POO-2.2.3</p>	<p>POO-2.2.3 POO-2.2.4</p>	<p>UMP-2.3.4</p>
	<p>Opisuje selam kao islamski pozdrav s porukom mira, sreće i spasa.</p> <p>Prepoznaje značaj nazivanja selama.</p> <p>Pravilno interpretira islamski pozdrav.</p> <p>Prihvata nazivanje selama.</p> <p>Navodi primjere lijepog ponašanja.</p> <p>Primjenjuje pravila lijepog ponašanja u svakodnevnom životu.</p> <p>Analizira vlastiti odnos prema selamu i lijepom ponašanju.</p>	<p>Opisuje iskreno prijateljstvo. Navodi osobine iskrenih prijatelja kroz vlastito iskustvo.</p> <p>Analizira priče o Muhammedu, a.s., i primjere njegovog prijateljstva.</p> <p>Prepoznaje važnost pomaganja drugima.</p> <p>Opisuje značaj brige o bolesnom prijatelju i primjerno ponašanje prilikom posjete bolesnika.</p>	<p>Navodi i opisuje mubarek dane: mevlud, ramazan i bajram.</p> <p>Otkriva dimenziju radovanja, zajedništva i suosjećanja u mubarek danima (ramazan, bajrami, mevlud).</p> <p>Vrednuje vlastiti odnos prema mubarek danima u duhu naše tradicije.</p>
	<p>KLJUČNI SADRŽAJI</p>	<p>KLJUČNI SADRŽAJI</p>	<p>KLJUČNI SADRŽAJI</p>
	<p>Selam - pozdrav spasa i mira</p> <p>Želim biti bolji/a</p> <p>PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA</p> <p>Odgojno-obrazovni ishod se ostvaruje primjenom različitih oblika rada i poticanje na primjenu selama i lijepog ponašanja u svakodnevnom životu.</p> <p>Preporučuje se isticanje središnje refleksije na:</p> <ul style="list-style-type: none"> -identificiranje prilika u kojima se naziva selam i 	<p>ISKRENO PRIJATELJSTVO</p> <p>Važnost pomaganja</p> <p>Moj prijatelj</p> <p>Posjeta bolesnom prijatelju</p> <p>PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA</p> <p>Za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:</p> <ul style="list-style-type: none"> -razumijevanja značaja iskrenog prijateljstva, -prosuđivanje svakodnevnog pomaganja i podsticanje na pomaganje; 	<p>MUBAREK DANI</p> <p>Mevlud - rođenje Muhammeda, a.s.</p> <p>Ramazan</p> <p>Bajrami - dani radosti</p> <p>PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA</p> <p>Prilikom ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje refleksije na:</p> <ul style="list-style-type: none"> -uočavanje razlika između praznika i mubarek dana; -identificiranje značaja mubarek dana, -iniciranje obilježavanja

upućuje dova spas, mir, sreću i sl.;

-analiziranje vlastitih postupaka;

-prepoznavanje u čemu mogu biti bolji;

-osvještavanje značaja svakodnevnog osvrta na vlastite postupke.

-iniciranje posjete i brige za bolesnog prijatelja;

-analiziranje prihvatljivog i lijepog ophođenja prema drugima.

mubarek dana u skladu s islamskim učenjem i tradicijom bošnjaka;

-razumijevanje mubarek dana kao milosti Božije i posebne radosti vjernika;

-analiziranje odnosa prema mubarek danima.

C.2.4

Navodi i primjenjuje dužnosti prema porodici, rodbini, komšijama, prijateljima, drugim i drugačijim.

C.2.5

Opisuje i primjenjuje islamski odnos prema biljkama i životinjama.

C.2.6

Učestvuje u projektnim zadacima vezano za higijenske navike, socijalne akcije, posjete bolesnom drugu.

[POO-2.2.1 DHP-1.1.3](#)

Navodi grupe ljudi prema kojima ima određene dužnosti.

Navodi dužnosti prema njima.

Opisuje aktivan život u zajednici i odnos prema porodici, komšijama, prijateljima, drugim i drugačijim.

Opravdava dobre odnose prema drugima.

Objašnjava značaj saradnje i pomaganja u zajednici.

Analizira vlastiti odnos prema drugima.

KLJUČNI SADRŽAJI

ODNOS PREMA ČOVJEKU - NAJODABRANIJEM ALLAHOVOM STVORENJU

Moja šira porodica

Odnosi u školi

Briga o komšiji

Odnos prema pripadnicima drugih vjera

[POO-2.3.1 POO-2.3.2 POO-2.3.3](#)

Prepoznaje biljni i životinjski svijet kao blagodat Božiju.

Navodi i objašnjava blagodati koje ima od biljaka i životinja.

Identificira primjeren odnos prema njima u skladu s islamskim učenjem.

Iskazuje zahvalnost Allahu, dž.š., na blagodatima.

Brine o očuvanju životne okoline.

Analizira vlastiti odnos prema životnoj okolini.

KLJUČNI SADRŽAJI

VOLIM BILJKE I ŽIVOTINJE

Odnos prema životinjama

Bosanska avlija - zelenilo i ruže

[KMP-1.1.1](#)

Razrada odgojno-obrazovnog ishoda je identična razradi

odgojno-obrazovnih ishoda C.2.1., C.2.2. i C.2.5.

KLJUČNI SADRŽAJI

Posjeta bolesnom drugu

Oplemenimo školsko dvorište

Želim biti bolji/a

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

- osvještavanje primjerenog odnosa prema čovjeku i značaja aktivnog učešća u zajednici;
- afirmiranje uvažavanja porodice;
- razumijevanje i prihvatanje saradnje i pomaganja;
- identificiranje interesa koji se mogu ostvariti u saradnji s drugima;
- upoznavanje s drugim zajednicama radi suživota s drugim i drugačijim;
- lijepo ponašanje u školi.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

- identificiranje blagodati Božijih;
- razvijanje primjerenog odnosa, utemeljenog na islamskom učenju, prema biljnom i životinjskom svijetu;
- osvještavanje značaja iskazivanja zahvalnosti Bogu na dobijenim blagodatima;
- osvještavanje značajne uloge pojedinca u uređenju životne sredine;
- razumijevanje harmonije u prirodi i značaja njenog očuvanja.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama datim za odgojno-obrazovne ishode C.2.1., C.2.2. i C.2.5.

D
Kulturno-
civilizacijsko
naslijeđe

D.2.1

Sakuplja razglednice iz BiH sa akcentom na vjersku i kulturnu baštinu, te se postepeno uvodi u učeničko istraživanje.

D.2.2

Interpretira i objašnjava mevludski tekst Rešada Kadića: „Dobro nam doš'o“.

[POO-5.2.3 UMP-2.3.4](#)

Navodi i opisuje vjersku i kulturnu baštinu videnu prilikom različitih putovanja po Bosni i Hercegovini.

Prepoznaje ljepote i značaj vjerske i kulturne baštine.

Objašnjava ulogu pojedinca u očuvanju vjerske i kulturne baštine u svojoj domovini.

Analizira vlastiti odnos prema vjerskoj i kulturnoj baštini.

KLJUČNI SADRŽAJI

Razglednice moje domovine

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se može ostvariti različitim oblicima rada u kojima će se istaknuti središnja refleksija na:

-značaj i ulogu Bosne i Hercegovine kao naše domovine;

-upoznavanje s vjerskom i kulturnom baštinom u Bosni i Hercegovini;

-analiziranje načina očuvanje vjerske i kulturne baštine u domovini;

-osvještavanje značaja poznavanja i očuvanja vjerske i kulturne baštine.

[UMP-3.3.3 UMP-6.2.3](#)

Interpretira mevludski tekst Rešada Kadića „Dobro nam doš'o“.

Prihvata mevlud kao dio bošnjačke vjerske tradicije.

Objašnjava mevludski tekst sa razumijevanjem.

Analizira vlastiti odnos prema tradiciji.

KLJUČNI SADRŽAJI

Rešad Kadić: „Dobro nam doš'o“

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se ostvaruje primjenom različitih oblika rada i poticanjem slušanja mevluda i kasida o Muhammedu, a.s., radi sjećanja na njegov život i djelo, ali i iskazivanja poštivanja i razvijanja ljubavi prema njemu.

- Osnovno
- 3

Godine učenja i podučavanja predmeta: 3

A Iman – vjerovanje	B Islam – praktikovanje	C Ihsan i ahlak	D Kulturno – civilizacijsko naslijeđe
A.3.1	B.3.1	C.3.1	
A.3.2	B.3.2	C.3.2	D.3.1
A.3.3	B.3.3	C.3.3	
	B.3.4	C.3.4	
		C.3.5	
		C.3.6	
		C.3.7	

A Iman – vjerovanje	A.3.1	A.3.2	A.3.3
	Navodi i objašnjava imanske šarte.	Memoriše i objašnjava Allahova, dž.š., lijepa imena: Rabb, Rahman, Rahim, Malik, Selam, ‘Alim.	Usvaja osnovne informacije o Božijim poslanicima Adema, a.s., Huda, a.s., Saliha, a.s., i Muhammeda, a.s., i zaključuje da za dobro djelo slijedi nagrada.
	POO-2.3.1 POO-2.3.2 POO-2.3.3	POO-2.3.2 JZK-1.3.3	HIS-1.0.2 HIS-2.0.2
	Navodi i objašnjava imanske šarte. Prihvata vjerovanje u imanske šarte. Objašnjava vjerovanje u Jednog Boga. Održava vezu s Allahom, dž.š., iz zahvalnosti prema Njegovom savršenom stvaranju. Pravilno i melodično interpretira ilahiju. Navodi i opisuje primjere savršenog Allahovog stvaranja biljnog i životinjskog svijeta. Spoznaje Stvoritelja posmatrajući Njegova stvorenja. Prepoznaje milost Božiju posmatrajući život oko sebe.	Navodi i objašnjava Allahova, dž.š., lijepa imena: Rabb, Rahman, Rahim, Malik, Selam, ‘Alim s prijevodom. Spoznaje Stvoritelja kroz Njegova lijepa imena i prirodu. Identificira Milost Božiju u sebi i svijetu oko sebe. Definira selam kao islamski pozdrav s porukom mira (u kontekstu Allahovog imena Es-Selam). Zahvaljuje Allahu, dž.š, na Njegovim blagodatima.	Opisuje određene događaje iz života Adema, a.s., Huda, a.s., Saliha, a.s., i Muhammeda, a.s. Izdvađa pouke iz kazivanja o njima i prihvata ih. Uočava razliku između vjerovanja i nevjerovanja. Upoređuje misije navedenih Božijih poslanika. Identificira u misiji svakog poslanika pozivanje vjeri u Jednog Boga, naređivanje dobra i odvrćanje od zla. Prihvata donošenje salavata na Muhammeda, a.s. Prosuduje djetinjstvo Muhammeda, a.s. Interpretira Prvu objavu i analizira je.

KLJUČNI SADRŽAJI

VJERUJEM U JEDNOG BOGA

Ilahija: Ja vjerujem u Jednog Boga

Amentu billahi

Život je svuda oko nas

Biljni i životinjski svijet djelo je Božije

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

U trećem razredu osnovne škole Islamska vjeronauka i dalje prati, uočava i potiče razvoj djece na uzrastu kojem je namijenjena. I dalje, samo produbljenije u odnosu na prethodno godište, prijateljstvo među djecom, kvalitet međusobnog komuniciranja, su poseban interes Islamske vjeronauke. Biranim programskim sadržajima i nadnesenim vođenjem, nastavnik može biti u funkciji razvoja učenikove socijalne vještine.

Ovaj period je važan, nešto poput „senzitivnog intervala“, za razvijanje zdravih temelja u odnosu prema drugima.

Novina u programskom sadržaju za ovo godište jeste prisustvo određenog broja „refleksivnih sadržaja“, primjerenih uzrastu, u funkciji intelektualnog, emotivnog i socijalnog djelovanja, moralnog oblikovanja i motiviranja. Kurikularna struktura je

KLJUČNI SADRŽAJI

Život je svuda oko nas

Biljni i životinjski svijet djelo je Božije

Allah, dž.š., sve vidi

Zahvala Allahu, dž.š.

Ljepota selama

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Pored preporuka navedenih za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda A.3.1. preporučuje se eisticanje refleksije na:

-objašnjavanje Allahovih, dž.š., lijepih imena: Rabb, Rahman, Rahim, Malik, Selam, 'Alim;

-prepoznavanje Milosti Božije u sebi i svijetu oko sebe;

-osvještavanje značaja i potrebe zahvaljivanja Allahu, dž.š.;

-prikazivanje selama kao pozdrava koji donosi mnoge koristi vjerniku,

-analiziranje odnosa prema Allahu, dž.š.

KLJUČNI SADRŽAJI

BOŽIJI POSLANICI PRIJE MUHAMMEDA, A.S.

Božiji poslanici - učitelji svojih naroda

Adem, a.s. - prvi čovjek na Zemlji

Hud, a.s., i njegov narod

Salih, a.s., i njegov narod

PONOVO S MUHAMMEDOM, A.S.

Salavatom se sjećamo Muhameda, a.s.

Muhammed, a.s., bio je marljivo i pouzdano dijete

Prva objava - uči, čitaj

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se može ostvariti različitim oblicima rada i isticanjem središnje refleksije na:

-interpretiranje određenih događaja iz života Božijih poslanika Adema, a.s., Huda, a.s., Saliha, a.s., i Muhammeda, a.s.;

-univerzalne pouke iz kazivanja o navedenim poslanicima;

-osvještavanje značaja Prve objave;

-odgojno djelovanje po uzoru na Adema, a.s., Huda, a.s., Saliha, a.s., i Muhammeda, a.s.;

-senzibiliziranje za učenje salavata iz ljubavi prema Muhammedu, a.s.

Za realizaciju nastavnih sadržaja vezanih za vjerovanje u Božije poslanike neophodno je kazivanja o poslanicima prilagoditi uzrastu učenika.

fleksibilna, zahtijeva povezivanje tematskih cjelina unutar predmeta i nastavnikovu osjetljivost za duhovno „najotvoreniji“ trenutak za poučavanje pojedinih nastavnih sadržaja.

Za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda A.3.1. preporučuje se stavljanje središnje refleksije na:

-interpretiranje imanskih šarta na način da se ističe smisao vjerovanja i objašnjava kontinuitet i snažna vezu među njima;

-osvještavanje savršenog Allahovog stvaranja u kontekstu prvog imanskog šarta;

-interpretaciju ilahije: „Ja vjerujem Jednog Boga“;

-spoznaju Allaha. dž. š.

B
Islam –
praktikovanje

B.3.1

Navodi i objašnjava islamske šarte.

B.3.2

Definiše pojmove: namaz, ramazan, sehur, iftar, hadždž, ashab, Kaba.

B.3.3

Memoriše s prijevodom, pravilno izgovara i primjenjuje salavat u namazu, dovu prije iftara, sure El-Felek i En-Nas u prigodnim situacijama.

[POO-2.2.4](#)

Navodi i objašnjava islamske šarte.

Identificira ih kao temeljne dužnosti muslimana.

Navodi i opisuje pripreme za namaz.

Razlikuje namaska vremena.

Identificira značaj Ka'be i ljepote ramazana i bajrama.

Pravilno i melodično interpretira ilahiju.

Opisuje namaz kao susret sa Allahom, dž.š.

KLJUČNI SADRŽAJI

[JZK-1.3.3](#)

Pokazatelji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični pokazateljima navdenim za odgojno-obrazovni ishod B.3.1.

KLJUČNI SADRŽAJI

[POO-2.2.4 JZK-1.3.3](#)

Interpretira salavat u namazu, dovu prije iftara, sure El-Felek i En-Nas.

Povezuje ih s prilikama u kojima se primjenjuju.

Opisuje njihov značaj.

Primjenjuje salavat u namazu, dovu prije iftara, sure El-Felek i En-Nas.

Analizira vlastiti odnos prema Kur'anu.

KLJUČNI SADRŽAJI

PUT DO ALLAHOVE MILOSTI

Namaz - susret
s Gospodarom

Priprema za namaz

Oblačenje lijepo odjeće za
namaz

U svakom dijelu dana se
obraćam Allahu, dž.š.

Kaba - tačka orijentacije u
namazu

U ramazanu je Allah, dž.š.,
posebno milostiv

Nek' mirišu avlije

Kraj Kabe sam stajao

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Prilikom ostvarenja
odgojno-obrazovnog ishoda
preporučuje se isticanje
refleksije na:

-interpretiranje islamskih
šarta kao temeljnih dužnosti
muslimana;

-upoznavanje s namazom i
pripremnim radnjama za
namaz;

-analiziranje namaskih
vremena;

-identificiranje ljepota
ramazana;

-promišljanje o porukama
ilahija: „Nek mirišu avlije“ i
„Kraj Ka'be sam stajao“;

-vrijednosti duhovnog
odmaranja uz ilahije;

-obavezu praktikovanja
islamskih šarta.

Sadržaji za ostvarenje
odgojno-obrazovnog ishoda
su identični sadržajima
navdenim za odgojno-
obrazovni ishod B.3.1.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporuke za ostvarenje
odgojno-obrazovnog ishoda
su identične preporukama
datim za ostvarenje
odgojno-obrazovnog ishoda
B.3.1.

UČIM KUR'AN I DOVE

Kur'an u mojoj porodici

Sura En-Nas

Sura El-Felek

Tebi se obraćam i Tebe
molim dragi moj Allahu

Allah je čuo i uslišao moju
molbu

Dova za uspješan početak

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporučuje se da nastavnik
prilikom ostvarenja odgojno-
obrazovnog ishoda stavi, na
učenicima prihvatljiv način,
središnju refleksiju na:

-razvijanje želje za
memorisanjem s prijevodom
salavata u namazu, dove
prije iftara, sure El-Felek i
En-Nas i djelovanja u
skladu s njihovim porukama;

-osvještavanje značaja
traženja zaštite od Allaha,
dž.š., na primjeru
Muhammeda, a.s.;

-poticanje iskazivanja
poštivanja prema
Muhammedu, a.s., učenjem
salavata;

-osvještavanje značajne
uloge dove u životu vjernika;

-analiziranje odnosa prema
Kur'anu.

B.3.4

Memoriše Prvu Objavu i izdvaja njene poruke.

[DHP-3.2.2](#)

Citira Prvu objavu.

Navodi pouke Prve objave i analizira ih.

Analizira vlastiti odnos prema Prvoj objavi.

KLJUČNI SADRŽAJI

Prva objava - uči, čitaj

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama datim za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda -osvještavanje značaja Prve objave;

-razvijanje želje za memorisanjem Prve Objave;

-analiziranje pouka Prve objave;

-prihvatanje pouka Prve objave.

C Ihsan i ahlak

C.3.1

Navodi i primjenjuje pravila islamskog pozdrava i identificira ljepote selama.

[POO-2.2.1](#)

Navodi pravila islamskog pozdravljanja.
Identificira ljepote selama.
Analizira poruke selama.
Primjenjuje pravila islamskog pozdravljanja.
Inicira razvijanje međusobne ljubavi nazivanjem selama.
Analizira vlastiti odnos prema selamu.

C.3.2

Pokazuje osjećaj za lijepim ponašanjem (u kući, školi, društvu, na ulici).

[POO-1.3.1](#)

Usvaja i analizira pojam lijepog ponašanja u kući, školi, društvu, na ulici.
Definira halal i haram hranu.
Prepoznaje milost Božiju posmatrajući život oko sebe i razvija svijest o očuvanju prirode.
Vlastito ponašanje stavlja u odnos s učenjem islama.
Pokazuje osjećaj za čistoću i urednost.
Definira dobro djelo, spremnost za suradnju i

C.3.3

Primjenjuje lijepo ponašanje u kući, odnosu prema drugima i prirodi.

[POO-2.2.2](#)

Pokazatelji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični pokazateljima navedenim za odgojno-obrazovni ishod C.3.2.

prijateljstvo.

Izgrađuje lijep i iskren odnos prema drugim iskazujući im zahvalnost.

Bira prijatelje u skladu sa islamskim učenjem.

KLJUČNI SADRŽAJI

Ljepota selama

KLJUČNI SADRŽAJI

ISLAMSKI SE PONAŠAM

Allah voli ljepotu, čistoću i urednost

Zdrava i čista hrana

Lijepo ponašanje u kući

Poštujemo i uvažavamo drugoga

Briga o prirodi

Islam mi je vjera

Pravo prijateljstvo

KLJUČNI SADRŽAJI

Sadržaji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični sadržajima navedenim za odgojno-obrazovni ishod C.3.2.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Pored navedenih preporuka u odgojno-obrazovnom ishodu A.3.2., a koje se odnose na selam, preporučuje se isticanje refleksije na:

-pravila islamskog pozdravljanja;

-identificiranje ljepota selama;

-iniciranje primjene selama kao pozdrava muslimana;

-osvještavanje vrijednosti i značaja selama.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se ostvaruje primjenom različitih oblika rada i poticanje lijepog ponašanja u kući, školi, društvu, na ulici i sl. Preporučuje se dodatna refleksija na:

-islamsko ponašanje;

-osvještavanje značaja čistoće i urednosti;

-razvijanje svijesti o zdravoj ishrani;

-razvijanja poštivanja i uvažavanja drugog;

-osvještavanje uloge pojedinca u zaštiti prirode;

-razumijevanje pravog prijateljstva;

-analiziranje prihvatljivog i neprihvatljivog ponašanja.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama datim za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda C.3.2.

C.3.4

Prepoznaje značaj čistoće, urednosti i

C.3.5

Opisuje Poslanikov, a.s., odnos prema djeci i

C.3.6

Prepoznaje svoja prava i dužnosti, te prava i

[POO-1.3.1](#)

Pokazatelji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični pokazateljima navdenim za odgojno-obrazovni ishod C.3.1 i C.3.2.

[POO-2.2.4 HIS-1.0.2](#)

Navodi i opisuje osobine hazreti Ebu-Bekra, hazreti Alije i hazreti Fatime.

Opisuje Poslanikov, a.s., odnos prema djeci i prijateljima, kao i odnos djece i prijatelja prema njemu.

Identificira odanost, hrabrost i iskrenost na primjerima Poslanikovih, a.s., prijatelja.

Opisuje određene događaje iz života hazreti Ebu- Bekra, hazreti Alije i hazreti Fatime.

Izdvaja pouke iz kazivanja o njima i prihvata ih.

Bira prijatelje u skladu sa islamskim učenjem.

Analizira vlastiti odnos prema prijateljima/ashabima, djeci i Poslaniku, a.s.

[DHP-4.1.1 DHP-4.2.1](#)

Identificira svoja prava i obaveze.

Navodi prava i obaveze drugih.

Analizira vrijednosti zajedničkog života.

Prihvata poštivanje i uvažavanje prema drugima.

Analizira vlastiti odnos prema drugima.

KLJUČNI SADRŽAJI

Allah voli ljepotu, čistoću i urednost

Zdrava i čista hrana

KLJUČNI SADRŽAJI

Muhammedova, a.s., ljubav prema djeci

Poslanikovi, a.s., odani prijatelji

Ebu Bekr - iskreni vjernik i drug

Kako je jedna djevojčica voljela svoga oca

Alija - hrabri drug

Pravo prijateljstvo

KLJUČNI SADRŽAJI

Poštujmo i uvažavajmo drugoga

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama datim za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporučuje se da nastavnik prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda stavi, na učenicima prihvatljiv način, središnju refleksiju na:

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporučuje se da nastavnik prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda stavi, na učenicima prihvatljiv način, središnju refleksiju na:

C.3.1. i C.3.2.

-identificiranje Muhammedove, a.s., ljubav prema djeci;

-proučavanje Poslanikovih, a.s., odanih prijatelja,

-osvještavanje značaja iskrenog prijateljstva;

-razvijanje ljubavi prema roditeljima;

-analiziranje pravog prijateljstva;

-odgojno djelovanje po uzoru na Poslanika, a.s., njegovu kćerku i prijatelje.

-upoznavanje sa vlastitim pravima i dužnostima,

-razumijevanje prava i dužnosti drugih;

-razumijevanje i prihvatanje razlika među ljudima;

-identificiranje interesa koji se mogu ostvariti međusobnim poštivanjem i uvažavanjem;

-osvještavanja potrebe za ostvarenjem vlastitih prava i uvažavanja prava drugih;

-pomaganje i usmjeravanje u pronalaženju dobra u drugome, radi optimističkog orijentiranja pri procjeni drugih;

-analiziranje međuljudskih odnosa u okruženju.

C.3.7

Prepoznaje dobra djela koja je sam učinio i opisuje važnost činjenja dobrih djela u ime Boga.

U skladu s razradom svih odgojno-obrazovnih ishoda za treći razred.

KLJUČNI SADRŽAJI

Svi preporučeni sadržaji islamske vjeronauke za treći razred.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

U skladu s preporukama svih odgojno-obrazovnih ishoda za treći razred.

D
Kulturno –
civilizacijsko
naslijeđe

D.3.1

**Objašnjava ulogu
pojedince u očuvanju
prirodne i kulturne
baštine u zavičaju,
domovini i svijetu.**

[POO-5.2.3 DHP-1.2.5](#)

Navodi različita bogatstva
Bosne i Hercegovine.

Identificira Bosnu i
Hercegovinu kao svoju
domovinu.

Opisuje prirodnu i kulturnu
baštinu u zavičaju i
domovini.

Objašnjava ulogu pojedinca
u očuvanju prirodne i
kulturne baštine u zavičaju,
domovini i svijetu.

Analizira vlastiti odnos
prema prirodnoj i kulturnoj
baštini.

KLJUČNI SADRŽAJI

PUTOVANJE KROZ BOSNU I HERCEGOVINU

Moja domovina Bosna i Hercegovina

Bosna i Hercegovina - zemlja bogatstva različitosti

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Preporučuje se da nastavnik prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda stavi, na učenicima prihvatljiv način, središnju refleksiju na:

- značaj i ulogu domovine;
- razvijanje svijesti o očuvanju prirodne i kulturne baštine u zavičaju, domovini i svijetu;
- promišljanje o značaju tradicije, kulture i suživota;
- osvještavanje bogatstva različitosti u Bosni i Hercegovini;
- identificiranje s vlastitom kulturom, tradicijom i domovinom.

- Osnovno
- 4

Godine učenja i podučavanja predmeta: 4

A Iman – vjerovanje	B Islam – praktikovanje	C Ihsan – ahlak	D Kulturno–civilizacijsko naslijeđe
A.4.1	B.4.1	C.4.1	
A.4.2	B.4.2	C.4.2	D.4.1
A.4.3	B.4.3	C.4.3	D.4.2
	B.4.4	C.4.4	D.4.3
	B.4.5	C.4.5	
	B.4.6		
	B.4.7		

A Iman – vjerovanje	A.4.1	A.4.2	A.4.3
	Razlikuje primjere savršenog Allahovog stvaranja.	Opisuje živote poslanika Idrisa, a.s., i Nuha, a.s., te izdvaja pouke iz kazivanja o njima.	Analizira i interpretira kazivanje o Muhammedu, a.s., tokom njegovog odrastanja, ženidbe i tajnog pozivanja u islam.
	POO-2.3.2 JZK-1.3.3	HIS-1.0.2	HIS-1.0.2
	Opisuje i razlikuje primjere savršenog Allahovog stvaranja.	Opisuje određene događaje iz života poslanika Idrisa, a.s., i Nuha, a.s..	Objašnjava određene događaje iz života Muhammeda, a.s. (period odrastanja, ženidbe i tajnog pozivanja u vjeru).
	Spoznaje Stvoritelja posmatrajući Njegova stvorenja.	Objašnjava u čemu se kriju prave vrijednosti na primjeru Idrisa, a.s.(prvi je pisao perom i podučavao ljude kako se izučavaju nauke, prvi je počeo šiti odjeću).	Izdvaja pouke iz navedenih kazivanja prihvata ih.
	Prepoznaje milost Božiju u prirodi oko sebe.		Uočava i opisuje početak širenja islama.
	Identificira vrijednosti upornosti i rada u sebi i svijetu pčela i mrava.	Izdvaja pouke iz života Idrisa, a.s., i Nuha, a.s., (njegovu upornost u pozivanju u vjeru u jednog Boga) i analizira ih.	Izdvaja pouke iz kazivanja o tajnom pozivanju u vjeru. Analizira teškoće kroz koje su prolazili Muhammed, a.s., i prvi muslimani.
	Spoznaje Stvoritelja kroz Njegova lijepa imena.	Prosuduje po čemu navedeni poslanici mogu biti uzori.	Prosuduje vlastitu ljubav i empatiju prema Muhammedu,a.s.
		Prepoznaje vlastiti odnos prema navedenim osobinama i potrebama.	Prosuduje po čemu Muhammed, a.s., može biti uzor.
	KLJUČNI SADRŽAJI	KLJUČNI SADRŽAJI	KLJUČNI SADRŽAJI
	SAVRŠENSTVO ALLAHOVOG, DŽ.Š., STVARANJA	VJERUJEMO U POSLANIKE PRIJE MUHAMMEDA, A.S.	IZ ŽIVOTA POSLJEDNJEG BOŽIJEG POSLANIKA
			Uzorno odrastanje

Okrušeni smo vidljivim i nevidljivim svijetom

Pčele i mravi - Allahovi primjeri ljudima

Allah je Milostivi i Samilosni Vladar

Idris, a.s., prvi perom piše

Nuh, a.s., gradi lađu

Muhameda, a.s.

Poslanik, a.s., se ženi Hatidžom

Tajno pozivanje vjeri

Tesnimsko vrelo - ilahija

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Koncepcijska zamisao je da program 4. razreda predstavlja jednu cjelinu kojoj je osnovna namjera započeti, uzrastu primjeren, problemski pristup u predstavljanju sadržaja odgoja i obrazovanja u vjeri. Time se želi postići iskreniji, "djelotvorniji" u pogledu odgojnog značenja za dijete - stvarniji govor vjere ali i pomoći djetetu da spremnije uđe u period puberteta. Uobičajeno je da period u 4. razredu osnovne škole u literaturi biva nazvan "mirnim periodom" u kome se iz razvojno primjerenog, zadobijenog identitetskog samopoimanja (u ravni osobnog, ali i vjerskog kao njegovog integralnog aspekta) ulazi u period burnih pubertetskih zbivanja. Prilog ovakvoj programskoj namjeri su i tematske cjeline koje propitujuće govore o porodici, uvode u prostor raznolikosti svijeta i istražuje efikasne metode učenja.

Za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda A.4.1. preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

- razvijanje želje za upoznavanjem i spoznajom Stvoritelja kroz Njegovo savršenstvo stvaranja;
- razumijevanje milosti Božije posmatranjem svijeta oko sebe;
- promišljanje o egzistiranju nevidljivog pored jasno

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

- vrijednost i značaj izučavanja nauke i upornost da se ostvari željeni cilj;
- promišljanje o razvijanju plemenitih osobina: upornosti, dobrodušnosti, odanosti Allahu, d.ž.š.;
- važnost izvršavanja preuzetih obaveza i načine izvršavanja tih obaveza;
- univerzalnu pouku svih poslanika – vjeru u jednog Boga.
- senzibiliziranje za razumijevanje misije Božijih poslanika kao milosti Božije ljudima;

Za realizaciju nastavnih sadržaja vezanih za vjerovanje u Božije poslanike neophodno je kazivanja o poslanicima prilagoditi uzrastu učenika.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporučuje se ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda uz primjenu različitih oblika rada primjerenih uzrastu učenika uz stavljanje središnje refleksije na:

- upoznavanje s životom Muhameda, a.s., kroz kazivanje o periodu njegovog djetinjstva i tajnog pozivanja u vjeru;
- univerzalnu pouku Kur'ana i vjeru u jednog Boga;
- odgojno djelovanje po uzoru na Muhameda, a.s.;
- senzibiliziranje za razumijevanje Božije objave kao milosti Božije ljudima;
- potrebu za duhovnim odmorom uz slušanje ilahije sa svim vrijednostima i koristima;

Za realizaciju nastavnih sadržaja vezanih za vjerovanje u Božije poslanike neophodno je kazivanja o navedenim događajima prilagoditi uzrastu učenika.

vidljivog svijeta i života u našem okruženju;

- razmišljanje o melekima kao duhovnim bićima koja egzistiraju i bespogovorno izvršavaju Božija naređenja i, po Allahovoj volji, izvršavajući svoje dužnosti učestvuju u oblikovanju ambijenta za normalan život i ostvarenje čovjeka kao Božijeg namjesnika na Zemlji;
- vrijednosti i značaju Allahovih savršenih imena Milostivi, Samilosni i Vladar;
- povezivanje sure **El-Fatiha** sa osobinom milosti koja treba krasiti svakog čovjeka, kao i traženjem upute samo od Allaha, dž.š., i oslanjanjem samo na Njega;
- usmjeravanje na mudrost Allahovog stvaranja: vjetar, svjetlost, voda, zrak, biljni i životinjski svijet;
- primjere pčele i mrava (uz isticanje razloga njihovog spominjanja u Kur'anu i naglašavanja mudrosti u Allahovom stvaranju);
- afirmiranje aktivnost nasuprot ljudskoj pasivnosti;
- odgovornosti za postupke;
- osvještavanje potrebe za spominjanjem i veličanjem Allaha, dž.š.

B
Islam –
praktikovanje

B.4.1

Organizira vrijeme na principima islamskih vrijednosti.

[POO-1.3.1](#)

Razvija sposobnost planiranja vremena prema islamskim principima.

Obrazlaže važnost planiranja vremena.

B.4.2

Analizira pouke sura El-Leheb i En-Nasr.

[JZK-1.3.3](#)

Usvaja i objašnjava pouke iz sura El-Leheb i En-Nasr.

Opisuje i prepoznaje date pojmove (iz teksta navedenih sura) u okviru izvršavanja islamskih dužnosti u svakodnevnom

B.4.3

Opisuje sastavne dijelove namaza i radnje koje kvare namaz.

[POO-1.3.1](#)

Navodi i opisuje sastavne dijelove namaza.

Navodi i opisuje radnje koje kvare namaz.

Prihvata održavanje veze s Allahom, dž.š., putem

Objašnjava islamske vrijednosti.

Vrednuje islamske vrijednosti kroz njihov utjecaj na emocionalni, intelektualni, porodični i društveni život vjernika.

Analizira vlastiti odnos prema islamskim vrijednostima.

KLJUČNI SADRŽAJI

Iskustva moga vjerovanja

Islamske vrijednosti

Moj plan rada

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Zadatak nastavnika je da organizira iskustva učenja i poučavanja o vrijednostima islama na odabranim primjerima na način da nakon susreta s odabranim temama učenici u analizi i oblikovanju svojih stajališta primjenjuju navedeno u razradi odgojno-obrazovnog ishoda.

Preporučuje se aktivno uključivanje učenika kroz:

-upoznavanje sa islamskim vrijednostima (lijepo ponašanje, poštivanja drugih, pravilna ishrana, razlikovanje halala i harama);

-razvijanje kvalitetnih dimenzija ličnosti;

-odgovornost u organizaciji vremena na principima islamskih vrijednosti.

životu.

Prosuduje o negativnim utjecajima spletkarenja prema drugima na ponašanje čovjeka.

Senzibilira i prepoznaje značaj Allahove, d.ž.š., pomoći.

KLJUČNI SADRŽAJI

UČIM IZ ALLAHOVE, DŽ.Š., OBJAVE

Bio jedan Ebu Leheb

Uzvišeni Allah pomaže i voli one koji u Njega vjeruju

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporučuje se da nastavnik prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda stavi, na učenicima prihvatljiv način, središnju refleksiju na:

-kontekst objave navedenih sura;

-približavanje značenja navedenih sura;

-izdvajanje pouka iz sura El-Leheb i En-Nasr;

-prepoznavanje negativnih osobina i razvijanje dobrih;

-prepoznavanje prilika u kojima su osjetili Božiju pomoć;

-razvijanje želje za pomaganjem i činjenjem dobra općenito.

pravilnog obavljanja namaza.

KLJUČNI SADRŽAJI

ŽELIM DA NAUČIM KLANJATI

Sastavni dijelovi namaza

Kome sedždu činiš, brate - ilahija

Učimo Etehiijatu

Allahu moj, oprosti meni i roditeljima mojim - učimo dove s prijevodom

Ne želim da pokvarim namaz

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda se preporučuje uz isticanje središnje refleksije na:

-smisao i značaj sastavnih dijelova namaza;

-razumijevanje svake radnje pojedinačno;

-radnje koje kvare namaz;

-analizu položaja tijela u namazu i upoređivanje s položajima drugih Božijih stvorenja koja se zahvaljuju Gospodaru;

-podsticanje na svakodnevno učenje dove za roditelje.

B.4.4

Memoriše s prijevodom, pravilno izgovara i primjenjuje sure El-Leheb i En-Nasr, Et-Tehijjatu i dovu Rabbena atina...

B.4.5

Objašnjava način klanjanja sabah namaza.

B.4.6

Navodi i opisuje dijelove posta (sehur, imsak i iftar).

[JZK-1.3.3](#)

Interpretira sure El- Leheb i En-Nasr, Et-Tehijjatu i dovu Rabbena atina s prijevodom.

Navodi kada se primjenjuju.

Analizira vlastiti odnos prema naučenim surama i dovama.

[POO-1.3.1](#) [POO-1.3.2](#)

Opisuje sabah namaz.

Uočava vrijednost i značaj sabah namaz.

Navodi koristi od obavljanja sabah namaza.

Analizira vlastiti odnos prema sabah namazu.

[POO-1.3.1](#) [POO-1.3.3](#) [JZK-1.3.3](#)

Navodi i opisuje dijelove posta.

Opisuje vrijednost ustajanja na sehur i učenja dove pred početak posta (imsak) i iftara. Izdvaja zajedničko u njima.

Opisuje ramazanske obaveze članova svoje porodice.

Analizira vlastiti odnos prema postu.

KLJUČNI SADRŽAJI

Sure El-Leheb i En-Nasr
Ettehijjatu, dova Rabbena atina

KLJUČNI SADRŽAJI

Sabah namaz

KLJUČNI SADRŽAJI

PUT DO ALLAHOVE MILOSTI

Ustat ću na sehur

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se ostvaruje primjenom različitih oblika rada i poticanjem na memorisanje s prijevodom sure El-Leheb i En-Nasr, Ettehijjatu, dove Rabbena atina i djelovanja u skladu s njihovim porukama.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se ostvaruje primjenom različitih oblika rada i stavljanja središnje refleksije na sabah namaz (vrijeme obavljanja, sastav, način obavljanja), vrijednost i značaj sabah namaza i poticanje na održavanje veze sa Allahom, dž.š., putem pravilnog i redovnog obavljanja sabah namaza.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

- promišljanje o odnosu Muhammeda, a.s., prema postu;
- razvijanje odnosa prema postu u skladu s islamskim učenjem;
- razumijevanje dijelova posta;
- osvještavanja značaja ustajanja na sehur i primjeni prakse Muhammeda, a.s.

B.4.7

Prepoznaje zekat i hadždž.

[JZK-1.3.3](#)

Prepoznaje zekat i hadž kao islamske dužnosti.

Definira i objašnjava pojmove zekat i hadždž.

Upoređuje zekat i hadž.

Analizira vlastiti odnos prema islamskim dužnostima.

KLJUČNI SADRŽAJI

Čovjek koji je davao zekat

Hadž – budimo Allahovi gosti

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Preporučuje se da nastavnik prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda stavi, na učenicima prihvatljiv način, središnju refleksiju na:

-interpretiranje osnovnih informacija o datim pojmovima;

-upoznavanje s načinom izvršavanja zekata i hadža (ko je dužan davati zekat i obaviti hadždž);

-razvijanje suosjećanja sa potrebnim i nemoćnim i želje za posjetom Ka'bi;

Za realizaciju nastavnih sadržaja vezanih za davanje zekata i obavljanje hadždža neophodno je sadržaj prilagoditi uzrastu učenika.

C
Ihsan –
ahlak

C.4.1

Navodi primjere važnih osoba iz života Muhammeda, a.s., (Hatidža, r.a., hazreti Omer i Osman, Poslanikova, a.s., djeca i unuci), koji su utjecali na muslimansko društvo.

C.4.2

Navodi i opisuje aktivan život u zajednici i primjenjuje ga.

C.4.3

Izgrađuje pozitivan odnos prema ljudima bez obzira na jezik, rasu, boju kože.

[HIS-1.0.2](#)

Navodi i opisuje osobine hazreti Omera i Osmana, hazreti Hatidže i

[POO-2.2.1](#) [POO-2.2.2](#) [POO-2.2.3](#) [POO-2.2.4](#)

Navodi vrijednosti zajedničkog života.

[POO-2.2.3](#)

Prepoznaje i opisuje raznolikost svijeta.

Poslanikove, a.s., djece i unuka.

Objašnjava određene događaje vezane za živote hazreti Omera i Osmana, hazreti Hatidže i Poslanikove, a.s., djece i unuka.

Izdvaja pouke iz kazivanja o njima i prihvata ih.

Prosuduje utjecaj navedenih ličnosti na vlastiti život.

KLJUČNI SADRŽAJI

Hrabri i odvažni hazreti Omer i dobročinitelj hazreti Osman

Poslanikova, a.s., djeca i unuci

Poslanik, a.s., se ženi Hatidžom

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se:

-osvještavanje značaja ljudi koji doprinose upotpunjavanju plemenitih osobina i nužnost postojanja uzora u moralnosti;

-navođenje različitih primjera moralnog postupanja iz života hazreti Omera i Osmana, Poslanikove, a.s., porodice bitnim za uzrast učenika (odvažnost, hrabrost, dobročinstvo, milost);

-podsticanje na samoanalizu vlastite moralnosti radi njenog unapređenja;

Opisuje aktivan život u zajednici i odnos prema drugima.

Primjenjuje ovakav način života.

Opravađava poštivanje i dobre odnose s drugima.

Prosuduje vrijednost lijepih postupaka.

Objašnjava značaj saradnje, pomaganja u zajednici.

Prepoznaje načine pravilnog čuvanja zdravlja.

KLJUČNI SADRŽAJI

BITI AKTIVAN ČLAN ZAJEDNICE

Saradnja i pomaganje u porodici

Zdravljem protiv bolesti

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

-osvještavanje značaja aktivnog učešća u zajednici;

-afirmiranje na aktivnost u porodici (pospremanje, higijena, pomaganje i sl.);

-razumijevanje i prihvatanje saradnje i pomaganja;

-identificiranje interesa koji se mogu ostvariti u zajednici;

-usmjeravanje na čistoću, samokontrolu i samodisciplinu radi pravilnog očuvanja zdravlja;

-upoznavanje sa drugim zajednicama radi suživota s drugim i drugačijim.

Identificira raznolikost jezika kojima ljudi komuniciraju.

Objašnjava Božiju milost u različitostima.

Opisuje vrijednosti ljudskog života.

Analizira vlastiti odnos prema drugima.

KLJUČNI SADRŽAJI

RAZNLIKOSTI SVIJETA

Bogatstvo i raznolikost jezika

Različitosti među ljudima kao znak Božije milosti

Vrijednost ljudskog života

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se ostvaruje u povezanosti s ishodima drugih nastavnih područja islamske vjeronauke, primjenom različitih oblika rada i na učenicima prihvatljiv način stavljanja središnje refleksije na:

-prepoznavanje Mudrosti Božije u stvaranju raznolikosti;

-uvažavanje različitosti;

-povezivanje raznolikosti jezika i načine komuniciranja;

-razumijevanje vrijednosti ljudskog života;

-prosudivanje raznolikosti u kontekstu suživota i tolerancije.

-odgojno djelovanje po uzoru na navedene ličnosti.

Za realizaciju nastavnih sadržaja vezanih za vjerovanje u Božije poslanike neophodno je sva kazivanja prilagoditi uzrastu učenika.

C.4.4

Memoriše s prijevodom i uči dove za lahak san i početak dana.

[POO-1.3.1](#)

Interpretira dove za lahak san i početak dana s prijevodom.

Opisuje adabe vezane za početak dana i odlazak na spavanje.

Analizira vlastiti odnos prema praksi Muhammeda, a.s., vezanoj za početak dana i odlazak na spavanje

KLJUČNI SADRŽAJI

Dova za lijep san i sretan dan

Dova za uspješan početak

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se ostvaruje u povezanosti s ishodima drugih nastavnih područja islamske vjeronauke, primjenom različitih oblika rada i poticanje memoriranja s prijevodom dove za lahak san i početak dana (Rabbi jessir, Rabbi zidnii ilmaa) u skladu s njihovim porukama i praksom Muhammeda, a.s.

C.4.5

Primjenjuje islamski bonton prilikom jela i govora.

[POO-1.3.3](#) [POO-2.1.2](#)

Opisuje pojam islamskog bontona.

Objašnjava islamski bonton prilikom jela i govora.

Navodi moralne izazove u primjeni islamskog bontona i opisuje kako djeluju na ponašanje.

Vlastito ponašanje stavlja u odnos s učenjem islama.

Analizira kulturu govora u svakodnevnom životu.

Analizira vlastiti odnos prema islamskom bontonu.

KLJUČNI SADRŽAJI

ISLAMSKI BONTON

Ponašanje prilikom jela

Kultura govora

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se ostvaruje u povezanosti s ishodima drugih nastavnih područja islamske vjeronauke, primjenom različitih oblika i isticanja središnje refleksije na: islamski bonton, ponašanje prilikom jela, kulturu govora, a sve u skladu s propisima i savjetima sadržanim u Kur'anu i Sunnetu.

naslijeđe	zavičaja, domovine i specifičnosti Evropske unije.	u očuvanju prirodne i kulturne baštine u zavičaju i domovini.	unutar kultura i između skupina.
	<p>POO-5.2.3 GRO-3.2.3</p> <p>Identificira Bosnu i Hercegovinu kao svoju domovinu.</p> <p>Navodi i opisuje obilježja šireg zavičaja, domovine i EU.</p> <p>Identificira značaj tradicije, kulture i zajedničkog života. Odabire čuvanje tradicije, kulture i zajednički život.</p> <p>Analizira vlastiti odnos prema zavičaju, domovinu, EU.</p>	<p>DHP-1.2.5 DHP-4.1.2</p> <p>Pored pokazatelja navedenih za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda D.4.1. očekuje se da učenik:</p> <p>Prepoznaje načine vlastitog doprinosa očuvanju domovine.</p> <p>Navodi i opisuje bajramske običaje.</p> <p>Analizira vlastiti odnos prema Bajramu i očuvanju domovine.</p>	<p>DHP-1.2.3</p> <p>Pored pokazatelja navedenih za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda D.4.1. očekuje se da učenik stavlja u odnos tradiciju, kulturu, suživot i opstanak naroda u Bosni i Hercegovini.</p>
	KLJUČNI SADRŽAJI	KLJUČNI SADRŽAJI	KLJUČNI SADRŽAJI
	<p>BOSNA I HERCEGOVINA JE MOJA DOMOVINA</p> <p>Obilježja mog šireg zavičaja</p> <p>Tradicija, kultura i suživot u BiH</p>	<p>Moj doprinos u čuvanju domovine</p> <p>Bajramski običaji</p>	<p>Tradicija, kultura i suživot u BiH</p>
	PREPORUKE ZA OSTVARENJE	PREPORUKE ZA OSTVARENJE	PREPORUKE ZA OSTVARENJE
	<p>ISHODA</p> <p>Odgojno-obrazovni ishod se može ostvariti različitim oblicima rada u kojima će nastavnik, na učenicima primjeren način, istaknuti središnju refleksiju na:</p> <ul style="list-style-type: none"> -značaj domovine Bosne i Hercegovine; -interpretaciju tradicije, kulture i suživota u kontekstu zavičaja, domovine i EU; -prepoznavanje obilježja šireg zavičaja; -osvještavanje značaja tradicije i kulture bošnjaka; -razvijanje suživota. 	<p>ISHODA</p> <p>Pored preporuka datih za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda D.4.1. preporučuje se da nastavnik istakne refleksiju i na:</p> <ul style="list-style-type: none"> -prepoznavanje načina čuvanja domovine; -analiziranje odnosa prema domovini; -razumijevanje bajramskih običaja, -povezivanje tradicije i domovine s opstankom naroda. 	<p>ISHODA</p> <p>Pored preporuka datih za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda D.4.1. preporučuje se da nastavnik istakne refleksiju i na osvještavanje povezanosti tradicije, kulture i suživota u Bosni i Hercegovini.</p>

- Osnovno
- 5

Godine učenja i podučavanja predmeta: 5

A Iman – vjerovanje	B Islam – praktikovanje	C Ihsan i ahlak	D Kluturno–civilizacijsko naslijeđe
A.5.1	B.5.1	C.5.1	
A.5.2	B.5.2	C.5.2	D.5.1
A.5.3	B.5.3	C.5.3	D.5.2
	B.5.4	C.5.4	
	B.5.5	C.5.5	
	B.5.6	C.5.6	

A Iman – vjerovanje	A.5.1	A.5.2	A.5.3
	Objašnjava određene događaje iz života poslanika Ibrahima, a.s., i Ismaila, a.s., Musa, a.s., i Haruna, a.s., te izdvaja pouke iz kazivanja o njima.	Objašnjava javno pozivanje u islam do hidžre, navodi teškoće koje su prolazili Muhammed, a.s., i prvi muslimani i izdvaja pouke.	Navodi velike Božije objave i njihovo zajedničko porijeklo i poruke.
	HIS-1.0.2	HIS-1.0.2	DHP-1.2.2
	Objašnjava određene događaje iz života Ibrahima, a.s., i Ismaila, a.s., Musa, a.s., i Haruna, a.s. Izdvaja pouke iz kazivanja o njima i prihvata ih. Uočava razliku između vjerovanja i nevjerovanja. Upoređuje misije navedenih Božijih poslanika identificirajući vjeru u Jednog Boga, naređivanje dobra i odvratanje od zla kao zajedničko u njima i razlike u pogledu zakona i uputa.	Uočava i opisuje etape širenja islama do hidžre. Izdvaja pouke iz događaja kojim su prethodili hidžri. Analizira teškoće kroz koje su prolazili Muhammed, a.s., i prvi muslimani. Prosuduje vlastitu ljubav i empatiju prema Muhammedu, a.s.	Pored pokazatelja navedenih za odgojno-obrazovni ishod A.5.1. učenik će moći da: Analizira osnovnu svrhu i sadržaj Objave. Razumije Božije objave kao milosti ljudima. Analizira historijski kontekst objave Tevrate, Zebura, Indžila i Kur'ana.
	KLJUČNI SADRŽAJI	KLJUČNI SADRŽAJI	KLJUČNI SADRŽAJI
	BOŽIJI POSLANICI	IZ ŽIVOTA MUHAMMEDA, A.S.	OBJAVE SU MILOST LJUDIMA
	Allahov prijatelj	Najveći oslonac i podrška	Od ropstva do moći
	Poslušnost Bogu i roditeljima	Poziv je upućen	Počinje nova era
	Plemeniti sin plemenitog	Ilahija: Dođi najdraži	Milost je upotpunjena

poslanika	Kršćani su ohrabрили i podržali muslimane	Vjera nas uči da druge poštujemo
Gradnja Kabe		
Od ropstva do moći	Istrajnost u ostvarenju cilja	
Počinja nova era	Bliže se dani radosti	

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se ostvaruje u skladu s potrebama, interesima i mogućnostima učenika. Može se ostvariti različitim oblicima rada u kojima će nastavnik istaknuti središnju refleksiju na:

-upoznavanje s historijom Izraelićana kroz kazivanje o Tevratu i Zeburu;

-univerzalne pouke svetih knjiga i vjeru u jednog Boga.

-kazivanja o Indžilu i Isaa, a.s., radi upoznavanja s kršćanstvom i njegovim dodirnim tačkama sa islamom;

-odgajno djelovanje po uzoru na Ibrahima, a.s., i Ismaila, a.s., Musa, a.s., i Haruna, a.s.;

-senzibiliziranje za razumijevanje Božije objave kao milosti Božije ljudima.

Za realizaciju nastavnih sadržaja vezanih za vjerovanje u Božije poslanike neophodno je kazivanja o poslanicima prilagoditi uzrastu učenika.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporučuje se ostvarenje odgajno-obrazovnog ishoda uz primjenu različitih oblika rada primjerenih uzrastu učenika uz stavljanje središnje refleksije na:

-dogadaje iz života Muhameda, a.s., s ciljem uzimanja pouka i njihovim povezivanjem sa životom u vremenu u kojem živimo;

-primjer hzr. Hatidže i prepoznavanje vlastitog oslonca i podrške, ali i mogućnosti pružanja podrške nekoj dragoj osobi;

-„Poziv u vjeru“ radi razvijanja svijesti o tome da svaka ideja ima svoje vrijeme i da često treba biti strpljiv, istrajan i uporan u ostvarivanju svojih ideja, čak i onda kada nam se čini potpuno nemogućom.

-značaj Ilahije u buđenju najljepša osjećanja prema Poslaniku, a.s., njegovoj misiji i životu;

-prihvatanje muslimana i Abesiniji s ciljem povezivanja s suživotom, tolerancijom i međukulturalnim dijalogom;

-Godinu tuge i pomoć učenicima u skorašnjim gubicima i razvijanje pogleda na smrt, kao dio samog života i njenu neizbježnost, i optimističan pogled na budućnost;

-dogadaj oko Miradža i nagovještaj radosti i ostvarenja poslaničke misije radi razvijanja svijesti da čovjek bitno utječe na svoju sreću i da je ne treba tražiti

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgajno-obrazovnog ishoda su identične datim preporukama za odgajno-obrazovni ishod A.5.1.

spolja.

B
Islam –
praktikovanje

B.5.1

Navodi svoje dužnosti i izvršava ih tačno u vremenski predviđenom okviru.

B.5.2

Opisuje uvjete za namaz.

B.5.3

Organizira svoje vrijeme prema namaskim vremenima kako bi bile zadovoljene potrebe organizacije, porodice i vlastite potrebe.

[POO-1.3.1](#)

Navodi šta želi postići u novoj godini uz obrazloženje.

Prihvata stupove islama kao svoje dužnosti koje snažno i sveobuhvatno kultiviraju i oplemenjuju čovjeka.

Analizira islamske dužnosti kroz njihov utjecaj na život vjernika.

Djeluje u skladu s islamskim dužnostima i podržava druge u njihovom izvršavanju.

[POO-1.3.1](#)

Prihvata dužnosti izvršavanja uvjeta za namaz.

Navodi i opisuje uvjete za namaz.

Pravilno i melodično uči ezan.

[POO-1.3.1](#)

Stavlja u odnos namaz i planiranje vremena.

Analizira mudrost Božiju u stvaranju noći i dana.

Navodi namaska vremena.

Analizira vlastiti odnos prema namazu.

KLJUČNI SADRŽAJI

SJETIMO SE NA POČETKU

Allah, dž. š., nam je dao određene dužnosti

KLJUČNI SADRŽAJI

NAMAZ I PLANIRANJE VREMENA

Uljepšajmo se za namaz

Prvi mujezin

Kako ukrasiti namaz

KLJUČNI SADRŽAJI

NAMAZ I PLANIRANJE VREMENA

Allah, dž.š., je stvorio dan i svjetlo

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

U ostvarivanju odgojno-obrazovnog ishoda nastavnik će različitim oblicima rada o temeljnim islamskim dužnostima na odabranim primjerima i na način da nakon susreta s njima učenici primjenjuju navedeno u razradi odgojno-obrazovnog

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

U ostvarivanju odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

-pripremanje za namaz, kao i za sve važne radnje u svakodnevnom životu;

-uvjete i sastavne dijelove namaza iz ugla uljepšavanja

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Prilikom ostvarivanja odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

-planiranje vremena prema dnevnim namazima;

-razumijevanje važnosti obavljanja namaza u njegovom vremenu;

ishoda.

Preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

-poticanje savjesnosti i odgovornosti u radu i izvršavanju dužnosti i obaveza prema sebi i drugima;

-izradu, realizaciju i evaluaciju plana vlastitih dužnosti;

-povezivanje islamskih dužnosti sa životom.

svog izgleda i ukrašavanja svog govora tijelom i riječima;

-podsticanje na održavanje veze s Allahom, dž.š., putem namaza;

-naglašavanje važnosti i vrijednosti mujezina na primjeru prvog mujezina;

-isticanje zajedništva, jačine, sloge i jedinstva džemata.

-prepoznavanje Božijih blagodati i zahvaljivanje na njima.

B.5.4

Objašnjava način klanjanja akšam namaza.

B.5.5

Memoriše s prijevodom, pravilno izgovara i primjenjuje ezan, ikamet, suru El-Kafirun, tesbih i zikr poslije namaza.

B.5.6

Opisuje radosti ramazana i odlučno se prilagođava novim okolnostima koje donosi ramazan.

[POO-1.3.1](#) [POO-1.3.2](#)

Opisuje akšam namaz.

Analizira vlastiti odnos prema akšam namazu.

[JZK-1.3.3](#)

Interpretira suru El-Kafirun s prijevodom.

Demonstrira ezan, ikamet, tesbih i zikr poslije namaza.

[POO-2.2.4](#)

Navodi i opisuje pripreme i radosti koje ramazan donosi u živote vjernika.

Izdvaja radosti ramazana koje su radost njegovoj duši.

Objašnjava načine iskazivanja radosti u ramazanu.

KLJUČNI SADRŽAJI

Allah, dž.š., je stvorio dan i svjetlo

U smiraj dana zahvaljujem Allahu, dž.š.,

KLJUČNI SADRŽAJI

Ezan, ikamet, sura El-Kafirun, tesbih i zikr poslije namaza

KLJUČNI SADRŽAJI

U SUSRET RADOSTIMA RAMAZANA

Ramazana - radost moje duše

Ilahijom i kasidom o ramazanu

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Pored preporuka navedenih za odgojno-obrazovni ishod B.5.3. preporučuje se i:

-osvješćivanje važne uloge i

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama navedenim za odgojno

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ishod se ostvaruje u skladu s potrebama, interesima i mogućnostima učenika. Može se ostvariti različitim

značaja akšam namaza;
-podsticanje na održavanje veze sa Allahom, dž.š., putem pravilnog i redovnog obavljanja akšam namaza.

obrazovne ishode A.5.2., A.5.3. i A.5.4.

oblicima rada u kojima će nastavnik istaknuti središnju refleksiju na:

- pripemanje za ramazan;
- razvijanje navike posta u mjesecu ramazanu;
- prepoznavanje radnji u ramazanu koje donose radost i zadovoljstvo;
- značaj druženja u ramazanu;
- ulogu ilahije i kaside u oživljavanju radosti ramazana i čuvanju ramazanskih običaja.

C
Ihsan i ahlak

C.5.1

Izrađuje dnevni plan rada u skladu sa svojim sposobnostima, interesima i uvjerenjima.

[POO-1.3.1](#)

Vrednuje kvalitet planiranja dnevnih, sedmičnih, mjesečnih i godišnjih aktivnosti.

Prepoznaje vrijednosti u vlastitom životu.

Analizira svoje želje i mogućnosti.

KLJUČNI SADRŽAJI

Ja to želim, ja to mogu

C.5.2

Prepoznaje, iz ugla islama, prihvatljivo ponašanje i analizira ga.

[POO-2.2.2](#) [POO-2.2.3](#)
[GRO-1.1.1](#)

Definira ljudskost, suosjećanje, ahlak, dobro djelo, spremnost za suradnju i prijateljstvo.

Izgrađuje lijep i iskren odnos prema drugim iskazujući im zahvalnost.

Bira prijatelje u skladu s islamskim učenjem.

Stavlja u odnos saradnju i sukob.

KLJUČNI SADRŽAJI

SOCIJALNE VJEŠTINE

Žao mi je, pogriješio sam

Treba reći hvala

Pismo mom prijatelju

Otkrij ko si i budi to što jesi

Suosjećam sa drugima

Spreman sam da saradujem

C.5.3

Predstavlja svoje stavove, teži ka rješavanju problema i izražava spremnost za saradnju.

[TZP-2.3.2](#) [TZP-2.3.3](#)

Pokazatelji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični pokazateljima navedenim u odgojno-obrazovnom ishodu C.5.2.

KLJUČNI SADRŽAJI

Sadržaji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični sadržajima navedenim u odgojno-obrazovnom ishodu C.5.2.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ishod se ostvaruje u skladu s potrebama, interesima i mogućnostima učenika. Može se ostvariti različitim oblicima rada kojima će nastavnik istaknuti središnju refleksiju na prepoznavanje vrijednosti, želja i mogućnosti kao i pravilno raspoređivanje i planiranje vremena u skladu s preporukama danim za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda B.5.1.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ishod se ostvaruje u skladu s potrebama, interesima, mogućnostima učenika i aktuelnim dešavanjima uz primjenu različitih oblika rada u kojima će nastavnik istaknuti središnju refleksiju na:

-prepoznavanje i biranje ispravnog ponašanja;

-analizu prihvatljivog ponašanja u sukobu, grijehu, prijateljstvu, saradnji i sl.;

-razvijanje temeljnih životnih vještina, koje će podržati mladog čovjeka u umijeću građenja odnosa, podnošenju i rješavanju interpersonalnih konflikata i izlaženju na kraj na konstruktivan način sa svojim osjećanjima.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama navedenim za odgojno-obrazovni ishod C.5.2.

C.5.4

Analizira pouke sure El-Kafirun u multikulturalnom ambijentu.

[GRO-1.2.2](#) [GRO-1.2.4](#)

Izdvaja i prihvata poruke sure El-Kafirun.

Analizira odnos prema drugim vjerovanjima ugla učenja sure El-Kafirun.

Vrednuje kvalitet vlastitog poimanja vjerovanja.

KLJUČNI SADRŽAJI

Sura El-Kafirun

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ishod se ostvaruje u skladu s potrebama, interesima i mogućnostima učenika.

Može se ostvariti različitim oblicima rada kojima će nastavnik istaknuti središnju refleksiju na značaj vjerovanja, razliku između vjernika i nevjernika, praktične životne vrijednosti i poruke sure El-Kafirun u povezanosti s ishodima drugih nastavnih područja islamske vjeronauke.

C.5.5

Pokazuje svakodnevnu predanost etičkoj praksi islama.

[TZP-2.3.1](#) [TZP-2.3.2](#)

Pokazatelji navedeni u razradi svih odgojno-obrazovnih ishoda islamske vjeronauke za peti razred.

KLJUČNI SADRŽAJI

Svi preporučeni sadržaji islamske vjeronauke za peti razred.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporuke za osavarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama navedenim za sve odgojno-obrazovni ishod islamske vjeronauke za peti razred.

C.5.6

Revidira svoje prosuđivanje na osnovu novih saznanja i usklađuje ponašanje u duhu islama.

[TZP-2.3.2](#)

Pokazatelji navedeni u razradi svih odgojno-obrazovnih ishoda islamske vjeronauke za peti razred.

KLJUČNI SADRŽAJI

Svi preporučeni sadržaji islamske vjeronauke za peti razred.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama navedenim za sve odgojno-obrazovni ishod islamske vjeronauke za peti razred.

D
Klaturno-
civilizacijsko
naslijeđe

D.5.1

Analizira svoju ulogu u očuvanju prirodne i kulturne baštine u zavičaju i domovini.

[DHP-1.2.5 GRO-1.1.3](#)

Prepoznaje i prihvata različitosti u vlastitom okruženju.

Definiše kulturnu baštinu i objašnjava odnos zavičaja, vjere i domovine.

Navodi i opisuje blagdane drugih vjerovanja i uvjerenja.

Analizira kulturu življenja s pripadnicima drugih religija.

Bira tolerantan stav prema različitostima u vlastitom okruženju.

KLJUČNI SADRŽAJI

RAZLIČITOSTI U MOM KOMŠILUKU

Domovina se ljubavljvu gradi

Katolički i pravoslavni blagdani

Jevrejski blagdani

Blagdani pripadnika ostalih uvjerenja

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se ostvaruje različitim oblicima rada kojima će nastavnik istaknuti središnju refleksiju na odnos identiteta, islama i domovine u povezanosti s ishodima drugih nastavnih područja islamske vjeronauke.

Preporučuje se:

-nastavak izgradnje identiteta kroz iskazivanje pripadnosti domovini;

-izdvajanje elementa prirodne i kulturne baštine Bosne i Hercegovine;

-posvećivanje pažnje blagdanima drugih vjerovanja i uvjerenja-razvijanje poštovanja prema drugim narodima i religijskim zajednicama u bliskom okruženju.

D.5.2

Razvija individualne i kulturne različitosti, te ljude vrednuje na osnovu onoga što jesu, a ne kako izgledaju ili u što vjeruju.

Pokazatelji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični pokazateljima navedenim u odgojno-obrazovnom ishodu D.5.1.

KLJUČNI SADRŽAJI

Sadržaji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični sadržajima navedenim u odgojno-obrazovnom ishodu D.5.1.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama navedenim za odgojno-obrazovni ishod D.5.1.

- Osnovno
- 6

Godine učenja i podučavanja predmeta: 6

A Iman – vjerovanje	B Islam – praktikovanje	C Ihsan i ahlak	D Kulturno–civilizacijsko naslijeđe
A.6.1	B.6.1	C.6.1	
A.6.2	B.6.2	C.6.2	D.6.1
A.6.3		C.6.3	D.6.2
A.6.4		C.6.4	
A.6.5		C.6.5	
A.6.6		C.6.6	
A.6.7		C.6.7	
		C.6.8	
		C.6.9	

A Iman – vjerovanje	A.6.1	A.6.2	A.6.3
	<p>Opisuje događaje koji su prethodili hidžri, hidžru i organizaciju života u Medini nakon hidžre, te analizira pouke hidžre.</p>	<p>Objašnjava pojmove: hidžra, muhadžiri, ensarije, Medinska povelja.</p>	<p>Objašnjava značaj vjere u životu čovjeka.</p>
	<p>DHP-1.2.1 HIS-1.0.2</p> <p>Opisuje događaje koji su prethodili hidžri.</p> <p>Objašnjava hidžru i organizaciju života u Medini nakon hidžre.</p> <p>Izdvaja pouke iz navedenih događaja i analizira ih.</p> <p>Prosuduje ulogu zajedništva u gradnji zajednice muslimana.</p>	<p>JZK-1.3.3</p> <p>Pokazatelji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični pokazateljima navedenim za odgojno-obrazovni ishod A.6.1.</p>	<p>DHP-1.1.3 DHP-1.2.1</p> <p>Prihvata vjeru kao duhovnu potrebu svakog čovjeka.</p> <p>Pokazuje vjersku toleranciju.</p> <p>Identificira u čemu sve vjera pomaže čovjeku.</p> <p>Prikazuje kontinuitet vjerovanja na Zemlji na primjerima Božijih poslanika i njihovih poslaničkih misija.</p>
	<p>KLJUČNI SADRŽAJI</p> <p>IZ ŽIVOTA BOŽIJEG MILJENIKA</p> <p>Hidžra - put ka uspjehu</p> <p>Međusobno pomaganje</p> <p>Šta možemo zajedno</p> <p>Poslanikova džamija nekad i sad</p>	<p>KLJUČNI SADRŽAJI</p> <p>Sadržaji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični sadržajima navedenim za odgojno-obrazovni ishod A.6.1.</p>	<p>KLJUČNI SADRŽAJI</p> <p>VJERA U ŽIVOTU ČOVJEKA</p> <p>Vjera nas oplemenjuje</p> <p>Kontinuitet vjerovanja</p>

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenici šestog razreda sve više pokazuju individualne razlike i smisao za objektivnost i realnost.

Teško se uživljavaju u položaj drugih i u stanju analizirati, ali samo činjenice. Dakle, u ovoj dobi susreću vjeronaučne sadržaje upoznavajući najprije činjenice i događaje, istražuju i otkrivaju novo te traganja za idealima, ostvarenim posebno u junacima kao ljudima velikih poduhvata i velikih djela. „Pedagogija heroja“ ili „živih uzora“ posebno je prikladna za ovaj uzrast.

Najbolje shvataju i razumijevaju činjenice, događaje, poruku, preko djelovanja i konkretnoga iskustva.

Odatle proizlazi potreba aktivnih metoda, multimedijalnih i multimetodičkih pristupa u radu.

Za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda A.6.1. preporučuje se stavljanje središnje refleksije na događaje koji su prethodili hidžri, hidžru, organizaciju života u Medini nakon hidžre, gradnju Poslanikove, a.s., džamije i pouke iz svih navedenih događaja (pomaganje, zajedništvo, ostavljanje lošeg radi dobrog).

A.6.4

Navodi i opisuje velike Božije objave i osobine Božijih poslanika.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama navdenim za odgojno-obrazovni ishod A.6.1.

A.6.5

Memoriše s prijevodom, pravilno izgovara i analizira Ajetul Kursijju, suru El-Maun, Allahova svojstva i određena lijepa Allahova imena.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

-osvještavanje pojma vjere i vjerovanja kao duhovne potrebe svakog čovjeka;

-upoznavanje s raširenošću vjere i razvijanje vjerske tolerancije;

-promišljanje, primjereno uzrastu, o odgovorima na pitanja o životu, smrti, smislu i svrsi postojanja i življenja;

-vrijednosti i značaj vjere u životu čovjeka kao i njenoj prirodnoj urođenosti u čovjeku;

-razvijanje svijest o zajedničkoj misiji poslanika još od prvog čovjeka i poslanika Adema, a.s., i religijama koje su se razvijale pod djelovanjem njihovih misija.

A.6.6

Iskazuje interes za spoznajom Stvoritelja.

[DHP-2.1.1](#)

Navodi velike Božije objave i poslanike kojima su dostavljene.

Opisuje „sudbinu“ velikih Božijih objava i izdvaja zajedničko u njima.

Analizira osobine Božijih poslanika.

Dovodi u vezu svoje osobine s osobinama poslanika.

KLJUČNI SADRŽAJI

Kontinuitet vjerovanja
Božiji poslanici

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

-osvještavanje zajedničke misije poslanika i poruke velikih Božijih objava;

-promišljanje o osobinama poslanika radi promišljanja o vlastitim osobinama;

-razvijanje odnosa prema objavama i poslanicima u skladu s islamskim učenjem.

[JZK-1.3.3](#)

Pokazatelj za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda je interpretiranje memorisanog s prijevodom i analiza memorisanog.

KLJUČNI SADRŽAJI

Ajetul Kursija, suru El-Maun, Allahova svojstva i određena lijepa Allahova imena

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se ostvaruje primjenom različitih oblika rada kroz poticanje memorisanja s prijevodom Ajetul Kursije, sure El-Maun, Allahovih svojstva i određenih lijepih Allahovih imena i djelovanja u skladu s njihovim porukama.

[DHP-5.2.2](#)

Spoznaje Stvoritelja kroz Njegova lijepa imena i svojstva.

Identificira Milost Božiju u sebi i svijetu oko sebe.

Definira pravednost kao prirodnu potrebu ljudske duše.

Objašnjava Sudnji dan kao dan provođenja apsolutne pravde.

Identificira one koji čine nepravdu i poriču Sudnji dan.

Analizira vlastiti odnos prema milosti, pravednosti i Allahu, dž.š.

KLJUČNI SADRŽAJI

Stvoritelj nam se otkriva u Svojim djelima
Milost Božija
Pravednost Božija

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

-razvijanje se želje za upoznavanjem i spoznajom Stvoritelja kroz Njegova lijepa imena i svojstva;

-osvještavanje šta sve obuhvata Milost Božija;

-promišljanje o Pravednosti Božijoj i prirodnom potrebom ljudske duše za pravednošću;

-razvijanje svijesti o Sudnjem danu kao danu provođenja pravde Božije nad učinjenim djelima na dunjaluku.

-povezivanje sure El-Ma'uni ljudi koji čine nepravdu zaboravljajući ili poričući

A.6.7

**Razumije snagu
povjerenja, strpljivosti,
istrajnosti, odgovornosti,
saradnje, pomaganja, te
moć praštanja i potrebu
bliskosti s Bogom po
uzoru na Božije poslanike
Ejuba, a.s., Jakuba, a.s.,
Jusufa, a.s., Zul Kifla, a.s.,
Junusa, a.s., Isaa, a.s., i
Muhammeda, a.s.**

[DHP-2.2.2](#)

Opisuje povjerenje,
strpljivost, istrajnost,
odgovornost, saradnju,
pomaganje, moć praštanja i
potrebu bliskosti s Bogom
po uzoru na Božije
poslanike Ejuba, a.s.,
Jakuba, a.s., Jusufa, a.s.,
Zul Kifla, a.s., Junusa, a.s.,
Isaa, a.s., i Muhammeda,
a.s.

Prosuduje po čemu
navedeni poslanici mogu
biti uzori.

Analizira vlastiti odnos
prema navednim
osobinama i potrebama.

KLJUČNI SADRŽAJI

UZORI ČOVJEČANSTVU

Strpljivost kao vrlina

Moć praštanja

Izvršimo preuzete obaveze

Istraj i kada ti je teško!

Podrška i timski rad

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

-promišljanje o prednostima strpljenja na ovom i budućem svijetu;

-osvještavanje veličine i moći praštanja i njenog odraza na materijalno i duhovno bogatstvo;

-važnost izvršavanja preuzetih obaveza i načine izvršavanja tih obaveza;

-razmišljanje o činjenici da svi imaju poteškoće u životu, da nauče kako da se nose sa njima i da svaka teškoća otkriva nove poglede na život i jača čovjeka;

-vrijednost i značaj podrške i timskog rada.

B
Islam –
praktikovanje

B.6.1

Objašnjava svrhu i ulogu molitve u životu vjernika, te navodi različite oblike, prilike i mjesta molitve

B.6.2

Opisuje podne namaz.

[DHP-5.1.3](#)

Opisuje vlastito obraćanje Bogu.

Navodi i objašnjava različite oblike molitvi.

Prepoznaje prilike u kojima se treba obraćati Bogu i objašnjava na koji način.

Navodi različita mjesta za obavljanje molitve i povezuje ih s odgovarajućim molitvama.

Analizira vlastiti odnos prema molitvi i mjestima za obavljanje molitve.

KLJUČNI SADRŽAJI

MOJE OBRAĆANJE BOGU

Različiti oblici molitve

Prilike u kojima se obraćam Bogu

Mjesta hvaljenja i slavljenja Stvoritelja

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Preporučuje se da nastavnik prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda stavi, na učenicima prihvatljiv način, središnju refleksiju na:

-oživljavanje u mislima i osjećanjima svih oblika

molitve kako bi molitva postala živa riječ u dovi, tevbi, namazu;

-interpretaciju molitve različitih religija, s posebnom pažnjom na molitvu muslimana;

-otkrivanje i uočavanje prilika u kojima bi se trebali obraćati Bogu radi održavanja veze s Njim i u dobru i u zlu;

-otkrivanje i upoznavanje različitih mjesta na kojima muslimani obavljaju molitve;

-upoznavanje s osnovnim sakralnim objektima susjednih religija radi daljnjeg razvijanja tolerancije.

Opisuje podne namaz i izdvaja koristi od njegovog obavljanja.

Interpretira ilahiju i analizira je.

KLJUČNI SADRŽAJI

Kada sunce dostigne svoj vrhunac

Ilahija: Zvao bih Te Gospodaru

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Pored preporuke date za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda B.6.1., a koja se odnosi na različite oblike molitvi, preporučuje se središnja refleksija na potrebu za duhovnim odmorom i podne namaz sa svim vrijednostima i koristima uz potvrdu sunneta o tome.

C
Ihsan i ahlak

C.6.1

Prepoznaje svoje potrebe

C.6.2

Uočava da se učenjem i

C.6.3

Opisuje korake kontrole

i težnje, te razvija pozitivan stav prema životu.

radom dosežu ciljevi u životu.

Ljutnje na primjeru uputa Muhammeda, a.s., demokratično predstavlja svoje stavove i sistemski pristupa rješavanju konfliktne situacije.

[KMP-1.2.1 KMP-1.2.3](#)

[KMP-1.2.1 KMP-1.2.2 KMP-1.2.3](#)

[TZP-2.3.3](#)

Prikazuje koje su radnje potrebne za uspješan početak nekog posla s posebnim naglaskom na početak školske godine.

Pokazatelji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični pokazateljima navdenim za odgojno-obrazovni ishod C.6.1.

Definiše ljutnju i sukobe.

Slijedi korake kontrolisanja ljutnje na primjeru uputa Muhammeda, a.s.

Identificira vlastite potrebe i težnje.

Demokratično predstavlja svoje stavove.

Analizira Prvu objavu.

Sistemki pristupa rješavanju sukoba.

Identificira šta utječe na sreću i prepoznaje je u svakodnevnici.

Analizira vlastiti odnos prema ljutnji i sukobima.

KLJUČNI SADRŽAJI

KLJUČNI SADRŽAJI

KLJUČNI SADRŽAJI

KAKO POČETI

Sadržaji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični sadržajima navdenim za odgojno-obrazovni ishod **C.6.1.**

SOCIJALNE VJEŠTINE

Moje potrebe i težnje

Ljut(a) sam, jako sam ljut(a)

Uči, čitaj!

Rješavanje sukoba

Težnja za srećom

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

ISHODA

ISHODA

Za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se:

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama datim za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda C.6.1.

Ljutnja je osjećaj nezadovoljstva pomiješan s potrebom da se uzvрати. Ljutnja je: normalna

-afirmativno djelovanje na tolerantne stavove učenika prema njihovim individualnim razlikama koje su sve uočljivije i kojih sami postaju svjesniji;

emocija, sama po sebi ni dobra ni loša, izražavanje ljutnje može biti zdravo dok gubljenje kontrole nije.

-usmjeravanje učenika da svoj individualni plan počnu sa učenjem radi Boga (u ime Boga), uz obrazloženje da će samo tako dostići ostale potrebe i ciljeve u životu;

-ukazivanje da sami bitno utječu na svoju sreću, te da

je ne treba tražiti izvana;

-povezivanje sreće sa vlastitim mislima i osjećanjima, kao i pogledima islama na sreću.

C.6.4

Navodi, opisuje i primjenjuje poruke Medinske povelje.

C.6.5

Objašnjava vrijednosti zajedničkog života i analizira sličnosti i razlike.

C.6.6

Ističe osobine pravednosti, blagosti, samokontrole, solidarnosti, pomaganja, tolerantnosti, ljubaznosti, empatije i asertivnosti.

[TZP-2.3.1](#) [TZP-2.3.3](#)

Definira Medinsku povelju. Izdvaja elemente Medinske povelje koji govore o pomaganju, suživotu i toleranciji. Analizira ih u kontekstu životne stvarnosti.

[DHP-1.3.2](#)

Pored pokazatelja navedenih u odgojno-obrazovnom ishodu A.6.1., a koji se odnose na pomaganje i suživot učenik: Navodi vrijednosti zajedničkog života. Opisuje odnos prema drugima. Opravdava poštivanje i dobre odnose s drugima. Prosuđuje vrijednost lijepih postupaka. Objasni značaj osmijeha i ljubaznosti u komunikaciji.

[GRO-1.1.3](#)

Pokazatelji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični pokazateljima navedenim za odgojno-obrazovni ishod C.6.5.

KLJUČNI SADRŽAJI

Medinska povelja

KLJUČNI SADRŽAJI

Međusobno pomaganje
Šta možemo zajedno
VRIJEDNOSTI ZAJEDNIČKOG ŽIVOTA
Ja i drugi zajedno
Poštivanje i dobri odnosi
Umijeće stvaranja dobrih odnosa
Na nepravdu pravdom odgovori
Osmijeh i ljubaznost su sadaka

KLJUČNI SADRŽAJI

Sadržaji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični sadržajima navedenim za odgojno-obrazovni ishod C.6.5.

ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se ostvaruje primjenom različitih oblika rada kroz poticanje analize dijela Medinske povelje koji govori o pomaganju, suživotu i toleranciji radi razvijanja svijesti o njenom značaju i doprinosu demokratskim tokovima historije čovječanstava.

ISHODA

Pored preporuka navedenih u odgojno-obrazovnom ishodu A.6.1., a koji se odnose na pomaganje i suživot preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

- upoznavanje različitih zajednica ljudi, radi prepoznavanja šta ih spaja i čini snažnim, kao i ono što ih razdvaja i čini slabima;
- razumijevanje i prihvatanje razlika među ljudima;
- toleranciju prema drugim načinima vjerovanja, prema drugačijim kulturama, običajima i tradicijama;
- identificiranje koji interesi se mogu ostvariti zajedničkim životom;
- kreiranje klime koja omogućava dobre odnose i rad u zajednici radi ličnog i općeg dobra;
- usmjeravanje na samokontrolu i samodisciplinu radi kontroliranja svojih emocija;
- pomaganje i usmjeravanje u pronalaženju dobra u drugome, radi optimističkog orijentiranja pri procjeni drugih;
- podsticanje na razvijanje pozitivnih stavova o svijetu u kome žive radi lakšeg odupiranja porocima današnjice;
- unaprijeđivanje svijesti o značaju činjenja radosti drugima sitnim detaljima (osmijeh, lijepe riječi i sl.).

ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama datim za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda C.6.5.

C.6.7

Razumije da svi postupci rezultiraju posljedicama na ovom i budućem svijetu.

C.6.8

Prepoznaje uzorite osobine svojih roditelja.

C.6.9

Pokazuje svakodnevnu predanost etičkoj praksi islama i afirmativno djeluje na vršnjake u izvršavanju dužnosti te revidira svoje prosuđivanje na osnovu novih saznanja i usklađuje ponašanje u duhu islama.

GRO-1.1.3

Stavlja u odnos vlastita djela i posljedice kojima su rezultirala.

KLJUČNI SADRŽAJI

Posljedice mojih djela

PREPORUKE ZA OSTVARENJE
ISHODA

Prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se:

- razvijanje svijesti i samosvijesti o ljudskim djelima, zbog posljedica koje povlače za sobom na ovom i budućem svijetu;
- isticanje suosjećanja i izvršavanja obaveza i dužnosti (prema Bogu, ljudima i sebi) i licemjerstva u kontekstu sure Al-Maun.

GRO-1.1.1

Opisuje odnos prema roditeljima.

Navodi uzorite osobine roditelja.

Analizira vlastiti odnos prema roditeljima.

KLJUČNI SADRŽAJI

Moji roditelji, moji uzori

PREPORUKE ZA OSTVARENJE
ISHODA

Prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se stavljanje središnje refleksije na odnos prema roditeljima i njihovim uzornim vrijednostima u kontekstu učenja islama.

GRO-1.1.3

U skladu s razradom svih odgojno-obrazovnih ishoda za šesti razred.

KLJUČNI SADRŽAJI

Svi preporučeni sadržaji islamske vjeronauke za šesti razred.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE
ISHODA

U skladu s preporukama svih odgojno-obrazovnih ishoda za šesti razred.

D
Kulturno-
civilizacijsko
naslijeđe

D.6.1

Objašnjava hidžreški kalendar i upoređuje ga sa gregorijanskim kalendarom, te izdvaja važne datume iz hidžreškog kalendara.

[DHP-1.2.4](#)

Opisuje hidžreški kalendar.

Navodi i prati važne datume iz hidžreškog kalendara.

Analizira vlastiti odnos prema hidžreškom kalendaru.

KLJUČNI SADRŽAJI

IZ HIDŽREŠKOG KALENDARA

Hidžreški kalendar

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se oživljavanje hidžreškog kalendara i prigodno obilježavanje značajnih datuma u okviru kreiranja vlastitog izvedbenog plana i programa. Ova sloboda ostavlja veću mogućnost saradnje s roditeljima i organiziranja „živog“ obilježavanje muslimanskih mubarek dana i noći, s ciljem njihovog afirmiranja u životu muslimana.

D.6.2

Pokazuje toleranciju prema drugačijim načinima ispoljavanja vjere, drugačijim kulturama, običajima i tradicijama, te ljude vrednuje na osnovu onoga što jesu, a ne kako izgledaju ili u što vjeruju.

[GRO-1.2.4](#)

Pored pokazatelja danih za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda B.6.1. učenik prihvata život s različitostima i razvija toleranciju.

KLJUČNI SADRŽAJI

Različiti oblici molitve

Prilike u kojima se obraćam Bogu

Mjesta hvaljenja i slavljenja Stvoritelja

Živjeti s različitostima

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Pored preporuka datih za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda B.6.1. preporučuje se još i osvještavanje činjenice da pored različitosti u izgledu i pojedinim učenjima, postoji povezanost s prvim poslanikom i nužna potreba za suživotom i zdravim dijalogom.

- Osnovno
- 7

Godine učenja i podučavanja predmeta: 7

A Iman – vjerovanje	B Islam – praktikovanje	C Ihsan i ahlak	D Kulturno–civilizacijsko naslijeđe
A.7.1	B.7.1	C.7.1	
A.7.2	B.7.2	C.7.2	D.7.1
A.7.3	B.7.3	C.7.3	D.7.2
A.7.4	B.7.4	C.7.4	
		C.7.5	
		C.7.6	
		C.7.7	
		C.7.8	
		C.7.9	
		C.7.10	

A Iman – vjerovanje	A.7.1	A.7.2	A.7.3
	Analizira potrebu i ulogu vjere u duhovnom i tjelesnom razvoju.	Opisuje bitke na Bedru i Uhudu i analizira ih s ciljem izdvajanja pouka.	Analizira Muhammedovu, a.s., ljubav prema djeci.
	DHP-1.1.1 DHP-1.1.2 DHP-1.1.3	DHP-2.1.1 HIS-4.0.2	DHP-2.1.2
	Razumije potrebu vjere u vlastitom duhovnom i tjelesnom razvoju.	Opisuje događaje vezane za bitke na Bedru i Uhudu.	Navodi i objašnjava prava djece u islamu.
	Opisuje potrebu za druženjem.	Definira strpljivost i iskrenost kao osobine.	Opisuje ljubav Muhammeda, a.s., prema djeci.
	Prepoznaje faze tjelesnog i duhovnog razvoja upoređujući svoje stavove sa mišljenjima drugih.	Identificira pouke o iskrenosti i strpljenju Poslanika, a.s., izdvajajući ove plemenite osobine kao ključ uspjeha u svakodnevnom životu.	Vrednuje vlastiti odnos prema Muhammedu, a.s., i djeci.
	Objašnjava svoja osjećanja, nastojanja, težnje, očekivanja i klasificira potrebe i težnje. Prosuđuje o negativnim utjecajima razmirica i sukoba na ponašanje čovjeka.	Djeluje u skladu s identificiranim poukama	
	Analizira potrebu i ulogu vjere u duhovnom i tjelesnom razvoju.		
	KLJUČNI SADRŽAJI	KLJUČNI SADRŽAJI	KLJUČNI SADRŽAJI

GDJE SAM I KO SAM

Upoznajmo sebe

Kako graditi vlastitu ličnost

Svi smo jedinstveni i
trebamo druge

Moj tjelesni i duhovni razvoj

Razmirice i sukobi

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Učenici sedmog razreda sve veći interes pokazuju za one sadržaje i odgojno-komunikacijske pristupe koji su povezani s njihovim ličnim životnim pitanjima i iskustvima. Njihova pažnja sve više se okreće od vanjskog prema unutrašnjem svijetu i području intenzivnog proživljavanja i kritičkog odnosa prema cjelokupnoj stvarnosti koja ih okružuje. Oni svijet oko sebe sada posmatraju iz svojih ličnih pitanja i svog subjektivnog svijeta. Važna su im pitanja autoriteta, poslušnosti i slobode, prijateljstva i ljudske spolnosti. Zato se u nastavi islamske vjeronauke treba posebna briga posvetiti sadržajima i aspektima vjerskog odgoja koji dotiču i "pogađaju" njihova pitanja, probleme i interese i pomažu im u izgradnji ličnog identiteta u koji je integrirana religiozno-moralna dimenzija.

Pomaže učeniku da upozna sebe u tjelesnom i duhovnom domenu svog razvoja.

Prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda A.7.1. preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

-praćenje i poticanje intelektualnog, emotivnog i socijalnog razvoja na način primjeren uzrastu;

NAUČIMO OD POSLANIKA, A.S.

Allah je uz iskrene

Strpljenjem do uspjeha

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se može ostvariti različitim oblicima rada u kojima će nastavnik istaknuti središnju refleksiju na: Bitku na Bedru i bitku na Uhudu u povezanosti s ishodima drugih nastavnih područja islamske vjeronauke.

Preporučuje se:

-interpretiranje navedenih događaja na učenicima prihvatljiv način;

-osvještavanje značaja iskrenosti i strpljenja u svim životnim situacijama.

Poslanik i ljubav prema
djeci

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se može ostvariti različitim oblicima rada i interpretaciju ljubavi Muhammeda, a.s., prema djeci na zabilježenim primjerima iz Poslanikovog, a.s., života. Preporučuje se stavljanje središnje refleksije na:

-osvještavanje mjesta i uloge djeteta, bez obzira na spol, u islamskoj kulturi na osnovu brojnih primjera iz života Muhammeda, a.s.;

-komparaciju prava koja djetetu daje islam još u 7. stoljeću i UN prava djeteta;

-podsticanje učenika na poštivanje tradicije, običaja i navika drugih ljudi i njegovanje ljubavi prema vlastitoj kulturi i tradiciji.

-razumijevanje vlastite
ličnosti kao jedinstvene;

-poticanje na druženje sa
drugim;

-razvijenost svijest o
negativnim posljedicama
razmirica i sukoba u
svakodnevnom životu.

A.7.4

**Analizira snagu
iskrenosti, strpljivosti,
istrajnosti, poštenja,
pravednosti, ljubavi,
slobode, moralnosti,
mudrosti i lijepog
postupanja po uzoru na
Božije poslanike:
Muhammeda, a.s.,
Šuajba, a.s., Musaa, a.s.,
Luta, a.s., Isaa, a.s.,
Lukmana, a.s.**

[DHP-2.1.2 HIS-4.0.2](#)

Objašnjava: iskrenost,
strpljivost, istrajnost,
poštenje, pravednost,
moralnost, mudrost, ljubav,
slobodu i lijep postupak.

Opisuje živote poslanika:
Muhammeda, a.s., Šuajba,
a.s., i Musa, a.s., Luta, a.s.,
Isa, a.s., i Lukmana, a.s..

Izdvaja dokaze mudrosti
Božije i pouke ljudima iz
kazivanja o njima.

Razvija čistoću tijela i duše
uz korištenje blagodati
Božijih.

Identificira da se sve
dešava s razlogom.

Razumije šta znači živjeti u
ljubavi i slobodi.

Prepoznaje i opisuje
blagodati lijepog postupka.

KLJUČNI SADRŽAJI

POSLANICI I MOJ ŽIVOT

Koliko smo poštteni

Sve se dešava s razlogom

Život u ljubavi i slobodi
 Čuvanje slobode
 Sačuvajmo čistoću duše i tijela
 Iz vrela mudrosti
 Blagodati lijepog postupka

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se ostvaruje različitim oblicima rada u kojima će nastavnik istaknuti središnju refleksiju na:

- razvijanje plemenitih osobina na primjeru Božijih poslanika;
- osvještavanje značaja poštenja na primjeru kazivanja o Šuajbu, a.s., i razmišljanje o vlastitoj pravednosti (prema sebi, drugima, Bogu) i afirmativno djelovati na razvijanje poštenja;
- razvijanje svijesti o Božijem određenju i nepostojanju slučajnosti kroz kazivanje o djetinjstvu Musaa, a.s.;
- pomaganje učenicima da shvate važnost slobode i ljubavi u životu. Poslužiti se kazivanjem o braći Musau i Harunu, a.s., njihovoj ljubavi koju su širili i prenosili svojim sljedbenicima i viziji slobodnog života;
- afirmativno djelovanje na učenike da i sami doprinose uređenju vlastitog života u odjeljenju, džematu, gradu, domovini uz poštivanje principa slobode;
- povezivanje kazivanja o Lutu, a.s., i čuvanju čistoće duše i tijela, kao i čednosti;
- upoznavanje s životom Isa, a.s., i primjeru očuvanja života u čistoći, slobodi i ljubavi;
- na razmišljanje u ulozi Božijih blagodati u životu čovjeka na primjeru kazivanja o Šuajbu, a.s., (poštenje i pravednost u obavljanju svojih poslova);
- identificiranje mudrih savjeta koje je Lukman.a.s., darivao svome sinu radi razvijanja moralnosti, uljudnosti u govoru, hodu, ljubav prema nauci, druženju, bogobožnost;
- na kazivanje o ashabu-l-karjeti, trojici koja se spominju u suri Jasin (učenicima Isaa, a.s.), s ciljem popravljivanja međuljudskih odnosa i razvijanja kulture dijaloga i iznošenja vlastitih stavova.

B
Islam –
praktikovanje

B.7.1

Memoriše s prijevodom, pravilno izgovara i analizira suru Kurejš.

B.7.2

Objašnjava pojmove balig, gusul, tejemmum, džunub, sadaka, sadekatu-l-fitr, zekat, kurban.

B.7.3

Objašnjava svrhu i ulogu islamskih dužnosti u životu vjernika.

[HIS-1.0.2](#)

Memoriše i interpretira suru Kurejš s prijevodom.

Usvaja i primjenjuje pouke sure Kurejš i važnost pouzdanja u Allaha, dž.š.,

[JZK-1.3.3](#)

Definira i upoređuje pojmove: balig, gusul, tejemmum, džunub, sadaka, sadekatu-l-fitr, zekat i kurban.

Prepoznaje važnost navedenih pojmova u okviru izvršavanja islamskih dužnosti u svakodnevnom

[DHP-1.3.1](#)

Objašnjava i obrazlaže način povezivanja sa Stvoriteljem izvršavajući islamske dužnosti: namaz, post, zekat, hadž, kurban.

Analizira vlastiti odnos prema islamskim dužnostima i način povezivanja sa Stvoriteljem.

životu.

Identificira prava i obaveze koje proizilaze nakon sticanja punoljetstva u islamu.

Prosuduje o negativnim utjecajima razmirica i sukoba, koji se dešavaju u čovjeku i koji dolaze iz okruženja, na ponašanje čovjeka.

Prepoznaje značaj žrtvovanja kroz izvršavanje sadake, sadekatu-l-fitra, zekata i kuršana.

Definira pojmove jedinstva i jednakosti.

KLJUČNI SADRŽAJI

Sura Kurejš

KLJUČNI SADRŽAJI

Moj tjelesni i duhovni razvoj

Razmirice i sukobi

ŽIVOT U ZAJEDNICI

Pomozimo potrebne

Zajedno možemo više

Žrtva koja približava Bogu

KLJUČNI SADRŽAJI

IZ LJUBAVI PREMA BOGU

Pred kraj dana zahvalimo Allahu

Propisuje vam se post

Izazovi posta

Obilje ramazana

Zajedno možemo više

Odazivam Ti se, Bože

Jedinstvo i jednakost

Žrtva koja približava Bogu

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se ostvaruje primjenom različitih oblika rada i poticanje memorisanja s prijevodom sure Kurejš i djelovanja u skladu s porukama date sure.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporučuje se da nastavnik prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda stavi, na učenicima prihvatljiv način, središnju refleksiju na:

-osnovne informacije o datim pojmovima;

-objašnjenje granice punoljetstva u islamu, tj. spolne zrelosti i osvještavanje odgovornosti za sve svoje postupke pred Uzvišenim Allahom;

-podsticanje na bolje razumijevanje i poštivanje između učenika i odraslih (roditelja, nastavnika) i upućivanje na rješavanje i nadilaženje sve češćih

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Pored preporuka datih za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda B.7.2. , a koje se odnose na islamske dužnosti preporučuje se da nastavnik istakne središnju refleksiju na:

-podsticanje na zahvaljivanje Bogu u ikindijskom vremenu i povezivanje s rasporedom dnevnih aktivnosti i kur'anskim kazivanjem o srednjem namazu, njegovoj važnosti i ulozi u životu čovjeka,

-upoznavanje s vremenima molitve u drugim religijama;

sukoba unutar sebe, između učenika i odraslih;

-jačanje islamskog duhovnog razvoja i upoznavanje s duhovnošću drugih religija;

-razvijanje empatije i želje za pomaganjem onih kojima je pomoć potrebna;

-osvještavanje mogućnosti pomaganja za svakoga (lijepom riječju, osmijehom, materijalnom pomoći, intelektualnom pomoći i sl.);

-shvatanje značenja, svrhe i smisla zekata, sadake i sadekatu-l-fitra uz povezanost sa suživotom u zajednici s posebnim osvrtom na druge vjerske zajednice;

-upoznavanje s načinom izvršavanja islamskih dužnosti: gusula u slučaju nečistoće, tejemmuma u slučaju nedostatka vode, dijeljenju sadake, sadekatu-l-fitra, zekata i klanja kurbana;

-razvijanje suosjećanja sa potrebnim i nemoćnim;

-podsjećanje na nužnost približavanja Bogu žrtvovanjem nečeg dragog, načinima i putevima koji vode Njemu;

-interpretaciju sure El-Kevser i upoznavanje učenika s kurbanom, žrtvom koja približava Bogu (materijalna požrtvovanost, osjećaj za druge, zadovoljstvo izvršenjem naređenog, posjećivanje dragih ljudi i sl.);

-upoznavanje s požrtvovanošću u drugim religijama (npr., mjesto za žrtvu - oltar, misna žrtva, žrtvovanje prvih plodova i sl.).

-upoznavanje s postom drugih naroda i religija, kao i s postom muslimana radi uočavanja sličnosti i razlike s drugima kroz propis posta i poštovanja njihove tradicije, običaja i navika, ali i slijeđenja vlastite tradicije;

-predstavljanje posta kao izazova u kome treba da se okušaju, kako bi utvrdili čemu sve mogu odoljeti u ime Boga (hrani, piću, lošim navikama u govoru, djelima, mislima);

-upoznavanje s mnogim ljepotama i blagodatima koje donosi ramazan kao i načinom njihovog prikupljanja;

-afirmativno djelovanje da ljepotu koju osjete u ramazanu prenose i na ljude oko sebe, radi izgrađivanja pozitivnog stava prema islamu;

-podsjećanje na pozive koje dobivaju svakodnevno, za pomoć, namaz, druženje, posjete i sl. s ciljem da učenici razviju svijest o hadžu kao pozivu Božijem koji svi trebamo očekivati, priželjkivati i odazivati mu se;

-podsjećanje na vrijednost jedinstva ljudi, naroda, nacije, džemata, odjeljenske zajednice, porodice kroz univerzalne poruke hadža s ciljem afirmativnog djelovanja u izgradnji jedinstva i jednakosti u svom okruženju;

-poučavanje da se ljudi ne cijene prema izgledu, boji, imenu, pripadnosti nekom narodu, već prema odrazu njihove duše.

B.7.4

Objašnjava ikindiju namaz.

[DHP-1.3.1](#)

Objašnjava ikindiju namaz i organizira svoje vrijeme prema vremenu ovog namaza.

Opisuje način obavljanja ikindije namaza.

Prepoznaje vrijednost obavljanja ikindije namaza u predviđeno vrijeme.

Analizira vlastiti odnos prema ikindiji namazu.

KLJUČNI SADRŽAJI

IZ LJUBAVI PREMA BOGU

Pred kraj dana zahvalimo Allahu

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Preporučuje se da nastavnik prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda pored navedenog o namazu u preporukama za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda B.7.3. stavi središnju refleksiju na:

-interpretaciju načina obavljanja ikindije-namaza, odnosa Poslanika, a.s., prema ovom namazu, vrijednosti ovog namaza i uloge ikindije-namaza u rasporedu dnevnih aktivnosti čovjeka, radi podsticanja na razmišljanje o nužnosti obavljanja ikindije namaza i uočavanja prednosti onih koji je obave.

C Ihsan i ahlak

C.7.1

Utvrđuje da je u ljudskoj prirodi težnja ka uspjehu koji se postiže učenjem i radom.

[KMP-1.1.3](#) [KMP-1.2.2](#) [KMP-1.2.3](#)

Definira pojmove: uspjeh, želja i stvarnost.

Prepoznaje sposobnosti kao Božije blagodati i povezuje ih s težnjama i uspjehom.

Prihvata želju za uspjehom

C.7.2

Definira čovjeka kao biće duha i tijela, te afirmira svjesnu samodisciplinu i samoodgoj.

[TZP-2.3.1](#) [TZP-2.3.2](#)

Razrada odgojno-obrazovnog ishoda je identična razradi navedenoj za odgojno-obrazovni ishod A.7.1.

C.7.3

Identificira Muhammeda, a.s, kao najljepši uzor.

[HIS-3.0.2](#)

Razlikuje uzore i ideale.

Navodi i opisuje uzore u životu.

Identificira uzorite osobine

Muhammeda, a.s.

Analizira vlastiti odnos

koji se postiže učenjem i radom kroz savjete Kur'ana i Poslanika, a.s.

Obrazlaže utjecaj vjerovanja, izbora, postupaka i dove na postizanje uspjeha.

Vrednuje vlastite želje, rad i uspjeh.

prema Muhammedu, a.s.

KLJUČNI SADRŽAJI

IDEMO KA USPJEHU

Prirodno je težiti uspjehu

Želje i stvarnost

KLJUČNI SADRŽAJI

GDJE SAM I KO SAM

Upoznajmo sebe

Kako graditi vlastitu ličnost

KLJUČNI SADRŽAJI

Uzori ili ideali u izgradnji identiteta

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporučuje se ostvarivanje odgojno-obrazovnog ishoda u funkciji razvijanja zdravog samopoštovanja i samopouzdanja kao i afirmativno djelovanje na usmjeravanje ka dobrom i ispravnom, bez bojazni od osuđivanja vršnjaka i bliskog okruženja. Središnju refleksiju istaći na:

-razvijanje potrebe za izvrsnošću, uspjehom, dokazivanjem, samopotvrđivanjem i afirmacijom;

-otkrivanje izraženih individualnih sposobnosti radi utvrđivanja temelja za gradnju uspjeha;

- razmišljanje o mnoštvu izazova;

- razumijevanje potreba učenika;

- razmišljanje o sposobnostima, izazovima i mogućnostima koje im se pružaju i izborima koje prave;

-povezivanje sadržaja

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama navedenim za odgojno-obrazovnom ishodu A.7.1.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se:

-razvijanje realnije slike o uzorima kroz procjenu njihovih postupaka, uzroka koji ih uvjetuju i u otkrivanju jakih strana te ličnosti;

-isticanje činjenice da je Poslanik, a.s., poslan da upotpuni plemenitost kod ljudi i nužnost postojanja uzora u moralnosti;

-podsticanje na gradnju prijateljstva i odabir uzora po savjetu Kur'ana i hadisa;

-navođenje različitih primjera moralnog postupanja iz života Muhammeda, a.s., bitnim za uzrast učenika (odijevanje, govor, poštivanje, odnos prema porocima i izazovima društva i sl.),

-podsticanje na samoanalizu vlastite moralnosti radi njenog unapređenja.

protkanog vjerom i dostizanja novih uspjeha i uzdizanje u više sfere duhovnosti;

-pomaganje u nadilaženju životnih problema, kao razvijanje svijest o važnosti radnih navika u ostvarivanju vlastitih želja.

C.7.4

Analizira život u zajednici iz ugla islama.

C.7.5

Opisuje načine pomaganja u islamu i pomaže one kojima je pomoć potrebna.

C.7.6

Objašnjava ljudska prava u islamu i komparira ih sa onima koje propisuju ljudi.

[DHP-1.3.2](#)

Navodi i opisuje načine pomaganje zajednice.

Identificira ljudska prava navedena u Kur'anu.

Kvalificira težinu povređivanja drugih pred Bogom i ljudima.

Identificira ulogu i značaj džamije u zajednici muslimana.

KLJUČNI SADRŽAJI

ŽIVOT U ZAJEDNICI

Pomozimo potrebne

Zajedno možemo više

Kur'an i ljudska prava

Čuvajmo druge od sebe

Vjernik drugom želi isto što i sebi

Džamija - srce džemata

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Prilikom ostvarivanja odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

-poticanje empatije i želje za pomaganjem onih kojima

[GRO-1.3.1](#)

Pokazatelji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični pokazateljima datim za temu pomaganja navedenim u odgojno-obrazovnom ishodu B.7.2.

KLJUČNI SADRŽAJI

Pomozimo potrebne

Zajedno možemo više

Žrtva koja približava Bogu

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama datim za temu pomaganja navedenim u odgojno-obrazovnom ishodu B.7.2.

[DHP-1.1.3](#)

Usvaja i objašnjava ljudska prava u islamu.

Analizira i opisuje ljubav čovjeka prema Kur'anu.

Uspoređuje ljudska prava u islamu sa pravima i zakonima koji propisuju i uređuju ljudi.

KLJUČNI SADRŽAJI

Kur'an i ljudska prava

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Preporučuje se ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda u skladu s preporukama datih za Kur'an i ljudska prava u sklopu odgojno-obrazovnog ishoda C.7.4.

je pomoć potrebna;

-razvije svijesti o aktuelnosti Božije riječi u svim vremenima, posebno vremenu našeg življenja a s ciljem njenog pravilnijeg slijeđenja;

-kompariranje zaštite ljudskih prava u Kur'anu i zakonima koje donose ljudi;

-suštinu tolerancije, uvažavanja, diskrecije i podrške drugima na osnovu već naučenog o težini povređivanja drugih pred Bogom i ljudima i narušavanja međuljudskih odnosa govorom, djelima i imetkom;

-interpretiranje zekata, njegovog značenja, svrhe raspodjele imovine i značaja za pojedinca i zajednicu;

-upoznavanje s načinima pomaganja koje zagovaraju druge religije;

-pomaganje smanjenja ljubomore, mržnje, ljutnje prema drugima na najmanji mogući nivo;

-oživljavanje riječi Muhammeda, a.s., o pravom vjerniku i muslimanu (navesti kategorije ljudi: oni koji druge uznemiravaju riječima i djelima, oni od kojih su mirni drugi muslimani, oni od kojih su mirni drugi ljudi, oni koji drugima žele kao i sebi i oni koji drugima žele više nego sebi);

-izgradnja svijesti o ulozi džamije u zajednici muslimana (razvijanje duhovnosti, humanitarne akcije, pozivi na slogu, ljubav, druženje, jedinstvo, suživot sa drugima i drugačijima i sl.);

-podsjećanje na islamski odnos prema bogomoljama drugih religija.

C.7.7

Prepoznaje da je put do uspjeha zahtjevan i da se ciljevi dosežu uz strpljivost i iskrene namjere, te da je Allah, dž.š., uz srpljive i iskrene.

C.7.8

Identificira govor kao blagodat Božiju i analizira pozitivne i negativne posljedice ljudskog govora.

C.7.9

Pokazuje svakodnevnu predanost etičkoj praksi islama i afirmativno djeluje na vršnjake u izvršavanju dužnosti.

[KMP-1.2.3](#)

Pokazatelji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični pokazateljima navedenim u odgojno-obrazovnom ishodu A.7.1.i A.7.2.

KLJUČNI SADRŽAJI

Sadržaji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični sadržajima navedenim za odgojno-obrazovni ishod A.7.1.i A.7.2.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE
ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama navedenim u odgojno-obrazovnom ishodu A.7.1.i A.7.2.

[POO-3.1.1](#)

Definira pojam govora.

Identificira govor kao blagodat Božiju (koja predstavlja čovjeka) i analizira pozitivne i negativne posljedice ljudskog govora.

Prosuduje o negativnim utjecajima lošeg govora na ponašanje čovjeka.

Prepoznaje i opisuje zloupotrebu govora.

Analizira riječi koje nas nadahnjuju.

KLJUČNI SADRŽAJI

MOĆ GOVORA

Govor nas predstavlja

Riječi koje nas nadahnjuju

Zloupotreba govora

PREPORUKE ZA OSTVARENJE
ISHODA

Preporučuje se da nastavnik prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda stavi, na učenicima prihvatljiv način, središnju refleksiju na:

-razumijevanje blagodati govora u okrilju Božanskog govora;

-primjenu govora u skladu s islamskim bontonom (umjerenost, odmjerenost, blagost i sl.);

-prepoznavanje riječi koje nadahnjuju i povezivanje s riječima koje su lahke na

[TZP-2.3.2](#)

U skladu s razradom svih odgojno-obrazovnih ishoda za sedmi razred.

KLJUČNI SADRŽAJI

Svi preporučeni sadržaji islamske vjeronauke za sedmi razred.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE
ISHODA

U skladu s preporukama svih odgojno-obrazovnih ishoda za sedmi razred.

jeziku, nadahnjuju dušu i teške su kod Uzvišenog Allaha;

-pomaganje u izbjegavanju zloupotrebe govora uz adekvatna rješenja za upotrebu pohvalnog govora;

-osvješćivanje uloge govora u popravljaju i građenju dobrih međuljudske odnose, duhovnosti i individualne kulture učenika.

C.7.10

Revidira svoje prosuđivanje na osnovu novih saznanja i usklađuje ponašanje u duhu islama.

[KMP-1.2.4](#)

U skladu s razradom svih odgojno-obrazovnih ishoda za sedmi razred.

KLJUČNI SADRŽAJI

Svi preporučeni sadržaji islamske vjeronauke za sedmi razred.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

U skladu s preporukama svih odgojno-obrazovnih ishoda za sedmi razred.

D
Kulturno-
civilizacijsko
naslijeđe

D.7.1

Navodi elemente islamske kulture, opisuje ulogu ljepote u islamskoj umjetnosti, te prepoznaje svoju ulogu u njenoj afirmaciji i čuvanju.

[UMP-2.2.4](#) [UMP-2.3.5](#)

Definira i opisuje umjetnost koja veliča Boga.

Navodi elemente islamske kulture.

Opisuje ulogu ljepote u islamskoj umjetnosti, te prepoznaje svoju ulogu u njenoj afirmaciji i čuvanju.

Prepoznaje veličanje Boga u islamu kroz umjetnost.

D.7.2

Navodi istaknute ličnosti koje su doprinijele razvoju islamske kulture na lokalnom i globalnom nivou.

[UMP-2.3.2](#)

Navodi istaknute ličnosti koje su doprinijele razvoju islamske kulture.

Razlikuje njihov doprinos na različitim poljima (teritorijalnom, vjerskom, naučnom, umjetničkom itd.)

Analizira vlastiti odnos prema razvoju i očuvanju islamske kulture.

Analizira doprinos islama očuvanju kulture Bosni i Hercegovini.

Analizira vlastiti odnos prema kulturi u Bosni i Hercegovini.

KLJUČNI SADRŽAJI

ISLAM KAO NOVA SVJETSKA KULTURA – POČECI

Islam rađa novu kulturu

Allah je lijep i voli ljepotu

Umjetnost koja veliča Boga

Doprinos islama očuvanju kulture BiH

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

- nastajanj nove kulture pod utjecajem islama, građene na plemenitosti, solidarnosti, pravednosti i dobroti, koja ostavlja značajan utjecaj u tokovima svjetske kulture;
- razvije pozitivnih stavova prema islamskoj kulturi na primjerima njene vrijednosti, raznovrsnost i ljepotu radi razvijanja patriotizma, očuvanja kulturne i tradicionalne baštine;
- razvijanje svijesti o ulozi ljepote u islamskoj kulturi, kulturi koja ljudskim dušama i čulima pomaže da spoznaju i dožive najviše stupnje ljepote u harmoniji s prirodom;
- razumijevanje islamske umjetnosti kroz arabeske, kaligrafiju, levhe i epitaf;
- provođenje vlastitih istraživanja i osvrta u zajednici na različite kulture i različite aspekte kulture življenja unutar jedne kulture (očuvanje kulturne baštine u BiH)
- razvijanje tolerancije prema drugim kulturama, pozitivnog stava prema vlastitoj kulturi i tradiciji i njenom baštinjenjenju;
- obrazlaganje značaja očuvanja kulturnog naslijeđa;
- razvijanje svijesti o životu u harmoniji sa prirodom, radi njenog očuvanja.

KLJUČNI SADRŽAJI

Plemići po zaslugama

Doprinos islama očuvanju kulture BiH

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Preporučuje se ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda uz primjenu raličitih metoda rada i stavljanje središnje refleksije na istaknute ličnosti koje su doprinijele razvoju i očuvanju islamske kulture na lokalnom i globalnom nivou (umjetnici, naučnici, učenjaci, šehidi ...).

- Osnovno
- 8

Godine učenja i podučavanja predmeta: 8

A Iman – vjerovanje	B Islam –praktikovanje	C Ihsan i ahlak	D Kulturno–civilizacijsko naslijeđe
A.8.1	B.8.1	C.8.1	
A.8.2	B.8.2	C.8.2	D.8.1
A.8.3	B.8.3	C.8.3	D.8.2
A.8.4	B.8.4	C.8.4	
A.8.5	B.8.5	C.8.5	
A.8.6	B.8.6		
	B.8.7		

A Iman – vjerovanje	A.8.1	A.8.2	A.8.3
	Opisuje slobodnu volju i Božije određenje.	Opisuje značaj čitanja i razumijevanja poruka Kur'ana iz prijevoda na bosanskom jeziku, te razlikuje tekst Kur'ana i hadisa.	Analizira mudrost u prosuđivanju Davuda i Sulejmana, a.s., te razlikuje tekst Zebura, Biblije i evanđelja uočava sličnosti u monoteističkim religijama.
	KMP-1.2.3	DHP-1.2.1	DHP-1.2.4 HIS-4.0.3
	<p>Navodi i objašnjava imanske šarte.</p> <p>Definira Božije određenje, slobodnu volju, sudbinu,</p> <p>Stavlja u odnos Božije određenje, izazove, izbore, uspjeh, neuspjeh.</p> <p>Prepoznaje vlastite vrijednosti kao Božije blagodati i povezuje ih s uspjehom.</p> <p>Identificira poželjne kompetencije potrebne za uspjeh i ostvarenje životnih ciljeva kroz savjete Kur'ana i Poslanika, a.s.</p> <p>Obrazlaže utjecaj vjerovanja, izbora, postupaka i dove na postizanje uspjeha.</p>	<p>Opisuje Kur'an, prijevod Kur'ana i Tradiciju.</p> <p>Razlikuje Božiji govor od govora Poslanika, a.s.</p> <p>Analizira značaj prijevoda Kur'ana i čuvanja tradicije.</p> <p>Vrednuje svoj odnosu prema Kur'anu i Tradiciji s ciljem vlastitog razvoja.</p>	<p>Definira pravednost, mudrost i blagodat Božiju.</p> <p>Opisuje živote poslanika Davuda, a.s., Sulejmana, a.s., i Davuda, a.s., kao dokaz mudrosti Božije i pouke ljudima.</p> <p>Razumije potrebu za mudrošću, pravednošću i korištenje blagodati Božijih. Prepoznaje vlastite unutrašnje sukobe i upoređuje se s pomenutim uzorima u životu. Objašnjava svoja osjećanja i odnos prema blagodatima, pojavama u društvu i pravednosti.</p> <p>Prosuduje o negativnim i pozitivnim utjecajima na čovjeka.</p> <p>Izabire najbolja rješenja s ciljem postizanja Božijeg zadovoljstva i očuvanja individualnosti.</p>

KLJUČNI SADRŽAJI

U SVJETLU BOŽIJEG ODREĐENJA

Izazovi i nade

Poželjne kompetencije mladih

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

U ostvarivanju odgojno-obrazovnih ishoda islamske vjeronauke za osmi razred važna je usmjerenost na činjenicu impulsivnog razdoblja u kojem većina učenika proživljava sve intenzivniji tjelesni, spoznajno-misaoni i psihosocijalni razvoj. Događa se gubitak ravnoteže, traženje egocentričnih odgovora i sve naglašenije proživljavanje iskustva nemirnog života i često protivrječnog traganja za vlastitim identitetom na području tjelesnog, afektivnog, intelektualnog, komunikacijskog i socijalnog života. U vjerskom odgoju ovog uzrasta treba uvažavati učeničke sposobnosti formalne logike i apstrakcije i probuđenog interesa za osnovna pitanja života i komunicirati s njima uz puno razumijevanja i strpljenja.

Učenici ove dobi ne prihvataju nametnuta rješenja, nego traže da i oni suodgovorno učestvuju u rješavanju problema i donošenju odluka o sebi, porodici i drugom.

Odgojno-obrazovni ishod

KLJUČNI SADRŽAJI

Prijevod Kur'ana na bosanskom jeziku

Čuvanje Tradicije

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

U ostvarivanju odgojno-obrazovnog ishoda nastavnik će različitim oblicima rada istaknuti središnju refleksiju na:

-razumijevanje potrebe prevođenja Kur'ana na druge jezike;

-najzapaženije prijevode Kur'ana na bosanski jezik;

-poticanje na čitanje prijevoda Kur'ana;

-mjere koje su se preduzele u očuvanju autentičnosti Tradicije;

-istacanje vrijednosti čitanja hadisa, kao i nužnost njihove primjene

-razvijenost svijesti o ulozi Govora Božijeg i Tradicije u svakodnevnom životu.

KLJUČNI SADRŽAJI

UČIM OD DRUGIH

Mudrost u prosuđivanju

Melodija i poruke Zebura

Blagodati Božije približavaju nas Bogu

Osvježanje razumijevanja kroz Bibliju i Evanđelja

Koliko smo pravedni

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ishod se ostvaruje u skladu s potrebama, interesima i mogućnostima učenika. Može se ostvariti različitim oblicima rada u kojima će nastavnik istaknuti središnju refleksiju na:

-razvijanje sposobnosti sagledavanja problema iz različitih uglova radi stvaranja konačnog mišljenja i stava na primjeru Davuda, a.s.;

-povezivanje kazivanja o Davudu, a.s., s praksom u načinu obraćanja Bogu, odnosu prema ljudima, porodici, hrabrosti, sposobnosti vođenja;

-upoznavanja s historijom Jevreja i ulogom Zebura u judaizmu;

-na razmišljanje u ulozi Božijih blagodati u životu čovjeka na primjeru kazivanja o Sulejmanu, a.s. (da zahvaljuje na njima, a ne da uživajući u njima zaboravlja na Boga);

-odnos prema Božijim blagodatima na temelju islama (odgovornost, svrhu korištenja, dijeljenje sa drugima i sl.);

-uvid u kazivanja o Sulejmanu, a.s., u svetim knjigama Jevreja i kršćana s

A.8.1. se može ostvariti uz aktivan i kreativan rad kojim će nastavnik istaknuti središnju refleksiju na:

- razmišljanje o mnoštvu izazova, dobrih i loših, radi posljedica koje slijede poslije njihovog izbora (nerad-neuspjeh, tuga, rad-uspjeh, sreća i sl.);

-pojam Božijeg određenja i dijelove života na koje se može utjecati (dobre ocjene, izbor između dobra i zla i sl.);

-pravdanje loših postupaka Božijim određenjem;

-odupiranje unaprijed nametnutim šablonima od strane drugih;

-razmišljanja o vlastitim postupcima i njihovom djelovanju na sudbinu;

-razvijanje poželjnih kompetencija zasnovanih na islamskoj moralnosti i usavršavanje u njima do postizanja uspjeha;

-razvijanje kritičkog stava o pokušaju medija u nametanju negativne slike o mladima, njihovim sklonostima, kompetencijama i sl., radi odupiranja ovakvim pokušajima stigmatiziranja;

-usklađivanje vjerovanja, izbora, postupaka i dove radi postizanje uspjeha.

ciljem razumijevanja niti koja povezuje monoteističke religije;

-razvijanje pozitivnog stava prema pravednosti i usvajanje osobine pravednosti na primjeru Šuajba, a.s.;

-samoanalizu o vlastitoj pravednosti u konkretnim životnim situacijama i razmišljanje o prisutnosti pravednosti u zajednici;

-podsticaj i podršku za zalaganje za pravdu i pravednost u svakoj životnoj prilici.

A.8.4

Pokazuje pozitivan stav, nadu i pogled prema životu s ciljem ostvarenja sreće na Dunjaluku i Ahiretu.

[KMP-1.2.3](#)

Opisuje život na ovom i budućem svijetu, smisao nade, želju za ljubavlju

A.8.5

Analizira pouke Bitke na Hendeku, Ugovora na Hudejbiji i Oslobođenja Mekke.

[DHP-1.3.3](#)

Opisuje događaje vezane za Bitku na Hendeku, Ugovor na Hudejbiji i Oslobođenje

A.8.6

Prepoznaje i prosuđuje pravednost na primjeru kazivanja o Muhammedu, a.s., i Ukkašu.

[DHP-1.3.3](#)

Objašnjava pravednost Muhammeda, a.s.
Opisuje ljubav ashaba

Božjom, ljudski razvoj u duhovnoj i tjelesnoj dimenziji kao dokaz življenja u vjeri.

Razumije potrebu za ostvarivanjem uspjeha i zadovoljstva u prolaznosti i vječnosti.

Prepoznaje faze ljudskog života i mogućnosti koje postoje u njima.

Upoređuje svoj pogled na život s pogledom islama. Objašnjava svoja osjećanja, nastojanja, težnje, očekivanja i klasificira potrebe i težnje. Prosuduje o pozitivnim i negativnim utjecajima dunjaluka na čovjeka.

Izabire najbolja rješenja na dunjaluku s ciljem postizanja Božijeg zadovoljstva i očuvanja individualnosti.

KLJUČNI SADRŽAJI

KAKO UREDITI ŽIVOT

Život u vjeri, nadi i ljubavi

Kontinuitet života

Radost života

Posljedice grijeha

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

U cilju ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se:

-usmjeravanje na život u vjeri kroz svijest o smislu življenja na ovom svijetu, život u stalnoj nadi i želji za ostvarenje uspjeha na ovom i budućem svijetu radi zadobijanja ljubavi Božije;

-podsticanje na istrajnost u življenju vjere s željom za

Mekke.

Identificira pouke o savjetovanju, zajedničkom životu, vizinarstvu Poslanika, a.s., i značaju zavičaja.

Djeluje u skladu s identificiranim poukama.

KLJUČNI SADRŽAJI

IZ ŽIVOTA MUHAMMEDA, A.S.

Savjetovanjem do uspjeha

Zajednički život traži kompromise

Vizionarstvo Poslanika, a.s.

Težnja za zavičajem

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se može ostvariti različitim oblicima rada u kojima će nastavnik istaknuti središnju refleksiju na: Bitku na Hendeku, Ugovor na Hudejbiji i Oslobođenje Mekke u povezanosti s ishodima drugih nastavnih područja islamske vjeronauke.

Očekuje se da nastavnik:

prema Muhammedu, a.s.

Vrednuje vlastitu pravednost i ljubav prema Muhammedu, a.s.

KLJUČNI SADRŽAJI

Ljubav i pravda na primjeru kazivanja o Muhammedu, a.s., i Ukkašu

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporučuje se ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda uz prikazivanje pravednosti Muhammeda, a.s., i ljubavi ashaba prema njemu na primjeru kazivanja o Muhammedu, a.s., i Ukkašu.

uspjehom stvarnim
uspjehom koji donosi
ispunjenje duše prema
savjetima Uzvišenog Allaha
i Poslanika, a.s.;

-upoznavanje s osnovnim
karakteristikama dunjaluka i
ahireta, etapama ljudskog
života, radi razmišljanja i
razvijanja svijesti o načinu
posvećenosti i odnosa
prema dunjaluku i ahiretu
prema učenju islama
(prolaznost kao sredstvo
ostvarenja uspješne
vječnosti, sva djela u službi
ostvarenja vječnosti,
zalaganje, trud, napor i sl.);

-predstavljanje pogleda
drugih religija na prolazni i
vječni život, radi
prepoznavanja kontinuiteta
razvoja vjere na Zemlji;

-upoznavanje s djelima koja
donose radost u vječnom
životu, kao i s radošću koju
donosi džennet;

-podsticanje na zalaganje,
trud, napor u činjenju dobra
radi ostvarenja radosti u
vječnom životu, ali i
osjećanja radosti i slasti u
činjenju dobra;

-štetnost grijeha za
duhovnu i tjelesnu sferu
života čovjeka i negativne
posljedice grijeha kako
na ovom tako i u vječnom
životu u džehennemu s
ciljem razvijanja zaštite
duhovne i tjelesne sfere
života, a ne u službi
zastrašivanja;

-predstavljanje vječnog
života u raji i paklu po
kazivanjima iz judaizma i
kršćanstva, te poređenja s
učenjem islama o
džehennemu.

-generalizira iinterpretira
navedene događaje na
učenicima prihvatljiv način;

-osvijesti značaj
savjetovanja, zajedničkog
života i zavičaja;

-osmisli projektne zadatke u
kojima će se istraživati i
analizirati zastupljenost
savjetovanja, zajedništvo i
odnos prema zavičaju.

B
Islam –
praktikovanje

B.8.1
Identificira potrebe duše i
analizira načine njihovog
zadovoljenja.

B.8.2
Analizira potrebu
povezanosti sa
Stvoriteljem kroz različite
oblike vjerskih dužnosti.

B.8.3
Objašnjava namaze:
jaciju, džumu, bajram i
nafile s posebnim
povodom.

Navodi potrebe duše.

Objašnjava načine njihovog zadovoljenja.

Upoređuje duhovnu i tjelesnu čistoću i analizira njihov značaj.

Vrednuje vlastiti odnos prema čistoći.

Navodi različite oblike vjerskih dužnosti.

Obrazlaže kako povezuju sa Stvoriteljem.

Analizira vlastiti način povezivanja sa Stvoriteljem.

Objašnjava jaciju namaz i organizira svoje vrijeme prema vremenu ovog namaza.

Navodi i objašnjava namaze: džumu, bajram i nafila.

Interpretira poruke prve hutbe Muhammeda, a.s.

KLJUČNI SADRŽAJI

POTREBE MOJE DUŠE

Čistoća u duhovnosti

KLJUČNI SADRŽAJI

Čistoća u duhovnosti

Blagodati Božije nas približavaju Bogu

KLJUČNI SADRŽAJI

Kako da završim dan

Namazi s posebnim povodima

Prva hutba

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporučuje se da nastavnik prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda stavi središnju refleksiju na:

- ulogu čistoće u islamu i načine njenog ostvarenja uz poseban osvrt na duhovnu čistoću i puteve njenog postizanja (tevba, namaz, zikr, činjenje dobra i sl.);

-povezanost duhovne i tjelesne čistoće, grijeha, nečistoće duše i čišćenja od grijeha;

-na namaz kao mjerilo kvaliteta ostvarenja duhovne čistoće jer čovjeka povezuje s Bogom, čuva ga od grijeha i podstiče na dobro;

-komparativnu analizu načina postizanja duhovne čistoće u drugim religijama, s ciljem razvijanja razumijevanja drugih i drugačijih, te u funkciji uočavanja sličnosti u monoteističkim religijama.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama datim za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda B.8.1. i A.8.3. a koje se odnose na čistoću u duhovnosti i blagodati Božije.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporučuje se da nastavnik prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda stavi središnju refleksiju na:

-jaciju-namaz (informacije o vremenu i načinu obavljanja, odnosa Poslanika, a.s., prema ovom namazu, vrijednosti ovog namaza i ulozi jacije u rasporedu dnevnih aktivnosti čovjeka, radi podsticanja na razmišljanje o nužnosti obavljanja jacije namaza i uočavanja prednosti onih koji je obave)

-džuma-namaz, bajram-namaz i nafila-namaze na primjerima Muhammeda, a.s., i isticanje njihove vrijednosti i koristi koje nam donose;

-upoznavanje dobrovoljnih molitvi u drugim religijama, s ciljem boljeg upoznavanja drugih i drugačijih.

B.8.4

Memoriše s prijevodom, pravilno izgovara i primjenjuje poruke Kunut-dove i Sejjidul istigfara.

B.8.5

Definiše pojmove šerijat i izvori šerijata, analizira značaj Božijeg zakona i klasificira ljudske postupke - „efalul-mukellefin“.

B.8.6

Analizira grijeh, vrste grijeha, istigfar, tevbu.

[JZK-1.3.3](#)

Interpretira Kunut-dovu i Sejjidul istigfar.

Identificira i primjenjuje poruke Kunut-dove i Sejjidul istigfara.

KLJUČNI SADRŽAJI

Kunut-dova, Sejjidul istigfar

Poruke Kunut-dove

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se ostvaruje primjenom različitih oblika rada kroz poticanje memorisanja s prijevodom Kunut-dova i Sejjidul istigfara i djelovanja u skladu s njihovim porukama.

[DHP-1.1.3](#) [DHP-1.2.1](#)

Opisuje šerijat i izvore šerijata.

Analizira klasifikaciju djela u šerijatu.

Vrednuje vlastiti odnos prema šerijatu.

KLJUČNI SADRŽAJI

Upoznajmo Zakon Božiji

Vrednovanje djela u Zakonu Božijem

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporučuje se da nastavnik prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda stavi, na učenicima prihvatljiv način, središnju refleksiju na:

-osnovne informacije o izvorima na kojima se temelji Božiji zakon-šerijat i poticanje na razmišljanje o Božijem zakonu i ljudskim zakonima radi razvijanja pravilnog odnosa prema njima;

-upoznavanje s načinom dopunjavanja pojedinih izvora šerijata na njima bliskim primjerima,

[TZP-2.3.2](#)

Definira čovjeka kao biće sklonu dobru i zlu, grešku, grijeh, tevbu, savjest.

Analizira vrste grijeha, djelovanje savjesti i način činjenja tevbe.

Razumije potrebu duhovnog čišćenja u islamu.

Vrednuje vlastiti odnos prema grijehu i tevbi.

KLJUČNI SADRŽAJI

VLASTITO PREISPITIVANJE

Greške, grijesi i posljedice

Priznanje i vlastita odgovornost

Savjest kao ogledalo duše

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

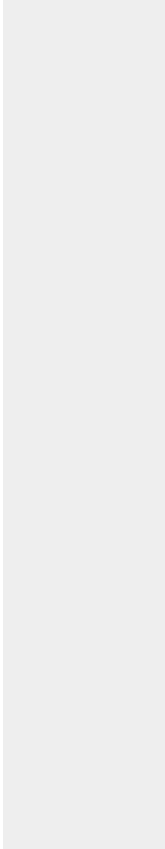

ISHODA

Preporučuje se da nastavnik prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda stavi, na učenicima prihvatljiv način, središnju refleksiju na:

-razlikovanju pojmova greška i grijeh i posljedica koje prouzrokuju;

-greške i grijeha povezati s primjerima iz svakodnevnog života, školom, porodicom, uspjehom, neuspjehom i sl.

-smisao i svrhu činjenja tevbe, s ciljem razvijanja sposobnosti suočavanja s vlastitim djelima, prihvatanja

- klasifikaciju ljudskih djela od onih strogo naređenih do onih koja su na dobrovoljnoj osnovi, kao i od onih koja su strogo zabranjena do onih koja nije lijepo raditi, odnosno koja izlaze iz granica pristojnosti;

-komparativno sagledavanje vjerzakona različitih religija, dozvoljenog i zabranjenog u njima, s ciljem uočavanja zajedničkih tačaka i dijelova u kojima se oni razlikuju (razlike interpretirati kontekstualno, jer zu oni važili za određeno vrijeme koje je imalo svoja specifična obilježja) i komparativnog posmatranja uloge moralnosti u svim religijama.

odgovornosti za učinjeno i spremnosti za priznavanje vlastite greške radi pokajanja Bogu i izvinjenja ljudima;

- poglede na grijeh, griješenje i načine čišćenja od grijeha u drugim religijama u funkciji građenja tolerantnog stava i međureligijskog razumijevanja;

-djelovanje dobra i zla (meleka i šejtana) koje se manifestira pozitivnim i negativnim mislima; - osnaživanje u slušanju i slijeđenju dobra kao stalne prisutnosti savjesti koja pročišćuje i odgaja dušu;

-predstavljanje savjesti kao snage u odupiranju zlu.

B.8.7

Objašnjava značaj mubarek dana i noći i ibadeta u njima.

[DHP-1.2.1](#)

Navodi mubarek dane i noći.

Analizira ibadete u odabranim danima i noćima.

Vrednuje vlastiti odnos prema mubarek danima i noćima i ibadetu u njima.

KLJUČNI SADRŽAJI

MUBAREK DANI I NOĆI

Odabrani dani

Odabrane noći

Ibadet u odabranim danima i noćima

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Za ostvarenje ovog ishoda preporučuje se da nastavnik pripremi aktivnosti posvećene:

-odabranim danima i noćima u hidžretskom kalendaru (koji/e su, kada se obilježavaju, kako, u čemu je njihova posebna vrijednost) s ciljem upoznavanja, slijeđenje i njegovanje vlastitog naslijeđa, a poštivanja tuđeg;

-različitim oblicima ibadeta u islamu koje mogu da se primijene u ovim danima i noćima;

-govora o odabranim danima drugih religija i molitvama u njima.

C Ihsan i ahlak

C.8.1

Navodi vlastite sposobnosti i analizira načine ostvarenja životnog cilja i uspjeha.

[KMP-1.2.1](#) [KMP-1.2.2](#)

Razrada odgojno-obrazovnog ishoda je idnetična razradi za kompetencije mladih u odgojno-obrazovnom ishodu A.8.1.

C.8.2

Opisuje izazove u odrastanju i ponaša se u skladu s učenjem islama.

[GRO-1.1.3](#) [TZP-2.2.3](#)

Analizira značaj moralnosti u islamu.

Navodi moralne izazove u odrastanja i opisuje kako djeluju na ponašanje.

Vlastito ponašanje stavlja u odnos s učenjem islama.

C.8.3

Prihvata Muhammeda, a.s., za svog moralnog uzora i pronalazi pouke iz života njegove porodice.

[DHP-1.2.1](#)

Navodi i opisuje uzore u životu.

Identificira moralne pouke iz života Poslanikove, a.s., porodice.

Slijedi Muhammeda, a.s., i prihvata ga za svog

moralnog uzora.

KLJUČNI SADRŽAJI

Poželjne kompetencije mladih

KLJUČNI SADRŽAJI

MORALNOST U ŽIVOTU

Moralni izazovi

Želim biti moralan

KLJUČNI SADRŽAJI

Najljepši uzor

Moralnost u svjetlu

Poslanikove porodice

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama navedenim za kompetencije mladih u odgojno-obrazovnom ishodu A.8.1.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ishod se ostvaruje primjenom različitih oblika rada kroz poticanje razvoja znanja o moralnosti, moralnim izazovima, moralnom životu u skladu s propisima i savjetima sadržanim u Kur'anu i Sunnetu. Potrebno je omogućiti aktivno učestvovanje učenika i međupredmetno povezivanje kroz:

-gradnju i očuvanja moralnosti na osnovu učenja islama;

utvrđivanje koji segmenti moralnosti im teško padaju, te primjerima iz života poslanika, ashaba, dobrih i učenih ljudi pomoći u prevazilaženju tih teškoća i jačanju moralnosti;

-razumijevanje za izazove nemoralnosti danas, ne osuđivanje slabosti prema njima i pružanje podrške u jačanju i odupiranju tim izazovima;

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se:

-isticanje činjenice da je Poslanik, a.s., poslan da upotpuni plemenitost kod ljudi i nužnost postojanja uzora u moralnosti;

-navođenje različitih primjera moralnog postupanja iz života Muhammeda, a.s., bitnim za uzrast učenika (odijevanje, govor, poštivanje, odnos prema porocima i izazovima društva i sl.),

-podsticanje na samoanalizu vlastite moralnosti radi njenog unapređenja.

C.8.4

Identificira primjere vizionarstva Muhammeda, a.s., i analizira odnos prema domovini.

C.8.5

Pokazuje svakodnevnu predanost etičkoj praksi islama i afirmativno djeluje na vršnjake u izvršavanju dužnosti te revidira svoje prosuđivanje na osnovu novih saznanja i usklađuje ponašanje u duhu islama.

[DHP-1.2.1 DHP-2.1.1](#)

Razrada odgojno-obrazovnog ishoda je identična razradi za vizionarstvo Poslanika, a.s., u odgojno-obrazovnom ishodu A.8.5.

U skladu s razradom svih odgojno-obrazovnih ishoda za osmi razred.

KLJUČNI SADRŽAJI

Vizionarstvo Poslanika, a.s.

KLJUČNI SADRŽAJI

Svi preporučeni sadržaji islamske vjeronauke za osmi razred.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama navedenim za vizionarstvo Poslanika, a.s., u odgojno-obrazovnom ishodu A.8.5.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

U skladu s preporukama svih odgojno-obrazovnih ishoda za osmi razred.

D Kulturno- civilizacijsko naslijeđe

D.8.1

Opisuje i objašnjava razvoj zajednice muslimana, te osmišljava vlastite aktivnosti s ciljem jačanja zajedništva u svom okruženju.

D.8.2

Definira kasabu, šehar, varoš, turbe, medresu i analizira urbano uređenje bosanskih šehera, običaje i kulturu Bošnjaka nekada i sada.

[DHP-1.2.1 DHP-1.2.2](#)

Definira život u zajednici, porodicu, džemat, hilafet, ummet.

Opisuje razvoj različitih oblika zajedništva.

Razumije potrebu za ostvarivanjem uspjeha i zadovoljstva u okviru zajednice i same zajednice. Prepoznaje faze organiziranja Islamske zajednice i značaj njenog djelovanja.

Prosuduje o negativnim i pozitivnim utjecajima dunjaluka na zajedništvo. Analizira vlastiti odnos prema zajednici.

KLJUČNI SADRŽAJI

ZAJEDNICA MUSLIMANA

Razvoj zajednice muslimana

[GEO-1.2.4 DHP-1.2.3](#)

Opisuje život u prijašnjim naseljima.

Razumije potrebu za životom u kome se uvažavaju potrebe duše i tijela.

Prepoznaje razlike između organiziranja života nekad i sad, mogućnosti koje postoje u njima.

Ispravlja pogrešna shvatanja o vlastitoj kulturi.

KLJUČNI SADRŽAJI

Islamska kultura u Bosni i Hercegovini

Materijalni izraz duhovnosti

Oblici muslimanskog zajedništva

Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini

Moj doprinos Islamskoj zajednici

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

- historijski prikaz nastanka i razvoja zajednice muslimana, od nastanaka zajednice muslimana u Medini, širenja hilafeta na više od trećine tada poznatog svijeta do raspada hilafeta na manje zajednice;
- isticanje značaja i snage u zajedništvu i slabost u razjedinjenosti;
- identifikaciju različitih oblika zajedništva muslimana, radi stvaranja pozitivnog stava o njima, otkrivanja uloge, vrijednosti, prava i obaveza u navedenim zajednicama.
- sažet pregled nastanka i razvoja Islamske zajednice u BiH do 1992. godine (način organiziranja, uloga i poteškoće koje je imala islamska zajednica);
- ulogu Islamske zajednice u očuvanju vjerskog i kulturnog identiteta Bošnjaka;
- razvijanje osjećanja pripadnosti islamskoj zajednici, radi njenog razvijanja, jačanja, djelovanja, afirmiranja kroz mlade ljude;
- organiziranje posjeta različitim institucijama islamske zajednice.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

- poređenje današnjih naselja i naselja u prošlosti i organiziranje života u zajednici nekad i sad (koliko odgovaraju duhovnim i tjelesnim potrebama);
- nastankom velikih bosanskih šehera i isticanje zajedničkih elemenata u njima;
- ulogu džamija, tekija, medresa i turbeta u očuvanju vjerskog i kulturnog identiteta.

- Osnovno
- 9

Godine učenja i podučavanja predmeta: 9

A Iman – vjerovanje	B Islam – praktikovanje	C Ihsan i ahlak	D Kulturno–civilizacijsko naslijeđe
A.9.1	B.9.1	C.9.1	D.9.1
A.9.2		C.9.2	D.9.2
A.9.3		C.9.3	D.9.3
A.9.4		C.9.4	D.9.4
A.9.5		C.9.5	D.9.5
A.9.6		C.9.6	
A.9.7		C.9.7	

A Iman – vjerovanje	A.9.1	A.9.2	A.9.3
	Analizira snagu dove u prevazilaženju životnih izazova uz Božiju pomoć.	Koristi prilikom donošenja odluke i izbora uzora, vođe i sl. svijetle primjere poslanika i časnih ljudi iz historije islama.	Objašnjava prolaznost života na primjeru preseljenja Muhammeda, a.s.
	KMP-1.2.3	JZK-1.2.2 JZK-1.2.3	DHP-2.1.3
	Objašnjava pojam dove, njenu vrijednost, snagu i moć, te prepoznaje potrebu za učenjem dove, izražavanjem i primjenjivanjem dove koja je korisne za ostvarenje uspjeha u životu na oba svijeta (obavezno Fatihu). Procjenjuje koje su najpogodnije dove za ostvarenje životnih ciljeva kroz savjete Kur'ana i Poslanika, a.s. Prilagođava i gradi svoje sposobnosti i životne ciljeve u skladu sa zahtjevima islama uz pomoć dove i vlastito zalaganje i trud.	Procjenjuje koje su moralne sposobnosti najpogodnije za ostvarenje Životnih ciljeva, sreće i zadovoljstva kroz primjere poslanika. Prilagođava i gradi svoje sposobnosti i ciljeve u skladu s moralnim zahtjevima islama. Procjenjuje svoje zalaganje i trud, izbacuje negativne i razvija pozitivne sklonosti. Primjenjuje i predlaže načine za postizanje uspjeha, vrednuje vlastiti uspjeh.	Povezuje kraj objave i poslanstva. Interpretira preseljenje Muhammeda, a.s., na ahiret. Objašnjava smisao života u skladu s učenjem islama. Podržava ispoljavanje tuge i ponašanje prilikom gubitaka u životu u skladu s učenjem islama.
	KLJUČNI SADRŽAJI	KLJUČNI SADRŽAJI	KLJUČNI SADRŽAJI
	U OKRILJU DOVE	POTRAGA ZA SREĆOM	IZ ŽIVOTA MUHAMMEDA A.S.
	Bože, osnaži me	Poslanici - orijentiri u pronalaženju sreće	Kraj objave i poslanstva
	Dova, moje najjače oružje	Ja i svijet u kojem živim	Smisao života
	Oslonac koji imam i kada svi drugi nestanu	Put ka samostalnosti	

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

U ostvarivanju odgojno-obrazovnih ishoda islamske vjeronauke za deveti razred važna je usmjerenost na činjenicu da se zatvara cjelina osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja u vjeri i ujedno zatvara vjeronaučni kurikulum za osnovnu školu te daje mogućnost otvaranja srednjoškolskog kurikuluma.

Obzirom da se mladi u ovoj dobi osjećaju zrelijim važno je da im se prilazi s puno uvažavanja i da im se osigura prostor za testiranje i svjedočenje njihove zrelosti.

Potrebno ih je osnaživati pred neizvjesnošću koju donosi budućnost, npr. nezaposlenost, uništavanje životne sredine, prenaseljenost, političke krize i sl.

Odgojno-obrazovni ishod A.9.1. se može ostvariti različitim oblicima rada i to aktivnostima i projektima kojima će nastavnik istaknuti središnju refleksiju na:

- pomaganje učenicima u pronalaženju oslonca na životnom putu;
- razvijanje senzibiliteta da se i u sreći i iskušenjima potrebno kontinuirano obraćati Allahu, dž.š., radi zadobijanja Njegove pažnje i blizine i sticanja Božijeg zadovoljstva;
- interpretaciju dove kao tajanstvenog puta na kojem čovjek crpi duhovnu snagu i preporučuje dušu;
- analizu uvjeta za upućivanje dove, preporučenih vremena za učenje dove, dova iz svakodnevnog života;
- razumijevanje utjecaja

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

U ostvarivanju odgojno-obrazovnog ishoda nastavnik će različitim oblicima rada istaknuti središnju refleksiju na:

- odgovarajuće primjere koji će jasno pružiti pomoć učeniku u pravljenju izbora i biranju uzora, vođe i sl., u svijetlim primjerima poslanika i časnih ljudi iz historije islama;
- retrospektivu kur'anskih kazivanja o poslanicima i njihovih načina pronalaska sreće;
- poticanje na razmišljanje o svijetu u kome žive, njegovim izazovima, vlastitim mislima o njemu, nadama koje budi u njima, radoznalosti o njemu;
- osposobljavanje učenika za zadatke i obaveze koje donosi samostalnost.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se ostvaruje u skladu s potrebama, interesima i mogućnostima učenika. Može se ostvariti različitim oblicima rada u kojima će nastavnik istaknuti središnju refleksiju na, kraj objave i poslanstva i propitivanje smisla života u povezanosti s ishodima drugih nastavnih područja islamske vjeronauke.

Očekuje se da nastavnik:

- pomogne mladima u prevladavanju gubitaka u životu, razvijanju pogleda na život i smrt (neizbježnost smrti kao odredbe Božije, smrti kao dijela života i prelaska u drugi vid življenja, na značaj optimističkog pogleda na budućnost),
- informiše o različitim načinima ispoljavanja tuge, ukaže na značaj poštivanja osjećanja drugih (posjeta ožalošćenim, pomoć, iskazivanje saučešća, klanjanje dženezze, učenje dova za umrlog i ožalošćene i sl.);
- interpretira događaj vezan za smrt Poslanika, a.s., i postupanje ashaba u vezi s njom;
- osmisli projektne zadatke u kojima će se istraživati i analizirati običaji bošnjaka vezani za smrt i ispraćaj umrle osobe.

snage dove u životu
vjernika

-evaluiranje saznanja o dovi
s ciljem prihvatanja dove
kao oslonca koji postoji i
kada svi drugi nestanu i
šanse kada se svaka nada
izgubi.

A.9.4

**Izdvaja i analizira poruke
Oproštajnog govora i sure
En-Nasr.**

A.9.5

**Identificira Božije
stvaranje u paru na
primjerima dan-noć,
muško-žensko, plus-
minus...**

A.9.6

**Izdvaja i koristi pouke iz
života Božijih poslanika.**

[DHP-2.1.2](#) [DHP-2.1.3](#)

Opisuje Poslanikov, a.s.,
hadž, i analizira poruke
njegovog govora s Arefata.

Identificira poruke
Oproštajnog govora i sure
En-Nasr te djeluje u skladu
s njima.

[DHP-1.2.4](#)

Uočava mudrost Božiju u
stvaranju čovjeka i razumije
potrebu za suprotnim
spolom. Zna šta je moralno
ponašanje u odnosu prema
suprotnom spolu i brani stav
islama o odnosu prema
suprotnom spolu.

Prihvata savjete islama o
građenju odnosa prema
suprotnom spolu na
principima moralnosti i
čistote.

[DHP-2.1.2](#)

Razrada odgojno-
obrazovnog ishoda
identična razradi
navedenojza odgojno-
obrazovni ishod A.9.2.

KLJUČNI SADRŽAJI

Poslanikov, a.s., hadž
Kraj objave i poslanstva
Sura En-Nasr

KLJUČNI SADRŽAJI

**SAVRŠENO BOŽIJE
STVARANJE**
Sve je stvoreno u paru

KLJUČNI SADRŽAJI

Poslanici - orijentiri u
pronalaženju sreće
Ja i svijet u kojem živim

PREPORUKE ZA OSTVARENJE
ISHODA

Pored navedenih preporuka
u odgojno-obrazovnom
ishodu A.9.3potrebno je
omogućiti aktivno
učestvovanje učenika kroz:

-postepeno i sistematično
uvođenje učenika u
razumijevanje događaja koji
su nagovijestili smrt
Muhammeda, a.s., i kraj
poslanstva;

-razvijanje interesovanja

PREPORUKE ZA OSTVARENJE
ISHODA

Obzirom da je većina mladih
do ove dobi već je doživjela
svoju spolnu zrelost,
potrebno im je kroz različite
sadržaje pomoći da
pozitivno i realno poimaju
vlastito tijelo. Budući da
veliki broj njih u ovoj dobi
proživljava iskušenja
razvoja seksualnosti, stječe
svijest o spolu i dvostrukim
moralnim normama,
nastavnik treba da podsjeća

PREPORUKE ZA OSTVARENJE
ISHODA

Preporuke za ostavarenje
odgojno-obrazovnog ishoda
su identične preporukama
navedenim za odgojno-
obrazovni ishod A.9.2.

učenika za porukama
Oproštajnog govora i sure
En-Nasr;

-analizu poruka
Oproštajnog govora i sure
En-Nasr s akcentom na
njihovu primjenu u životu
muslimana danas.

na stvaranje Božije u paru i
jednakost pred Bogom u
obavezama i pravima, ali i
normama ponašanja.
Središnju refleksiju treba
staviti na:

-adekvatne odgovore kojima
se nadilaze društvene
norme i izazovi modernog
života;

-podsticanje mladih na
promišljanje i proučavanje
Božijih znakova stvaranja u
paru u sklopu Njegovog
stvaranja svijeta u kome
žive;

-interpretaciju moralnih
normi kao dijela Božijeg
uređenja svijeta i uređenja
vlastitog života.

U cilju ostvarenja odgojno-
obrazovnog ishoda
nastavnik može predložiti
pitanja/probleme u skladu s
interesovanjima i
mogućnostima učenika i
aktuelnim dešavanjima.

A.9.7

Opisuje religioznost među mladima i primjenjuje vlastitu vjeru.

[DHP-1.2.2 DHP-1.3.1](#)

Definira religioznost, sekte, praznovjerje, dobro i zlo.

Prepoznaje negativan utjecaj iz okruženja i razlikuje Pravi od krivog puta.

Uspoređuje vlastitu religioznost s religioznošću drugih kao i s religioznošću Poslanika, a.s.

Podržava islam i pokazuje vjersku toleranciju.

KLJUČNI SADRŽAJI

Religioznost među mladima

Vjerska tolerancija

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Zadatak nastavnika je da organizira iskustva učenja i poučavanja o religioznosti među mladima na način da nakon susreta s odabranim temama, utemeljenih na kur'anskim kazivanjima o dilemama koje su imali poslanici, njihovom načinu traganja za istinom i odgovorima na zapitanosti i dileme, učenici u analizi i oblikovanju svojih stajališta primjenjuju navedeno u razradi odgojno-obrazovnog ishoda. Preporučuje se aktivno uključivanje učenika kroz:

- spoznaju snage vjere u Jednog Boga;
- pružanju pomoći u nadilaženju različitih konflikta u duhovnoj i materijalnoj sferi života;
- suočavanju sa *stvarnošću* alternativne religioznosti, sektama, okultistima, praznovjerjem i sl.;
- izgrađivanje kritičkog mišljenja o ovim pojavama i uspješnoj religijskoj orijentaciji, bez skretanja s Pravog puta;
- jačanje religioznosti kod mladih odabranim ajetima i hadisima o ovoj temi, kao i savjetima učenih ljudi;
- podsticanje na donošenje vlastitih zaključaka i odupiranje nametanju ideja drugih, ali i usmjeravanje u traganju za Bogom na pravilan način.

B
Islam –
praktikovanje

B.9.1

Memoriše s prijevodom, pravilno izgovara i primjenjuje poruke namaske dove, sure El-Fil i El-Asr.

Interpretira namasku dovu, sure El-Fil i El-Asr.

Primjenjuje poruke namaske dove, sure El-Fil i El-Asr.

KLJUČNI SADRŽAJI

Namaska dova, sure El-Fil i El-Asr

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se ostvaruje primjenom različitih oblika rada kroz poticanje memorisanja s prijevodom namaske dove, sure El-Fil i El-Asr i djelovanja u skladu s njihovim porukama.

C
Ihsan i ahlak

C.9.1

Navodi nekonvencionalne alternative u životu, diskutuje i kritički se odnosi prema njima, te izdvaja načine njihovom odupiranju.

[DHP-1.2.1](#) [DHP-1.3.1](#)

Pored pokazatelja navedenih u razradi odgojno-obrazovnog ishoda A.9.2. i odgojno-obrazovnog ishoda A.9.7. učenik će interpretirati viziju dobra i stvarnost zla uz pojačano samopouzdanje, jaču volju, odlučnost i istrajnost u dobru i oslanjanju na Uzvišenog Allaha.

KLJUČNI SADRŽAJI

Ja i svijet u kojem živim
Religioznost među mladima
Živjeti vrijednosti
Između dobra i zla
Ko upravlja mojim životom

C.9.2

Prepoznaje poroke duhana, alkohola, droge, kocke, bluda, prostitucije i argumentuje njihove štetne posljedice.

[TZP-2.2.3](#)

Pokazatelji navedeni u razradi odgojno-obrazovnog ishoda B.9.1.

KLJUČNI SADRŽAJI

Između dobra i zla
Ko upravlja mojim životom

C.9.3

Podržava prirodni koncept u pitanju spolnosti.

[TZP-2.3.2](#)

Pokazatelji navedeni u razradi odgojno-obrazovnog ishoda A.9.5.

KLJUČNI SADRŽAJI

Težnja ka suprotnom spolu

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Pored navedenih preporuka u odgojno-obrazovnom ishodu A.9.6. i odgojno-obrazovnom ishodu A.9.7. potrebno je pomoći mladom čovjeku da se odupre nekonvencionalnim alternativama u životu, uz naglašenije prisustvo moralnosti i preventivno djelovanje protiv poroka i beznađa. Nastavnik može vlastitim primjerom inicirati da učenici urade samoanalizu nivoa posjedovanja dobra i zla, u djelima, govoru, mislima, a u funkciji korekcije i samopopravljanja. Značajno je da se u ovom procesu bude vrlo iskreno i samokritično. Ukoliko učenici žele urađenu samoanalizu mogu ostaviti tajnom i nastojati da se slika popravi, i da, eventualno, kada sami procijene da mogu i žele, izvijeste o svom napretku i teškoćama u tom procesu.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Pored preporuka datih za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda B.9.1. nastavnik treba osvijestiti učenike da sreća i zadovoljstvo nisu u odavanju zlu i različitim porocima, već u snazi njihovom odupiranju radi dosljednosti svrsi svog postojanja.

Preporučuje se:

- suočavanje sa stvarnošću života, ko treba da daje putokaze u životu muslimana, a čiji savjeti se stvarno prihvataju;

- podsticanje na razmišljanje o utjecaju medija, nagona, društva i sl., na ponašanje i izbore čovjeka.

- samoanalizu različitih utjecaja koji nas oblikuju (prepoznati ih, jasno izdvojiti i razviti način kako se oduprijeti njihovom utjecaju).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama navdenim za odgojno-obrazovni ishod A.9.5.

C.9.4

Pravilno i efikasno raspoređuje svoje vrijeme u svjetlu poruka sure Asr.

[TZP-2.3.2](#)

Analizira značaj vremena iz ugla učenja islama.

Vrednuje kvalitet vlastitog slobodnog vremena.

Prepoznaje vrijednosti u vlastiom životu.

Prihvata poruke sure Asr.

KLJUČNI SADRŽAJI

Slobodno vrijeme

Živjeti vrijednosti

Sura Asr

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Ishod se ostvaruje u skladu s potrebama, interesima i mogućnostima učenika. Može se ostvariti različitim oblicima rada kojima će nastavnik istaknuti središnju refleksiju na raspoređivanje vremena, slobodno vrijeme, praktične životne vrijednosti i poruke sure Asr u povezanosti s ishodima drugih nastavnih područja islamske vjeronauke.

C.9.5

Pokazuje samopouzdanje i samokritičnost u odnosu prema virtualnoj stvarnosti i rješavanju mladalačke krize.

[TIT-5.1.2 TZP-2.2.3](#)

Analizira virtualnu stvarnost iz ugla islama.

Razlikuje dobro od zla u životu i virtualnoj stvarnosti.

Djeluje u skladu s dobrom utemeljenim na islamskom učenju.

KLJUČNI SADRŽAJI

Vjera i virtualna stvarnost

Dobro je moj izbor

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporučuje se da nastavnik u interakciji s učenicima pronalazi ključ pozitivnog rješenja mladalačke krize, uz razvijanje samoosjećanja, samopouzdanja i samorespekta.

C.9.6

Podržava ekološku svijest utemeljenu na islamskom učenju.

[DHP-1.2.5](#)

Djeluje u skladu s ekološkim principima utemeljenim na islamskom učenju.

Interpretira život u islamu kao život u skladu s harmonijom koju je Bog uspostavio.

KLJUČNI SADRŽAJI

Živjeti vrijednosti

Dobro je moj izbor

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

U obradi ovog tematskog područja nastavnici mogu predložiti pitanja/probleme u skladu s interesovanjima i mogućnostima učenika i aktuelnim dešavanjima i organizirati problemsku nastavu.

C.9.7

Pokazuje svakodnevnu predanost etičkoj praksi islama i afirmativno djeluje na vršnjake u izvršavanju dužnosti te revidira svoje prosuđivanje na osnovu novih saznanja i usklađuje ponašanje u duhu islama.

[MTP-2.3.1 MTP-2.3.2](#)

Definira moral, vrlinu, ljudskost, čestitost, ahlak, dobro, prijateljstvo.

Prihvata moralno ponašanje na putu osamostaljivanja i odvaja ga od nemoralnog.

Uspoređuje vlastitu moralnost s moralnošću drugih, kao i sa moralnošću Poslanika, a.s.

Bira prijatelje u skladu s islamskim učenjem.

Procjenjuje koje su moralne sposobnosti najpogodnije za ostvarenje životnih ciljeva kroz savjete Kur'ana i Poslanika, a.s.

Odvaja mubarek dane i noći od onih koji to nisu i uspoređuje način njihovog obilježavanja. Procjenjuje koji način obilježavanja je vredniji za ostvarenje pune ljudskosti i jasno procjenjuje vrijednost socijalnih akcija u zajednici.

Učestvuje u socijalnim akcijama u zajednici.

KLJUČNI SADRŽAJI

IZABERI SVOJ PUT

Put ka samostalnosti

Moje sklonosti

Druženje i prijateljstvo

Dobro je moj izbor

Smisao života

IZBOR IZ HIDŽRETSKOG KALENDARA

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Ishod se ostvaruje primjenom različitih oblika rada kroz poticanje razvoja znanja o osamostaljivanju i biranju vlastitog puta u izboru zanimanja, obrazovanja, prijatelja i dobra općenito u skladu s propisima i savjetima sadržanim u Kur'anu i Sunnetu. Potrebno je omogućiti aktivno učestvovanje učenika i međupredmetno povezivanje kroz:

- postepeno i sistematično navođenje na razmišljanje o metakognitivnosti u cilju odgajanja u vjerničkom duhu;
- podsjećanje na moralne granice u životu kao bitne i neizostavne radi dostojnog života pojedinca i zajednice, a sve s ciljem njihovog prosperiteta i napretka;
- kur'anski opis moralnosti i savjete dobijene od mudrog Lukmana osvrnuti se na temeljne vrijednosti moralnog čovjeka i usmjeriti na njihovo postizanje;
- osvješćavanje postavljene granice od Uzvišenog Allaha kao dobra za čovjeka, a ne kao kao stege i teškoće;
- suočavanje s vrlinama koje posjeduju i pokazuju, osjećanjima koja bude u njima te vrline, radi jačanja želje za njegovanjem i gradnjom vrlina u životu;
- razvijanje zadovoljstva radi posjedovanja vrlina;
- sadrži iz hidžretskog kalendara podsticati posjećivanje bolesnih, umrlih, napuštenih i sl., kao i volonterski rada izvan učionice;
- govor o drugima i drugačijima u kontekstu mubarek-dana i običaja vezanih za njih.

D
Kulturno-
civilizacijsko
naslijeđe

D.9.1

Objašnjava utjecaj islama na identitet Bošnjaka.

D.9.2

Upoređuje poruke Ahdname sa savremenim konvencijama o ljudskim pravima.

D.9.3

Opisuje živote pravednih halifa, navodi njihove doprinose, izdvaja pouke i primjenjuje ih.

[DHP-1.1.1](#) [DHP-1.1.2](#) [DHP-1.1.3](#)

Definira identitet i objašnjava odnos identiteta, vjere i domovine.
Opisuje Bosansko susretanje s islamom.
Analizira elemente identiteta bošnjaka.

KLJUČNI SADRŽAJI

NAŠA DOMOVINA I IDENTITET

Bosansko susretanje sa islamom

Islam i identitet Bošnjaka

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se ostvaruje različitim oblicima rada kojima će nastavnik istaknuti središnju refleksiju na odnos identiteta, islama i domovine u povezanosti s

[DHP-1.2.3](#)

Objašnjava razlog potpisivanja Ahdname.
Analizira sadržaj Ahdname u kontekstu ljudskih prava i suživota.

KLJUČNI SADRŽAJI

Ahdnama - bosanska "karta slobode"

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporučuje se upoznavanje učenika s ovim dokumentom, njegovim značajem i vrijednosti, kao i samim sadržajem bitnim za današnju gradnju

[DHP-2.1.2](#) [DHP-2.1.3](#)

Definira pojmove halifa i hilafet.
Navodi, opisuje i analizira živote pravednih halifa.
Izdvaja pouke iz njihovog života i primjenjuje ih.

KLJUČNI SADRŽAJI

Pravedne halife

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Za ostvarenje ovog ishoda preporučuje se da nastavnik pripremi aktivnosti posvećene vrijednostima pravednih halifa na kojima se gradi zajednica u skladu

ishodima drugih nastavnih područja islamske vjeronauke.

Preporučuje se:

-nastavak oblikovanje identiteta mladih kroz vjersku i nacionalnu pripadnost;

-izdvojanje elementa kulturno-historijskog naslijeđa koji svjedoče nastavak gradnje zatečene kulture pod utjecajem islama (nadgrobni spomenici, dovišta, molitva, bogomolje, običaji pri rođenju, vjenčanju i sl.);

-razvijanje svijest o zajedništvu u različitosti i individualnosti unutar tog zajedništva, kao volji Božijoj;

-naglašavanje troznamenasto obilježja našeg identiteta: po vjeri muslimani, po narodnosti Bošnjaci, po državljanstvu Bosanci;

-razvijanje svijesti o vlastitom porijeklu i pripadnosti BiH kao i pozitivne slike o vlastitoj vjeri, kulturi, tradiciji i kulturnom naslijeđu.

tolerancije, suživota i mira. Nastavnik treba da podstiče učenike na iščitanje Ahdname i izdvajanje elemenata koji ukazuju na suživot, uvažavanje i toleranciju prema drugim narodima i vjerama u BiH. Poželjno je podstaknuti ih i na razmišljanje o sadašnjosti i porukama Ahdname.

s učenjem islama. Potrebno je pred učenike postaviti zadatke koji se odnose na: najznačajnija obilježja svakog halife iz ovog razdoblja, upoređivanje njihovih života, viđenje značaja svakog od pravednih halifa i prepoznavanje vrijednosti vođe u njima.

D.9.4

Definiše instituciju vakufa, navodi primjere, objašnjava njegovu ulogu kroz vrijeme i vrednuje njegov značaj za zajednicu.

D.9.5

Analizira kulturu stanovanja, odijevanja i ishrane u islamu.

DHP-1.2.4

Definiše vakuf, instituciju vakufa i opisuje ih.

Objašnjava ulogu vakufa kroz vrijeme i vrednuje njegov značaj za zajednicu.

DHP-1.2.4 DHP-1.2.5

Analizira kulturu stanovanja, življenja, odijevanja i ishrane u islamu.

Izražava stavove o vlastitoj kulturi življenja i odvaja je od kultura drugih.

Procjenjuje, kroz savjete Kur'ana i Poslanika, a.s., koje su kvalitete bosansko-muslimanske kulture najpogodnije za ostvarenje životnih ciljeva.

Interpretira značaj i ulogu ekologije u

KLJUČNI SADRŽAJI

ISLAMSKA KULTURA U BOSNI I HERCEGOVINI

Vakuf nekad i sad

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Za ostvarenje ovog ishoda preporučuje se istraživanje uloge i značaja vakufa kroz vrijeme za zajednicu (u oblasti odgoja, obrazovanja, ekonomije, socijalne i zdravstvene zaštite, privrede i sl.).

islamu.

KLJUČNI SADRŽAJI

ISLAMSKA KULTURA U BOSNI I HERCEGOVINI

Kultura stanovanja

Kultura odijevanja

Kultura ishrane

Ekologija u islamu

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Preporučuje se:

-podsticanje na analitički komparativni pristup kulturi stanovanja nekada i sada s ciljem uočavanja pozitivnog u bosansko-muslimanskoj kulturi stanovanja;

-obrazlaganje značaja očuvanja kulturnog naslijeđa, intime vlastitog života i duhovnosti u njemu;

-provođenje vlastitih istraživanja i osvrta u zajednici na različite kulture i različite aspekte kulture življenja unutar jedne kulture (vjenčanja, rođenja, obilježavanja mubarek dana i noći, odijevanja, govora, ponašanja, odnosa prema komšijama i sl.);

-prikazivanje uloge i značaja ekologije u islamu u skladu s mogućnostima i interesima učenika kao i aktualnim dešavanjima.

- Srednje
- I

Godine učenja i podučavanja predmeta: 10

A Iman – vjerovanje	B Islam – praktikovanje	C Ihsan i ahlak	D Kulturno–civilizacijsko naslijeđe
A.I.1	B.I.1	C.I.1	D.I.1
A.I.2	B.I.2	C.I.2	D.I.2
A.I.3		C.I.3	D.I.3
A.I.4		C.I.4	
A.I.5		C.I.5	
A.I.6		C.I.6	
A.I.7		C.I.7	
		C.I.8	

A Iman – vjerovanje	A.I.1	A.I.2	A.I.3
	<p>Opisuje razvoj vjere zajedno sa razvojem čovjeka na Zemlji i zajedničku misiju svih Božijih poslanika, od Adema, a.s., do Muhammeda, a.s.</p>	<p>Opisuje smisao vjerovanja i prepoznaje vjeru kao životnu energiju koja čovjeku daje snagu u susretu sa izazovima života.</p>	<p>Povezuje temelje vjerovanja sa životom i određuje svoje prioritete prema njima.</p>
	<p>PNP-4.4.3 HIS-2.0.3 HIS-3.0.1</p>	<p>DHP-5.2.2</p>	<p>DHP-1.2.1</p>
	<p>Identificira blagodati uz koje čovjek ostvaruje svoju ljudskost i ima prednost nad melecima.</p> <p>Analizira islam kao iskonsku i prirodnu Božiju vjeru i prihvata ga kao unutarnji i neodvojivi dio same ljudske prirode.</p> <p>Upoređuje misije Božijih poslanika identificirajući vjeru u Jednog Boga, naređivanje dobra i odvratanje od zla kao zajedničko i razlike u pogledu zakona i uputa.</p> <p>Objašnjava kontinuitet vjerovanja u Jednog Boga i dopunjavanje objavljenog Zakona na temeljima tevhida.</p>	<p>Identificira i prihvata temelje imana.</p> <p>Objašnjava tevhid kao temelj islama koji u čovjeku formira najviši stepen samopoštovanja.</p> <p>Analizira vjerovanje u duhovna bića, objave, poslanstvo, vječnost i slobodnu volju.</p>	<p>Spoznaje značaj i vrijednost vjerovanja u imanske šarte i djeluje u skladu s njima.</p> <p>Procjenjuje vlastiti iman i afirmativno djeluje na druge.</p>
	KLJUČNI SADRŽAJI	KLJUČNI SADRŽAJI	KLJUČNI SADRŽAJI

OD „POUČAVANJA IMENIMA“ DO NAREDBE „UČI“

- Islam kao iskonska i prirodna Božija vjera
- Islam u povijesti od Adema, a.s., do Muhammeda, a.s.
- Vjera u Boga je jedna, a zakona je više

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

U ostvarivanju odgojno-obrazovnih ishoda islamske vjeronauke, u skladu s razradom kao i potrebama, interesima i mogućnostima učenika, važna je usmjerenost na individualnu uključenost i doprinos učenika, razvoj njihove intelektualne znatiželje za islamsku vjeronauku, kao i na praćenje individualnog razvoja učenika u usvajanju znanja, vještina i vrijednosti. Preporučuje se, pored oblika, metoda i tehnika kojima će se na odgovarajući način obraditi predloženi sadržaji, korištenje pristupa koji će u prvi plan staviti lično iskustvo učenika.

Odgojno-obrazovni ishod A.10.1. se može ostvariti različitim oblicima rada i to aktivnostima i projektima kojima će nastavnik istaknuti središnju refleksiju na:

- retrospektivu prikaza odabranih Allahovih poslanika uz isticanje zajedničke niti njihovog poslanja;
- analizu (individualno, u paru, grupno ili u formi debate ili

1. TEMELJI IMANA

1. Vjerovanje u Jednog Boga i duhovna bića
2. Objave i poslanstvo
3. Vječnost i slobodna volja

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

U ostvarivanju odgojno-obrazovnog ishoda Odgovarajući primjeri trebaju jasno demonstrirati ključne sadržaje kako bi učenici mogli uočiti važnost imanskih šarta u razumijevanju vlastitog odnosa prema njima (poželjno je davati individualne i grupne projektne zadatke kojima se mogu identificirati stavovi učenika o imanskim šartima u cilju usmjeravanja i pravilnog razumijevanja imanskih šarta kao i djelovanja u skladu s njima).

Sadržaji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični sadržajima navedenim za odgojno-obrazovni ishod A.10.2

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama navedenim za odgojno-obrazovni ishod A.10.2

diskusije) hadisa:

„Najbolji vid predanosti Bogu jeste stjecanje znanja“;

- osvještavanje činjenice da je u povijesti čovjeka samo jedna vjera, koja je ovisno od socijalno-povijesnog konteksta imala primjerene norme, standarde i zakone, a uvijek bila vjera u Jednog Boga – zajednički korijeni monoteističkih religija.

A.I.4

Definira i objašnjava pojmove: islam, monoteizam, politeizam, ateizam, objava-vahj, sunnet, meleki, Sudnji dan, slobodna volja, kadaa i kader.

A.I.5

Navodi izvore islama i opisuje načine dostavljanja Objave.

A.I.6

Analizira ulogu Kur'ana i sunneta u argumentovanju učenja islama, analizira određene ajete i hadise i povezuje ih sa životom te djeluje u skladu s njima.

[DHP-5.2.2 HIS-2.0.2 HIS-3.0.1](#)

Objašnjava islam kao vjeru koja je unutarnji i neodvojivi dio same prirode čovjeka putem koje čovjek pokazuje predanost Jednom Bogu i povratak iskonskoj, prvobitnoj Istini koja je bit svake Božije objave.

Razlikuje pojmove monoteizam, politeizam i ateizam.

Objašnjava pojmove objava-vahj i sunnet kao i njihov značaj u očuvanju izvornog učenja.

Analizira pojmove: meleki, Sudnji dan, slobodna volja, kada i kader.

[DHP-2.1.2 HIS-3.0.1](#)

Analizira svrhu silaska i opći sadržaj Objave.

Analizira historijski kontekst objave Kur'ana i stavlja ga u odnos sa sadržajima Kur'ana.

Razlikuje izvore islama.

Objašnjava načine dostavljanja Objave.

[DHP-1.2.4](#)

Analizira ulogu Kur'ana i sunneta u argumentovanju učenja islama.

Analizira određene ajete i hadise i povezuje ih sa životom te djeluje u skladu s njima

KLJUČNI SADRŽAJI

Objava

Historija Kur'ana i njegov sadržaj

Sunnet - drugi izvor islama

Vjerovanje u Jednog Boga i duhovna bića

Objave i poslanstvo

Vječnost i slobodna volja

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se može se ostvariti različitim oblicima rada kojima će nastavnik istaknuti središnju refleksiju na islam, monoteizam, politeizam, ateizam, objava-vahj, sunnet, meleki, Sudnji dan, slobodna volja, kada i kader u povezanosti s ishodima drugih nastavnih područja islamske vjeronauke.

KLJUČNI SADRŽAJI

OČUVANJE IZVORNOG UČENJA

Objava

Historija Kur'ana i njegov sadržaj

Sunnet - drugi izvor islama

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se ostvaruje primjenom različitih oblika rada kroz poticanje razvoja znanja o očuvanju izvornog učenja i razvijanje uvažavanja poruka, propisa i savjeta sadržanim u Kur'anu i Sunnetu. Potrebno je omogućiti aktivno učestvovanje učenika i međupredmetno povezivanje kroz:

-postepeno i sistematično uvođenje učenika u razumijevanje smisla objave i značaj Kur'ana i Sunneta;

-razvijanje interesovanja učenika za novim saznanjima o Kur'anu i Sunnetu;

-kreiranje elementarnog uvoda u poznavanje Hadisa;

-projektne zadatke u kojima će se istraživati i analizirati odabrane teme iz Kur'ana i Sunneta;

-analizu rezultata projektnih zadataka s akcentom na primjenu Kur'ana i hadisa u životu muslimana danas;

-akcentiranje do čega može doći pri pogrešnoj interpretaciji Kur'ana i Hadisa;

-izradu individualnog učeničkog izvještaj o tome šta su sve znali o Kur'anu i

KLJUČNI SADRŽAJI

Sadržaji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični sadržajima navdenim za odgojno-obrazovni ishod A.10.5, s tim da će se kod analize određenih ajeta i hadisa koristiti ajeti i hadisi iz svih nastavnih područja islamske vjeronauke.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama navdenim za odgojno-obrazovni ishod A.10.5

Hadisu prije, a šta su novo naučili, te kakve su sada njihove predstave o Božijoj Objavi općenito.

A.I.7

Objašnjava nastanak svijeta i čovjeka iz ugla vjere i nauke, upoređuje učenje vjere i nauke o stvaranju, porijeklu svijeta i čovjeka, te određuje vlastito porijeklo.

[DHP-1.3.2](#)

Prihvata sebe i svijet u kome živi kao djelo Božije.

Analizira naučni i kur'anski pogled na stvaranje svijeta i čovjeka.

Djeluje u skladu s ulogom „halife na Zemlji“.

KLJUČNI SADRŽAJI

ALLAH JE STVORITELJ

Naučni i Kur'anski pogled na stvaranje svijeta i čovjeka

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Preporučuje se utvrđivanje predznanje učenika s ciljem primjerenijeg dimenzioniranja nastavnog sadržaja i kvalitetnijeg uključivanja učenika i planiranje i realiziranje nastave. Poželjno je da se iskoristi i usmjeri učenička okupiranost za neka područja nauke, te da se podijele odgovarajući individualni zadaci iz ovog predmetnog područja u cilju razjašnjavanja dileme da li je naučno sve objašnjivo.

Nastavnik može predložiti pitanja/probleme u skladu s interesovanjima i mogućnostima učenika i aktuelnim dešavanjima i organizirati problemsku nastavu.

B Islam – praktikovanje

B.I.1

Podržava ulogu islamskih dužnosti u svom životu i iskazuje vjeru u emocionalnom, intelektualnom, porodičnom i društvenom životu.

[DHP-1.2.4](#) [DHP-4.1.1](#)

Prihvata islamske dužnosti kao stupove islama koji snažno i sveobuhvatno kultiviraju i oplemenjuju čovjeka kao pojedinca.

B.I.2

Povezuje vjeru i život, određuje vlastiti put i procjenjuje svoj odnos prema islamskim dužnostima.

[GRO-1.1.1](#) [GRO-1.1.2](#)

Interpretira islamske dužnosti na način da izdvaja smisao njihovog izvršavanja i objašnjava kontinuitet i snažnu vezu među njima.

Vrednuje islamske dužnosti kroz njihov utjecaj na emocionalni, intelektualni, porodični i društveni život vjernika.

Povezuje islamske dužnosti sa životom.

Djeluje u skladu s islamskim dužnostima i podržava druge u njihovom izvršavanju.

KLJUČNI SADRŽAJI

TEMELJI ISLAMA

Šehadet - Stablo islama

Radost u namazu

Post - put do uspjeha

Svrha davanja zekata

Hadždž - Vrhunac bogobožnosti

KLJUČNI SADRŽAJI

Sadržaji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični sadržajima navedenim za odgojno-obrazovni ishod B.10.1

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod je pokazatelj postignuća učenika prvenstveno u afektivnom, a potom u kognitivnom i psihomotoričkom području. Zadatak nastavnika je da organizira iskustva učenja i poučavanja o temeljima islama na odabranim primjerima na način da nakon susreta s odabranim temama učenici u analizi i oblikovanju svojih stajališta primjenjuju navedeno u razradi odgojno-obrazovnog ishoda. Preporučuje se aktivno uključivanje učenika kroz:

-individualni učenički izvještaj o načinu svjedočenja vjere;

-analiziranje namaza kao medija odgajanja pojedinca, razvijanja njegovih kvalitetnih dimenzija ličnosti: odgovornost, preciznost, ispravnost, ali i animatora socijalne brige o članovima džemata;

-prikazivanje posta kao sredstav za jačanje duboke svijesti o Bogu iz koje proizilazi „čuvanje Njegovih granica“;

-analiziranje svrhe, ciljeva, značaja i načina prikupljanja zekata;

-interpretiranje hadža kao vrhunca bogobožnosti vjernika;

-poticanje na prepoznavanje dubokih emotivnih, duhovnosti bliskih, mjesta u svjedočenju vjere koja bi mogla biti afektivni stimulans osobi u zadovoljenju svoje duhovnosti.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama navedenim za odgojno-obrazovni ishod B.10.1

C
Ihsan i ahlak

C.I.1

Analizira smisao predanosti Uzvišenom Allahu, i prihvata islam

C.I.2

Opisuje ekološki princip sklada, mjere i održavanja ravnoteže prema učenju

C.I.3

Identificira i razmatra ekološke probleme, tumači stavove

kao nužnu potrebu duše.

islama.

islama prema prirodnim bogatstvima i ulogu čovjeka u prirodi.

[PNP-4.4.3 HIS-2.0.3 HIS-3.0.1](#)

Analizira islam kao predanost vjernika Bogu i prikazuje je kao iskonsku i prirodnu Božiju vjeru.

Prihvata islam kao unutarnji i neodvojivi dio same ljudske prirode.

KLJUČNI SADRŽAJI

Sadržaji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični sadržajima navedenim za odgojno-obrazovni ishod A.10.1

PREPORUKE ZA OSTVARENJE
ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se ostvaruje u povezanosti s odgojno-obrazovnim ishodima drugih nastavnih područja i u skladu s potrebama, interesima i mogućnostima učenika, kao i aktualnim dešavanjima. Personalizaciju znanja kod učenika o predanosti Bogu u islamu i razvijanje njegovih vještina moralnog i

[GEO-3.1.3 DHP-1.2.5](#)

Objašnjava prirodu kao savršeno djelo Božijeg stvaranja i ulogu čovjeka kao namjesnika Božijeg u njenom očuvanju.

Analizira značaj islama u duhovnom i moralnom vođenju čovjeka putevima zaštite prirode, kao mjestu na kome se očituje Božanska Milost, Moć i Život, i razvijanju svijesti kod vjernika o njihovoj odgovornosti za prirodu.

Razvija svijest o vodi kao o jednoj od najznačajnijih blagodati Božijeg stvaranja kojom se upotpunjuje vjerovanje, oplemenjuje svijet i uljepšava život.

KLJUČNI SADRŽAJI

ISLAM I EKOLOGIJA

Čovjek i ekologija

Vjera i zaštita prirode

Voda - izvor i blagodat života

PREPORUKE ZA OSTVARENJE
ISHODA

Za ostvarenje ovog odgojno-obrazovnog ishoda nastavnik će pripremiti aktivnosti posvećene ekološkim problemima s kojima se svakodnevno susreću u vlastitom okruženju. Ishod se ostvaruje u povezanosti s odgojno-obrazovnim ishodima drugih nastavnih područja islamske

[GRO-3.3.4](#)

Identificira i razmatra ekološke probleme, te procjenjuje svoj odnos prema njima.

Prihvata duhovna, etička i moralna načela islama za odgovorniji, racionalniji i pažljiviji odnos prema životnoj sredini i njenim blagodatima.

KLJUČNI SADRŽAJI

Sadržaji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični sadržajima navedenim za odgojno-obrazovni ishod B.10.2

PREPORUKE ZA OSTVARENJE
ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama navedenim za odgojno-obrazovni ishod B.10.2

etičkog prosuđivanja potreba duše, nastavnik treba poticati osmišljavanjem i provođenjem različitih aktivnosti u koje je učenik uključen, a prvenstveno kroz aktivnosti u kojima učenik djeluje izvan škole stvarajući pozitivne promjene u zajednici.

vjeronauke, kao i ishodima drugih nastavnih predmeta koji tretiraju pitanje ekologije, i u skladu s potrebama, interesima i mogućnostima učenika, kao i aktuelnim dešavanjima. Sklad u prirodi se može realizirati na veliki broj metodskih varijanti. Preporučuje se segmentno analiziranje besprijekornog skladnog funkcioniranja i ravnoteže u prirodi kroz: sklad u zemlji, sklad na zemlji (biljni i životinjski svijet), sklad u vodi, sklad u zraku, sklad u kosmosu, sklad u ljudskom organizmu i sl.

Aktivnosti, koje se mogu organizirati i u obliku terenskog rada, treba provesti na način da motiviraju učenike na redovno praćenje pouzdanih izvora te vrednovanje načina na koje pojedinci, društvo, institucije i vlast reagiraju na primjere narušavanja prirode i životne sredine i primjere razvijanja ekološke svijesti.

Bitno je osvijestiti učenike o važnosti vode koja oživljava zemlju i oplemenjuje materijalni svijet Božijom Milošću i brige o njoj s posebnim osvrtom na vodena bogatstva Bosne i Hercegovine.

C.I.4

Kreira i predlaže mjere za obnavljanje i očuvanje prirodnih bogatstava, praktikuje ekološku kulturu muslimana i reaguje na narušavanje harmonije.

[GEO-3.1.3 DHP-1.2.5](#)

Djeluje u skladu s predloženim mjerama za obnavljanje i očuvanje

C.I.5

Objašnjava stavove islama o moralu, dobru i zlu, analizira njihovu ulogu u svom životu.

[GRO-1.1.3](#)

Analizira pojmove moral, moralnost, etika, ahlak i edeb iz ugla islama.

C.I.6

Prepoznaje ovovremene izazove za mlade osobe i analizira načine odgovora na njih.

[TZP-2.2.3](#)

Objašnjava primjenu vjeru u svakodnevnicu.

prirodnih bogatstava.

Primjenjuje ekološku kulturu muslimana, reaguje na narušavanje harmonije i afirmativno djeluje na druge.

KLJUČNI SADRŽAJI

Sadržaji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični sadržajima navedenim za odgojno-obrazovni ishod B.10.2

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama navedenim za odgojno-obrazovni ishod B.10.2

Identificira čovjeka kao moralno biće koje treba da čini dobro i sprečava zlo.

Obrazlaže cilj cjelokupne poslaničke misije Muhammeda, a.s., - usavršavanje morala kod ljudi.

Prihvata dobro kao najvažnije pitanje etike i morala.

KLJUČNI SADRŽAJI

PUT DO ČOVJEKA

Čovjek je moralno biće

Muhammed, a.s., uzor moralnosti

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Za ostvarenje ovog odgojno-obrazovnog ishoda preporučuju se aktivnosti posvećene moralnim i etičkim problemima u svakodnevnici. Odabrane aktivnosti trebaju učenicima omogućiti napredak u vještinama moralnog i etičkog prosuđivanja pri čemu učenici trebaju ispravno koristiti pojmove/koncepte navedene u razradi ishoda. Preporučuje se:

-upoznavanje učenika, shodno njegovim mogućnostima, interesovanjima i stavovima, s pojmovima etika i moral, ahlak i edeb i pri objašnjenju istih korištenje primjera iz života Muhameda, a.s., i svakodnevnih životnih situacija u školi, kod kuće, na ulici, vršnjačkim druženjima i sl.

-podsticanje učenike da naučeno o moralu primijene na problem naredbe i

Analizira slobodno vrijeme (vrijednost slobodnog vremena, načine korištenja slobodnog vremena i vlastiti odnos prema slobodnom vremenu)

Identificira ovovremene izazove za mlade obaveze i odgovara na njih u skladu s učenjem islama,

KLJUČNI SADRŽAJI

VJERA U SVAKODNEVNICI

Slobodno vrijeme i izazovi mladosti

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama navedenim za odgojno-obrazovni ishod C.10.5 uz pojačanu refleksiju na ovovremene izazove i načine odgovora na njih.

zabrane, na pitanje odgovornosti, na pitanje grijeha;

-kreiranje pozitivne klime u kojoj će učenici nesputano moći iznositi svoje stavove i mišljenja, te inicirati iznošenje njihovih individualnih iskustava o izdvojenim elementima etike u usmenoj ili pismenoj varijanti.

C.I.7

Analizira vjersku dimenziju kulture odijevanja u kontekstu trendovskih tokova i estetike.

C.I.8

Opisuje ulogu hrane u različitim kulturama i prepoznaje da islamska kultura promovira zdravu hranu.

[DHP-1.1.2 DHP-1.2.1](#)

Analizira vjersku dimenziju kulture odijevanja.

Analizira trendovske tokove kulture odijevanja.

Vrednuje trendovske tokove kulture odijevanja iz ugla islama i djeluje u skladu s vjerskom dimenzijom kulture odijevanja.

KLJUČNI SADRŽAJI

Pristojnost u odijevanju

Opisuje ulogu hrane u različitim kulturama.

Prikazuje islamsku kulturu kao kulturu koja promovira zdravu ishranu na temelju učenja Kur'ana i Sunneta.

KLJUČNI SADRŽAJI

Halal ishrana - izvor zdravlja

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama navedenim za odgojno-obrazovni ishod C.10.5 uz pojačanu refleksiju na vjersku dimenziju odijevanja u kontekstu trendovskih tokova i estetike.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama navedenim za odgojno-obrazovni ishod C.10.5 uz pojačanu refleksiju na promoviranje zdrave ishrane u kontekstu islamske kulture.

D Kulturno- civilizacijsko naslijeđe

D.I.1

Objašnjava demokratski način formiranja islamske države, istražuje njeno mjesto i ulogu u historiji čovječanstva, te ukazuje na osobine njenih pravednih vladara s ciljem pružanja pomoći mladima u izboru svog

D.I.2

Identificira dijalog kao obilježje islama, prepoznaje upute Kur'ana i Sunneta za oblikovanje muslimanske kulture dijaloga.

D.I.3

Objašnjava kako muslimani treba da se odnose prema drugim i drugačijim, te uspoređuje i određuje nivo kulture dijaloga kod nas i drugih radi vlastitog usavršavanja.

[HIS-3.0.2](#)

Definira i opisuje pojmove hilafet i halifa.

Objašnjava mjesto i ulogu islamske države u historiji čovječanstva.

Erazlikuje pravedne halife i stavljaj ih u odnos s vremenom u kome su djelovali.

Bira vođu prema vrijednostima pravednih halifa.

KLJUČNI SADRŽAJI

**DEMOKRATSKI POČECI
POVIJESTI ISLAMA**

Državno uređenje i period pravedne vladavine

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Za ostvarenje ovog odgojno-obrazovnog ishoda nastavnik će pripremiti aktivnosti posvećene demokratskim vrijednostima na kojima se gradi zajednica u skladu s učenjem islama. Potrebno je pred učenike postaviti zadatke koji se odnose na: najznačajnija obilježja svakog razdoblja, upoređivanje svakog od razdoblja, viđenje značaja svakog od razdoblja i prepoznavanje vrijednosti vođe.

[TZP-2.3.2 TZP-2.3.3](#)

Analizira dijalog kao obilježje islama.

Interpretira upute Kur'ana i Sunneta za oblikovanje muslimanske kulture dijaloga.

Djeluje u komunikaciji prema uputama Kur'ana i Sunneta.

KLJUČNI SADRŽAJI

**ISLAM I KULTURA
DIJALOGA**

Islam vjera dijaloga

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporučuju se aktivnosti kojima će se radi kvalitetne kulture dijaloge:

- razvijati svjesnosti i razumijevanje sociokulturnih i međukulturnih pravila i normi;
- uvažavati karakteristične crte društvenih odnosa (pozdravi, način obraćanja i sl.);
- uvažavati lijepo ponašanje (izraziti zahvalnost, naklonost, podijeliti brigu, radost, i sl.);
- uvažavati razlike u jezičkim registrima (nivoi formalizma);
- konstruktivno komunicirati i poštivati u društvenim situacijama, i međusobnoj

[DHP-1.3.2 GRO-1.2.4](#)

Pored pokazatelja navedenih za odgojno-obrazovni ishod D.10.2. učenik uspoređuje i određuje nivo kulture dijaloga kod nas i drugih radi vlastitog usavršavanja.

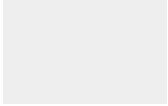

KLJUČNI SADRŽAJI

Sadržaji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični sadržajima navedenim za odgojno-obrazovni ishod D.10.2

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Identične preporuke date za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda D.10.2.

komunikaciji, a sve u skladu
s islamskim učenjem.

- Srednje
- II

Godine učenja i podučavanja predmeta: 11

A Iman – vjerovanje	B Islam – praktikovanje	C Ihsan i ahlak	D Kulturno–civilizacijsko naslijeđe
A.II.1	B.II.1	C.II.1	D.II.1
A.II.2	B.II.2	C.II.2	D.II.2
A.II.3		C.II.3	D.II.3
A.II.4		C.II.4	D.II.4
A.II.5		C.II.5	D.II.5
A.II.6			D.II.6

A Iman – vjerovanje	A.II.1	A.II.2	A.II.3
	Razlikuje potrebe tijela i duše, te obrazlaže posljedice davanja prioriteta potrebama tijela u odnosu na potrebe duše.	Izdvaja vlastite potrebe nužne za sretan i uspješan život iz ugla islama i argumentovano ih brani.	Analizira smisao tevbe, njenu tjelesnu i duhovnu dimenziju i vrijednosti, te koristi tevbu nakon grijeha a kajanje i izvinjenje u grijehu prema čovjeku.
	TZP-2.1.1 TZP-2.3.1	TZP-2.3.1	TZP-2.3.3
	<p>Razumije duhovnu i materijalnu dimenziju čovjeka.</p> <p>Analizira antropološko razumijevanje čovjeka kao cjeline spoznaje, osjećanja i djelovanja.</p> <p>Identificira potrebe čovjeka i razumije da je razvoj ličnosti povezan s razvojem potreba.</p> <p>Interpretira nužnost uspostavljanja harmonije između duhovnog i materijalnog na putu zadovoljenja potreba.</p>	<p>Identificira potrebe čovjeka i razumije da je razvoj ličnosti povezan s razvojem potreba. Opisuje pojam identiteta koji utječu na njegov razvoj s posebnim osvrtom na utjecaj vjere. Preporučuje prakticiranje i življenje vjere.</p>	<p>Pored pokazatelja navedenih za odgojno-obrazovni ishod A.11.1. učenik će moći da:</p> <p>Opisuje pojmove grijeh i pokajanje.</p> <p>Analizira čovjeka kao biće sklono grijehu, ali i pokajanju za učinjeni grijeh.</p> <p>Obrazlaže razliku između Ademovog i Iblisovog pristupa grijehu i pokajanju.</p> <p>Kategorizira grijeh i posljedice koje grijehi povlače za sobom.</p>
	KLJUČNI SADRŽAJI	KLJUČNI SADRŽAJI	KLJUČNI SADRŽAJI
	Potrebe čovjeka	ČOVJEK I VJERA	ČOVJEKOVA DUHOVNA I MATERIJALNA REALNOST
	ČOVJEKOVA DUHOVNA I MATERIJALNA REALNOST	Potrebe čovjeka	Čovjek - biće duha i tijela
		Razvijanje identiteta	
		Practiciranje i življenje vjere	

Čovjek - biće duha i tijela

Harmonija između duhovnog i materijalnog

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

U ostvarivanju odgojno-obrazovnih ishoda islamske vjeronauke, u skladu s razradom kao i potrebama, interesima i mogućnostima učenika, važna je usmjerenost na individualnu uključenost i doprinos učenika, razvoj njihove intelektualne znanstvenosti za islamsku vjeronauku, kao i na praćenje individualnog razvoja učenika u usvajanju znanja, vještina i vrijednosti. Preporučuje se, pored oblika, metoda i tehnika kojima će se na odgovarajući način obraditi predloženi sadržaji, međupredmetno povezivanje i korištenje pristupa koji će u prvi plan staviti lično iskustvo učenika.

Odgojno-obrazovni ishod A.11.1. se može ostvariti različitim oblicima rada kroz poticanje razvoja znanja o sebi i razvijanja uvažavanja harmonije između duhovne i materijalne dimenzije ličnosti ostvarenju individualiteta kao najvišeg obilježja „ljudske prirode“.

Nastavnik će istaknuti središnju refleksiju na:

-antropološko razumijevanje čovjeka kao cjeline spoznaje, osjećanja i djelovanja u cilju što uspješnijeg odgojnog djelovanja;

-analizu potreba čovjeka (fizioloških potreba, potreba za sigurnošću, pripadanjem i ljubavlju, poštovanjem i samoaktualizaciju ličnosti);

-osvješćivanje činjenice da

Harmonija između duhovnog i materijalnog

Griješ - fizički teret i duhovna tjeskoba

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Pored danih preporuka za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda A.11.1. preporučuje se:

-razvijanje umijeća raspoznavanja dobra, preko kreiranja ambijenta za dobro, pa činjenja dobra kao kontinuiteta rasta u vjeri do ukupne islamske profiliranosti koju osoba svjedoči kvalitetom življenja u svojoj zajednici;

-uvažavanje učeničkih znanja i poimanja grijeha.

-sistematska podjela grijeha na teške, velike i male, te u skladu s njom osvješćivanje fizičke i duhovne tjeskobe koja obuzima čovjeka nakon počinjenog grijeha;

-ispitivanje životnih potreba i njihovo ostvarivanje bez griješenja

-osvješćavanje utjecaja grijeha na dušu, tijelo, i ugled čovjeka;

-unapređivati svijest o značaju pokajanja.

je nesmetan razvoj ličnosti povezan s razvojem potreba;

-suštinu čovjekove potrebe za vjerom i vjerovanjem i odnosom čovjeka i vjere;

-na tok vođenih promjena u odgoju osjećajnosti od početne osjetljivosti preko reagiranja pa do doživljaja zadovoljstva, što je krajnji cilj odgoja u vjeri, zadovoljstvo Allahom, dž. š., i Njegovom odredbom.

A.II.4

Objašnjava univerzalne vrijednosti porodičnog i društvenog života Muhammeda, a.s., te podržava stav da ljubav prema Muhammedu, a.s, predstavlja temelj ljubavi prema svim ljudima i svim bićima.

A.II.5

Objašnjava ulogu čovjeka na Zemlji, svoju viziju, misiju i svrhu življenja.

A.II.6

Uspoređuje slobodu u demokratskom društvu i islamu, argumentira vlastiti izbor, te izdvaja posljedice koje taj izbor uzrokuje nezavisno od vršnjaka, medija i sl.

[DHP-1.2.1](#)

Interpretira poslanstvo Muhammeda, a.s., kao milost svjetovima.

Identificira vrijednosti i značaj Poslanikove, a.s., porodice.

Opisuje pojmove ehli-bejt i odnos prema njemu.

Analizira porodični i društveni život Muhameda, a.s.

Vrednuje vlastitu ljubav prema Muhammedu, a.s., u odnosu ljubavi prema prema drugim ljudima i božijim stvorenjima.

KLJUČNI SADRŽAJI

MUHAMMED, A.S., MILOST SVIJETOVIMA

Muhammed, a.s., milost svjetovima

[DHP-1.3.3](#)

Objašnjava ulogu čovjeka na Zemlji, njegovu misiju i svrhu života.

Obrazlaže odakle dolazimo i kuda idemo nakon ovog prolaznog života.

Formulira viziju i misiju vlastitog života.

Podržava življenje u okviru islamskih vrijednosti.

KLJUČNI SADRŽAJI

ŽIVOT I VJERA

Tajna i svrha života

Vizija i misija vlastitog života

[GRO-1.2.2](#)

Opisuje čovjeka kao slobodno biće koje ima mogućnost izbora.

Objašnjava odnos mogućnosti izbora i odgovornosti.

Povezuje Allahovu pravdu i čovjekovu slobodu.

Identificira utjecaj medija na ljudsku slobodu.

Vrednuje vlastite izbore i stepen „oslobođenosti“ od različitih utjecaja i poroka.

KLJUČNI SADRŽAJI

ISLAM I SLOBODA

Islamsko poimanje slobode i odgovornosti

Mediji i sloboda

Porodični i društveni život
Muhammeda, a.s.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Odgajno-obrazovni ishod se može ostvariti različitim oblicima rada kojima će nastavnik istaknuti središnju refleksiju na poslanstvo Muhammeda, a.s., kao milost svim svjetovima, Muhammedovu, a.a., porodicu i odnos prema njoj, njegov porodični i društveni život u povezanosti s ishodima drugih nastavnih područja islamske vjeronauke i s ciljem ukazivanja na njegov svevremenski značaj.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporučuje se ostvarenje odgajno-obrazovnog ishoda različitim oblicima rada kojima će se istaknuti središnja refleksija na ulogu čovjeka na Zemlji, tajnu i svrhu života, prepoznavanje vizije i misije života, podržavanje življenja u okviru islamskih vrijednosti u povezanosti s ishodima drugih nastavnih područja islamske vjeronauke.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Odgajno-obrazovni ishod se može ostvariti različitim oblicima rada kojima će nastavnik istaknuti središnju refleksiju na:

-povezanost slobodne volje i slobode;

-formuliranje pojma slobode koja nije proizvoljno individualno socijalno funkcioniranje bez ikakvih granica jer je sloboda bez granica anarhija u kojoj je sve dopušteno;

-prosudivanja slobode kao osnovnog ljudskog prava u određenim životnim situacijama koristeći postupnost tako da učenici uoče vezu: postupak-navika-karakter-sudbina;

-ajete, hadise i izreke koje govore o slobodi i odgovornosti radi njihovo dovođenja u vezu sa svakodnevnim situacijama;

-predstavljanje različitih prostora slobode i odgovornosti: u odnosu prema sebi, prema drugom...;

-analiziranje utjecaj medija na slobodu ljudi;

-osvještavanje uloge slobodne volje u životu i odgovornosti za vlastite postupke.

B Islam – praktikovanje	B.II.1 Obrazlaže stav islama prema grijesima, kao i tjelesnu i duhovnu štetu koja proizlazi iz grijeha.	B.II.2 Samostalno analizira određene ajete i hadise i povezuje ih sa životom.	
TZP-2.3.1			
<p>Pored pokazatelja navedenih za odgojno-obrazovne ishode A.11.1. i A.11.3. učenik će moći da:</p> <p>Razlikuje vrste grijeha u islamu kao i njihove posljedice na život čovjeka.</p> <p>Objašnjava štetu koja proizilazi iz činjenja istih.</p> <p>Analizira zašto je čovjek sklon griješenju i kako napraviti harmoniju između duhovnog i tjelesnog.</p> <p>Analizira vlastiti odnos prema grijesima.</p>		<p>Samostalno analizira određene ajete i hadise i povezuje ih sa životom.</p>	
<p>KLJUČNI SADRŽAJI</p> <p>Harmonija između duhovnog i materijalnog</p> <p>Grijeħ - fizički teret i duhovna tjeskoba</p>		<p>KLJUČNI SADRŽAJI</p> <p>Prilikom analize određenih ajeta i hadisa koristiti ajete i hadise iz svih nastavnih područja islamske vjeronauke u drugom razredu gimnazije.</p>	
<p>PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA</p> <p>Prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda, pored preporuka datih za navedene sadržaje u odgojno-obrazovnim ishodima A.11.1. i A.11.3., preporučuje se poseban osvrt na:</p> <ul style="list-style-type: none"> -sklonosti čovjeka ka griješenju; -tjelesne i duhovne posljedice koje grijesi ostavljaju na tijelo, um i dušu čovjeka; -identificiranje najčešćih grijeha kojima su izloženi; -osvješćivanje štetnosti grijeha i značaja jačanja u odupiranju istim. 		<p>PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA</p> <p>Preporuke za ostvarenje ovog odgojno-obrazovnog su u skladu sa svim preporukama danim za ostvarenje odgojno-obrazovnih ishoda islamske vjeronauke u drugom razredu gimnazije.</p>	
C Ihsan i ahlak	C.II.1 Obrazlaže učenje islama o zajednici, ulogu čovjeka u gradnji zajednice i ulogu džemata u zajednici.	C.II.2 Inicira pozitivne međuljudske odnose unutar zajednice i poštuje ravnopravnost među spolovima.	C.II.3 Objašnjava kako se muslimani trebaju odnositi prema drugim i drugačijim, te uspoređuje i određuje nivo kulture dijaloga kod nas i drugih radi vlastitog usavršavanja.

[DHP-1.3.2 GRO-1.3.1](#)

Objašnjava pojam zajednice u islamu.

Analizira odnos zajednice, ibadeta i same čovjekove prirode.

Identificira čovjeka kao graditelja džemata, zajednice i ummeta u cjelini.

Navodi kur'anske ajete i hadise koji govore o vrijednosti i značaju zajednice.

Identificira posljedice i pogubnost napuštanja zajednice.

Analizira medinsku zajednicu. Identificira ulogu džemata u zajednici.

Analizira vlastiti odnos prema zajednici.

KLJUČNI SADRŽAJI

MUSLIMANSKA ZAJEDNICA

Kur'an i hadis o zajednici

Čovjek graditelj zajednice

Uloga džemata u zajednici

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

-razumijevanje pojmova zajednica, džemat, ummet;

-analizu ajeta i hadisa koji govore o zajednici;

-odgovornost za stanje zajednice kojoj pripadaju;

-značaj zajednice za život i zadovoljenje potreba;

-značaj vlastitog doprinosa unapređenju zajednice;

[GRO-1.2.4](#)

Identificira čovjeka kao biće zajednice koje živi i djeluje u društvu koje ga okružuje.

Prepoznaje i objašnjava razlike između ljudi kada su u pitanju njihove fizičke, duhovne i spolne potrebe.

Analizira razlike među spolovima i prihvata njihove specifičnosti.

Vrednuje vlastiti odnos prema drugima.

KLJUČNI SADRŽAJI

Sadržaji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični sadržajima navedenim za odgojno-obrazovni ishod C.11.1

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Pored preporuka danih za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda C.11.1. preporučuje se refleksija na:

-identificiranje predrasudama koje se nameću;

-naglašavanje da prema učenju islama svi imaju ista prava i obaveze, kao i da niko nema prednost pred Bogom izuzev u bogobožnosti;

-uspoređivanje ravnopravnosti u različitim civilizacijama i učenjima.

[GRO-1.2.2](#)

Na temelju ajeta i hadisa objašnjava odnos muslimana prema drugim i drugačijim.

Analizira značaj kulture dijaloga.

Prepoznaje elemente kulture dijaloga u vlastitoj kulturi i kulturama drugih.

Vrednuje vlastitu kulturu dijaloga.

KLJUČNI SADRŽAJI

Sadržaji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični sadržajima navedenim za odgojno-obrazovni ishod C.11.1

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

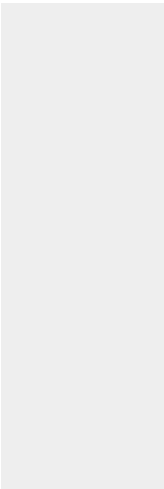

Prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

-osvještavanje značaja dijaloga na temelju islamskog učenja;

-prihvatanje tolerancije i suživota s pripadnicima drugih nacija i konfesija;

-poticanje prepoznavanja univerzalnih ljudskih vrijednosti koje dijele svi ljudi;

-njegovanje kulture dijaloga

-razvijanje interesa za doprinos u vlastitoj zajednici (porodici, džematu, odjeljenju, društvu općenito);

-osvještavanje do čega može dovesti napuštanje zajednice ili pasivan odnos prema njoj;

-osposobljavanje mladih za život u zajednici zasnovan na principima silama.

kao vrijednosti koja izdiže iznad uskih i sebičnih interesa.

C.II.4

Otkrivaznačaj ibadeta u životu čovjeka, te objašnjava kako sva dobra djela (učenje, rad, pomaganje, govor, jelo i sl.) postaju ibadet, ukoliko se čine u ime Allaha, dž.š., i donose nagradu na oba svijeta.

C.II.5

Prepoznaje i prihvata svoja tjelesna, društvena, psihološka, religiozna i kulturna obilježja radi daljeg razvijanja identiteta i uspješne integracije u društvo.

[DHP-1.1.1 DHP-1.1.2](#)

Objašnjava smisao ibadeta.

Prepoznaje svako dobro djelo u ime Boga kao ibadet.

Identificira značaj ibadeta u životu čovjeka.

Prihvata istrajnost u ibadetu radi postizanja Božije milosti.

Analizira vlastiti odnos prema ibadetu.

U skladu s pokazateljima za sve odgojno-obrazovne ishode islamske vjeronauke u drugom razredu gimnazije.

KLJUČNI SADRŽAJI

SMISAO IBADETA

Značaj ibadeta u životu vjernika

Istrajnost u ibadetu

Rad je ibadet

KLJUČNI SADRŽAJI

Svi sadržaji islamske vjeronauke za drugi razred gimnazije.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

-osvještavanja smisla i značaja ibadeta,

-razmišljanje o ibadetu u svakodnevnim poslovima;

-razvijanje interesovanja za svakodnevnim ibadetom;

-vrednovanje rada i ibadeta.

-razvijanje ponosne i dostojanstvene ličnosti otvorene prema vjeri, nauci i radu, sposobne za susret s drugima i drugačijima.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

U skladu s preporukama za ostvarenje svih odgojno-obrazovnih ishoda islamske vjeronauke u drugom razredu gimnazije i

kontinuiranom unapređivanju svijesti o značaju temeljnih postulata interkulturalnog odgoja i ljudskog dostojanstva i slobode.

<p>D Kulturno- civilizacijsko naslijeđe</p>	<p>D.II.1 Navodi i analizira mišljenja i stavove drugih o Muhammedu, a.s.</p>	<p>D.II.2 Identificira dijalog kao obilježje islama, prepoznaje upute Kur'ana i Sunneta za oblikovanje muslimanske kulture dijaloga.</p>	<p>D.II.3 Prepoznaje razliku između Pravednih halifa i dinastija Emevija i Abbasija.</p>
	<p>DHP-2.1.1</p> <p>Pronalazi mišljenja i stavove drugih o Muhammedu, a.s.</p> <p>Analizira stavove i mišljenja drugih o Muhammedu a.s.</p> <p>Prikazuje njihov utjecaj na formiranje odnosa prema islamu i muslimanima u svijetu.</p> <p>Analizira vlastito mišljenje i stav o Muhammedu, a.s.</p>	<p>GRO-1.2.4</p> <p>Pokazatelji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične pokazateljima datim za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda C.11.3.</p>	<p>DHP-2.1.3</p> <p>Opisuje period Pravednih halifa.</p> <p>Opisuje periode dinastije Emevija i Abasija.</p> <p>Upoređuju preiod Pravednog hilafeta i dinastija.</p> <p>Identificira vrijednosti i nedostatke ove dvije vrste vladavine.</p>
	<p>KLJUČNI SADRŽAJI</p> <p>Drugi o Muhammedu, a.s.</p>	<p>KLJUČNI SADRŽAJI</p> <p>Sadržaji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični sadržajima navedenim za odgojno-obrazovni ishod C.11.1.</p>	<p>KLJUČNI SADRŽAJI</p> <p>POVIJEST ISLAMA</p> <p>Dinastija Emevija</p> <p>Islam u Španiji i Siciliji</p> <p>Dinastija Abasija</p>
	<p>PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA</p> <p>Odgojno-obrazovni ishod se ostvaruje različitim oblicima rada kojima će nastavnik istaknuti središnju refleksiju na mišljenja i stavove drugih o Muhammedu, a.s., iz različitih vremenskih razdoblja, a u povezanosti s ishodima drugih nastavnih područja islamske vjeronauke.</p> <p>Važno je razviti svijest o Muhammedu, a.s., kao milosti svjetovima i ukazati na njegov svevremenski značaj.</p>	<p>PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA</p> <p>Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama danim za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda C.11.3.</p> <p>Važno je kontinuirano podsticati na razumijevanje, prijateljstvo, toleranciju, dijalog i saradnju s drugima i drugačijima.</p>	<p>PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA</p> <p>Odgojno-obrazovni ishod se ostvaruje različitim oblicima rada kojima će nastavnik istaknuti središnju refleksiju na:</p> <ul style="list-style-type: none"> -predstavljanje vremenskog razdoblja Pravednih halifa i dinastija Emevija i Abasija; -izdvajanje najznačajnijih obilježja svakog razdoblja; -upoređivanje svakog od razdoblja; -osvještavanje značaja svakog od razdoblja.
	<p>D.II.4</p>	<p>D.II.5</p>	<p>D.II.6</p>

Opisuje širenje hilafeta i dolazak islama u Evropu, te prepoznaje doprinose islama čovječanstvu i svoje naslijeđe.

Prepoznaje nastanak islamske umjetnost, na temelju Objave u susretu s drugim kulturama, te nastanak prvih naučnih centara i njihov doprinos razvoju umjetnosti, znanosti i kulturi.

Analizira odnos islama prema drugim kulturama, te argumentuje činjenicu da islam nije uništavao druge kulture, nego ih oplemenjivao.

GRO-1.2.2 GRO-1.2.3

Opisuje dolazak i širenje islama u Evropi.

Objašnjava utjecaj islama na renesansu.

Navodi doprinos islama svjetskom kulturno-civilizacijskom naslijeđu.

Analizira odnos prema vlastitoj kulturi i civilizaciji.

Navodi i opisuje načine susretanje islama s drugim kulturama.

Identificira odnos islama prema drugim kulturama na primjerima Jerusalema, Španije i Indonezije.

Prikazuje širenje islama kroz razmjenu kulturno-civilizacijskih vrijednosti.

Objašnjava kako je islam oplemenio druge kulture.

Analizira vlastiti odnos prema drugim kulturama.

KLJUČNI SADRŽAJI

Sadržaji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični sadržajima navedenim za odgojno-obrazovni ishod D.11.3.

KLJUČNI SADRŽAJI

Susret islama s drugim kulturama

Sadržaji navedeni za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda D.11.3.

KLJUČNI SADRŽAJI

Sadržaji navedeni za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda D.11.5.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se korelacija s odgojno-obrazovnim ishodima islamske vjeronauke i drugih predmetnih kurikulumu uz isticanje središnje refleksije na:

-interpretaciju širenja islama u Evropi;

-prikazivanje utjecaja islama na renesansu;

-identificiranje doprinosa islama svjetskom kulturno-

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Pored preporuka datih za ostvarenje odgojno-obrazovnih ishoda D.11.6. preporučuje se isticanje refleksije na:

-analiziranje utjecaja Objave na islamsku umjetnost i nastanak prvih naučnih centara;

-najvažnija otkrića i naučna dostignuća u historiji čovječanstva uz isticanje doprinosa i učešće muslimana u njima;

-identificiranje islamskih

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se ostvaruje različitim oblicima rada kojima će nastavnik istaknuti središnju refleksiju na odnos islama prema drugim kulturama u povezanosti s ishodima drugih nastavnih područja islamske vjeronauke. Preporučuje se:

-prikazivanje susreta islama i drugih kultura kroz historiju;

-analiza odnosa islama prema drugim kulturama;

civilizacijskom naslijeđu;

-osvještavanje značaja
gradnje identiteta u vlastitoj
kulturi i tradiciji.

naučnika (npr.: al-Farabi,
Zekerijja al-Razi, Ibn Sina,
Ibn Rušd) koji su dali
doprinos razvoju društvenih
i prirodnih nauka
(matematika, medicina,
astronomija, geografija,
historija, sociologija);

-identificiranje doprinosa
islama razvoju umjetnosti,
znanosti i kulturi.

-prikazivanje doprinosa
islama nauci, umjetnosti i
razvoju kulture i civilizacije
općenito;

-osvještavanje značajne
uloge islama u razvoju
kulture i civilizacije;

-osvještavanje povezanosti
tradicionalnog i modernog,
duhovnog i materijalnog,
etničkog i multikulturalnog u
Bosni i Hercegovini i
evropskom ambijentu.

- Srednje
- III

Godine učenja i podučavanja predmeta: 12

A Iman – vjerovanje	B Islam – praktikovanje	C Ihsan i ahlak	D Kulturno–civilizacijsko naslijeđe
A.III.1	B.III.1	C.III.1	D.III.1
A.III.2	B.III.2	C.III.2	D.III.2
A.III.3	B.III.3	C.III.3	D.III.3
A.III.4		C.III.4	D.III.4
A.III.5		C.III.5	
		C.III.6	
		C.III.7	
		C.III.8	

A Iman – vjerovanje	A.III.1	A.III.2	A.III.3
	Analizira razloge vjerovanja, objašnjava različita vjerovanja, te uspoređuje monoteističke religije.	Prepoznaje u svakodnevici različite situacije, postupke i osjećanja u kojima mu vjerovanje, služi kao faktor zadobijanja vlastite osobnosti.	Analizira društveni kontekst objave Kur'ana.
	DHP-1.3.1	DHP-2.1.2	
	<p>Navodi i opisuje razloge vjerovanja.</p> <p>Navodi i opisuje različita vjerovanja.</p> <p>Prikazuje život u vjeri.</p> <p>Uspoređuje vjeru i religiju, vjerovanje i religioznost.</p> <p>Identificira jedinstveno porijeklo vjerovanja u Jednog Boga i mnoštvo različitih manifestacija religija.</p> <p>Stavlja u odnos monoteističke religije.</p> <p>Vrednuje vlastiti odnos prema vjeri.</p>	<p>Identificira vjerovanje kao sastavni dio života.</p> <p>Vrednuje utjecaj vjere na razvoj samopouzdanja i samopoštovanja.</p> <p>Analizira odnos vlastite osobnosti i vjerovanja.</p>	<p>Objašnjava društveni kontekst objave Kur'ana.</p> <p>Identificira svrhu objave Kur'ana.</p> <p>Analizira prikaz čovjeka u Kur'anu.</p> <p>Prikazuje ulogu i značaj Kur'ana u svom životu.</p> <p>Stavlja u odnos aktualni društveni kontekst i Kur'an.</p>
	KLJUČNI SADRŽAJI	KLJUČNI SADRŽAJI	KLJUČNI SADRŽAJI
	ŽIVJETI VJERU		KUR'AN - POSLJEDNJA BOŽIJA OBJAVA
	Zašto vjerujemo	Sadržaji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični sadržajima navdenim za odgojno-	Kur'an - radosna vijest
	Vjera je jedna, a religija je		

više

obrazovni ishod A.12.1

Čovjek u Kur'anu

Živi islam - život sa svrhom

Kur'an u mom životu

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Obzirom da mladi u ovoj dobi sve više promišljaju i propituju, upoređuju i formiraju ličnu ideologiju tražeći značenje, uočavaju nesklad između onoga što se govori i onoga što se radi, propitivanje o Bogu, koje sve više poprima moralne i etičke osobine, može rezultirati smanjenjem zanimanja za vjeru. Kako ne bi došlo do smanjenja zanimanja za vjeru, potrebno je vjeronaučnim sadržajima pružiti adekvatne odgovore koje traže mladi ovog uzrasta. U cilju razvijanja samostalnije, iskrenije, autentičnije, više intelektualno i emotivno integrirane pa i više angažirane religioznosti preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

-osvještavanje značaja života u vjeri;

-razumijevanje potrebe za vjerovanjem;

-razumijevanje jedinstvenog porijekla vjerovanja u Jednog Boga;

-analiziranje različitih manifestacija religija;

-prikazivanje odnosa vjere i religije, vjerovanja i religioznosti;

-identificiranje i razvijanje vjerovanja na temeljima islamskog učenja.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se, pored oblika, metoda i tehnika kojima će se na odgovarajući način obraditi predloženi sadržaji, korištenje pristupa koji će u prvi plan staviti lično iskustvo učenika. Poželjno je da nastavnik istakne središnju refleksiju na:

-analiziranje životnih situacija u kojima je vjera dala dodatni motiv za uspjeh;

-razumijevanje uloge vjere u razvijanju osobnosti,

-osvještavanje svrhe života;

-identificiranje snage živog islama.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

-osvještavanje univerzalnosti kur'anskih poruka;

-razumijevanje smisla i značaja Kur'ana;

-prikazivanje Kur'ana kao radosne vijesti za čovječanstvo;

-analiziranje prikaza čovjeka u Kur'anu;

-analiziranje kur'anskih poruka u kontekstu aktualnih dešavanja;

-poticanje na bliskost i primjenjivost Kur'ana;

-osvještavanja značaja Kur'ana u životu vjernika.

A.III.4

Obrazlaže naučne dokaze koji potvrđuju savršenstvo Kur'ana.

[KMP-1.2.3](#) [KMP-1.2.4](#)

Navodi i opisuje mudžize Kur'ana.

Navodi i objašnjava istine spomenute u Kur'anu koje je potvrdila nauka.

Analizira određene ajete koji govore o savršenstvu Kur'ana.

Prikazuje savršenstvo Kur'ana u naučnim dokazima.

KLJUČNI SADRŽAJI

Sadržaji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični sadržajima navdenim za odgojno-obrazovni ishod A.12.3

Savršenstvo Kur'ana u naučnim dokazima

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

- prikazivanje Kur'ana kao mudžize;
- analiziranje istina spomenutih u Kur'anu a koje je potvrdila nauka;
- identificiranje ajeta koji govore o savršenstvu Kur'ana;
- identificiranje različitih dimenzija nadnaravnosti Kur'ana radi razvijanja svijesti o njegovom savršenstvu.

A.III.5

Objašnjava odnos slobodne volje i sudbine, te prepoznaje životne situacije u kojima je svojevrijedno nešto odlučio.

Upoređuje slobodnu volju i sudbinu.

Identificira prilike u kojima je vlastitom odlukom uticao na određene događaje u životu.

Analizira slobodu izbora i odgovornost.

Identificira predanost Bogu kao vrhunac slobode.

Podstiče na dobro i osuđuje zlo.

Prihvata granice koje je utvrdio islam.

Analizira vlastiti odnos prema slobodi i odgovornosti.

KLJUČNI SADRŽAJI

SLOBODA I ODGOVORNOST

Predanost Bogu kao vrhunac slobode

Podsticanje dobra i osuđivanje zla

Granice slobode u savremenom svijetu

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se može ostvariti različitim oblicima rada kojima će nastavnik istaknuti središnju refleksiju na:

- povezanost slobodne volje, slobode i odgovornosti;
- razumijevanje predanosti Bogu kao vrhunca slobode;
- analiziranje povezanosti vlastitih odluka i životnih dešavanja;
- osvještavanje snage dobra i pogubnosti zla;
- prikazivanje granica slobode u savremenom svijetu;
- razmišljanje o ulozi slobode u životu i posljedicama izbora koje prave;
- osvještavanje slobode i odgovornosti.

B Islam – praktikovanje	B.III.1 Obrazlaže islam kao život sa svrhom.	B.III.2 Prihvata da je Božija jednost (tevhid) suština vjere prema kojoj postavlja svoje ciljeve.	B.III.3 Argumentuje islamsko poimanje slobode u kojem čovjek robuje samo Bogu, te razumijeva prava i u dužnosti koje iz toga proizilaze.
	<p>DHP-1.2.4</p> <p>Identificira islam kao sistem života.</p> <p>Prosuduje svrhu života i povezuje je sa životom u islamu.</p> <p>Vrednuje vlastiti život u odnosu na živi islam</p> <p>KLJUČNI SADRŽAJI</p> <p>Sadržaji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični sadržajima navedenim za odgojno-obrazovni ishod A.12.2.</p> <p>PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA</p> <p>Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama navedenim za odgojno-obrazovni ishod A.12.2. uz pojačanu refleksiju na osvještavanje praktikovanja islama.</p>	<p>GRO-1.1.1</p> <p>Spoznaje značaj i vrijednost vjerovanja u Jednog Boga i djeluje u skladu s njom.</p> <p>Postavlja životne ciljeve u skladu s islamskim učenjem.</p> <p>Procjenjuje svoje ciljeve i praktikovanje vjere.</p> <p>Organizira i izvršava obaveze u skladu s islamskim dužnostima.</p> <p>KLJUČNI SADRŽAJI</p> <p>Zašto vjerujemo</p> <p>Predanost Bogu kao vrhunac slobode</p> <p>PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA</p> <p>Odgojno-obrazovni ishod se ostvaruje različitim oblicima rada u povezanosti s ishodima drugih nastavnih područja islamske vjeronauke radi razvijanja samostalnije, iskrenije, autentičnije, više intelektualno i emotivno integrirane pa i više angažirane religioznosti mladih.</p>	<p>Identificira čovjeka kao slobodno biće koje dobrovoljno pristaje na robovanje jedino Bogu.</p> <p>Prihvata prava i dužnosti koje se zasnivaju na robovanju Bogu.</p> <p>Stavlja u odnos robovanje Bogu i robovanja strastima.</p> <p>Analizira vlastite izbore i stepen „oslobođenosti“ od različitih utjecaja i poroka.</p> <p>KLJUČNI SADRŽAJI</p> <p>Sadržaji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični sadržajima navedenim za odgojno-obrazovni ishod A.12.5.</p> <p>PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA</p> <p>Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama danim za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda A.12.5. uz pojačanu refleksiju na osvještavanje značaja čuvanja slobode, odbacivanja robovanja strastima i prihvatanja robovanja Uzvišenom Bogu kao vrhunca slobode.</p>
C Ihsan i ahlak	C.III.1 Prihvata svoja jedinstvena obilježja kao Božiji dar.	C.III.2 Objašnjava da moralom ostvarujemo puninu svoje ljudskosti i identifikuje	C.III.3 Analizira i prihvata islamsku etiku rada.

[TZP-1.1.1 TZP-1.1.2](#)

Identificira svoja obilježja kao blagodat i dar od Boga.

Objašnjava originalnost čovjeka u odnosu na sva ostala bića i vlastitu originalnost u odnosu na druge ljude.

Prihvata vlastitu individualnost.

KLJUČNI SADRŽAJI

BITI DRUGAČIJI OD OSTALIH

Biti originalan

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje originalnosti svakog pojedinca kao blagodat Božije i osvještavanje značaja očuvanja vlastite originalnosti uz uvažavanje tradicionalnog i modernog, duhovnog i materijalnog, etničkog i multikulturalnog u Bosni i Hercegovini i Evropskom ambijentu.

[TZP-2.3.1](#)

Prikazuje primjenu morala u svakodnevnicima.

Identificira osnove islamskog morala.

Analizira značaj moralnih uzora u životu.

Identificira različite moralne izazove za mlade danas.

Predlaže kako biti moralan u skladu s islamskim učenjem.

KLJUČNI SADRŽAJI

ISLAMSKI MORAL U SVAKODNEVNOM ŽIVOTU

Osnove islamskog morala

Značaj moralnih uzora

Kako biti moralan danas

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se može ostvariti različitim oblicima rada i to aktivnostima i projektima kojima će se istaknuti središnja refleksija na:

- osvještavanje značaja prisutnosti morala u svakodnevnicima;
- prikazivanje osnova islamskog morala;
- analiziranje utjecaja Muhammeda, a.s., na moral muslimana;
- razvijanje svijesti o stalnoj izloženosti moralnim izazovima i značaju vjere u jačanju moralnosti;
- primjenu islamskog morala u svakodnevnicima.

Opisuje odnos islama prema radu.

Objašnjava islamsku etiku rada.

Upoređuje rad s ibadetom.

Vrednuje vlastiti odnos prema radu.

KLJUČNI SADRŽAJI

Islamska etika rada

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

- osvještavanja smisla i značaja rada u islamu;
- razvijanje interesovanja za svakodnevnim radom i privređivanjem;
- primjenu islamske etike rada u različitim profesijama;
- razvijanje ponosne i dostojanstvene ličnosti otvorene prema vjeri, nauci i radu.

Analizira različite pokušaje iskrivljenog i neargumentovanog predstavljanja položaja i prava žene u islamu i pozicioniranja uloge muškarca u zajednici.

Objašnjava islamsko razumijevanje spolnosti i razlike između muškarca i žene.

Interpretira načine biranja partnera za bračnu zajednicu.

[DHP-1.1.2 GRO-1.2.4](#)

Pored pokazatelja navedenih u razradi odgojno-obrazovnog ishoda D.12.1. učenik će moći da:

Stavlja u odnos položaj i prava žene i muškaraca u islamu.

Identificira uzroke iskrivljenog i neargumentovanog predstavljanja položaja i prava žene u islamu i pozicioniranja uloge muškarca u zajednici.

Vrednuje vlastiti odnos prema položaju žene u islamu.

Formuliše i objašnjava razlike između spolova kada su u pitanju njihove duhovne i tjelesne potrebe.

Analizira razlike među spolovima i prihvata njihove specifičnosti.

Razumije puninu odnosa između muškarca i žene.

Vrednuje vlastiti odnos prema drugom spolu.

Prepoznaje i objašnjava prave vrijednosti kod izbora bračnog druga na osnovu savjeta Muhammeda, a.s.

Obrazlaže moralne granice prilikom upoznavanja i biranja bračnog druga.

Analizira vlastiti odnos prema upoznavanju suprotnog spola radi zasnivanja bračne zajednice.

KLJUČNI SADRŽAJI

ŽENA U ISLAMU

Žene - čast muslimanske zajednice i ljudskog roda

Pokušaji kompromitiranja položaja žene u islamu

KLJUČNI SADRŽAJI

BRAK I PORODICA U ISLAMU

Izazovi upoznavanja bračnog druga

Islamski pogled na brak

KLJUČNI SADRŽAJI

Sadržaji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični sadržajima navedenim za odgojno-obrazovni ishod **C.12.5.**

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama navedenim za odgojno-obrazovni ishod D.12.1.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama navedenim za odgojno-obrazovni ishod C.12.4 uz pojačanu refleksiju na promoviranje jednakosti među spolovima.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se može ostvariti različitim oblicima rada kojima će nastavnik u povezanosti s ishodima drugih nastavnih područja islamske vjeronauke istaknuti središnju refleksiju na osvještavanje načina upoznavanja suprotnog spola u granicama moralnosti radi izbora bračnog druga.

C.III.7

Argumentuje islamski pogled na brak, kao ravnopravni ugovor muškarca i žene - susretanje ljubavi, međusobnog uvažavanja i poštivanja.

C.III.8

Upoređuje tradicionalnu i savremenu porodicu.

GRO-1.1.3

Analizira islamski pogled na brak.
 Objašnjava brak kao zajednicu muškarca i žene koji imaju svoja prava i obaveze.
 Interpretira smisao i svrhu braka.
 Analizira dužnosti i obaveze bračnih drugova.
 Objašnjava značaj porodice.
 Podržava ljubav, međusobno uvažavanje i poštivanje u bračnoj zajednici.

KLJUČNI SADRŽAJI

Islamski pogled na brak
 Značaj porodice u muslimanskoj zajednici

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:
 -osvještavanje značaja bračne zajednice u kontekstu Poslanikovih, a.s., riječi;
 -razvijanje interesovanja za sklapanje braka u skladu s islamskim učenjem;
 -analiziranje prava i obaveza u bračnoj zajednici;
 -prikazivanje bračne zajednice u kojoj se susreću ljubav, međusobno uvažavanje i poštivanje.

DHP-2.1.2

Opisuje tradicionalnu porodicu i savremenu porodicu.
 Prikazuje utjecaj tradicionalne i savremene porodice na život pojedinca.
 Identificira vrijednosti porodičnog života.
 Analizira vlastiti odnos prema porodičnom životu.

KLJUČNI SADRŽAJI

Tradicionalna i savremena porodica

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na osvještavanje značaja institucije porodice i porodičnog života s ciljem odupiranja ovovremenim izazovima.

D
Kulturno-
civilizacijsko
naslijeđe

D.III.1

Objašnjava nezamjenljivu ulogu žene u odgoju, kulturi i društvu, te prepoznaje časne uzore kroz historiju islama (Asja, Merjema, Hatižda, Fatima, Aiša, r.a., Sayyida Nafisa i dr.).

D.III.2

Obrazlaže vrijeme, historijski, naučni i kulturni kontekst u kojem se kultura učila od muslimana, te analizira principe širenja islama.

D.III.3

Argumentuje svjedočanstva iz oblasti islamskih nauka, filozofije, duhovnosti i umjetnosti.

[DHP-2.1.1](#)

Analizira ulogu žene, iz ugla islamskog učenja, u odgoju, kulturi i društvu.

Identificira časne uzore kroz historiju islama (Asja, Merjema, Hatižda, Fatima, Aiša, r.a., Sayyida Nafisa i dr.).

Povezuje ženu s uspjehom islamskog društva kroz historiju.

Prikazuje doprinos žena ukupnoj kulturno-civilizacijskoj historiji islama.

KLJUČNI SADRŽAJI

Žene – čast muslimanske zajednice i ljudskog roda

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se stavljanje središnje refleksije na:

-identificiranje predrasuda o položaju žene u islamu;

-osvještavanje jednakosti u pravima i obavezama pred Bogom;

-prikaz uloge i značaja koji se daje ženi u islamu;

-analiziranje doprinosa istaknutih primjera muslimanskoj zajednici i ljudskom rodu;

-upoređivanje ravnopravnosti u različitim civilizacijama i učenjima;

-prikazivanje položaja žene danas.

[DHP-1.3.3](#)

Objašnjava kontinuitet razvoja islamske vladavine, kulture i civilizacije.

Objašnjava susret islama s drugim kulturama i njegov način širenja.

Identificira središta islamske kulture.

Objašnjava historijski, naučni i kulturni kontekst u kojem se kultura učila od Safavida, Velikih Mogula, Memeluka i Osmanlija.

Prikazuje kako je islam oplemenio druge kulture.

Analizira vlastiti odnos prema drugim kulturama.

KLJUČNI SADRŽAJI

VRIJEME CIVILIZACIJE ISLAMA

Središta islamske kulture

Safavidi i Veliki Moguli

Memluci i Osmanlije

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se ostvaruje različitim oblicima rada kojima će nastavnik istaknuti središnju refleksiju na odnos islama prema drugim kulturama u povezanosti s ishodima drugih nastavnih područja islamske vjeronauke. Preporučuje se:

-prikazivanje susreta islama i drugih kultura kroz historiju;

-analiza odnosa islama prema drugim kulturama;

-prikazivanje doprinosa islama nauci, umjetnosti i razvoju kulture i civilizacije općenito;

-osvještavanje značajne uloge islama u razvoju

[DHP-1.3.3](#)

Pored preporuka datih za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda D.12.2. učenik će:

Identificirati doprinose islamskih učenjaka iz oblasti islamskih nauka, filozofije, duhovnosti i umjetnosti.

Analizirati vlastiti odnos prema nauci.

KLJUČNI SADRŽAJI

Sadržaji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični sadržajima navedenim za odgojno-obrazovni ishod D.12.2.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporuka za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda jest da se istakne refleksije na:

-analiziranje utjecaja Objave na islamsku umjetnost i nastanak prvih naučnih centara;

-najvažnija otkrića i naučna dostignuća u historiji čovječanstva uz isticanje doprinosa i učešće muslimana u njima;

-identificiranje islamskih naučnika (npr.: al-Farabi, Zekerija al-Razi, Ibn Sina, Ibn Rušd) koji su dali doprinos razvoju društvenih i prirodnih nauka (matematika, medicina, astronomija, geografija, historija, sociologija);

kulture i civilizacije;

-osvještavanje povezanosti tradicionalnog i modernog, duhovnog i materijalnog, etničkog i multikulturalnog u Bosni i Hercegovini i evropskom ambijentu.

-identificiranje doprinosa islama razvoju umjetnosti, znanosti i kulture.

D.III.4

Analizira položaj, ulogu i značaj muslimana danas.

GRO-1.2.3

Uspoređuje položaj, ulogu i značaj muslimana danas sa položajem, ulogom i značajem kojeg su imali u prošlosti.

Prikazuje razloge dominiranja Zapada nad Istokom (posebno zemljama s većinskim muslimanskim stanovništvom) u savremenom svijetu.

Predlaže moguća rješenja za poboljšanje položaja, uloge i značaja muslimana danas.

KLJUČNI SADRŽAJI

Islam i muslimani danas

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Pored preporuka danih za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda D.12.3 preporučuje se osvještavanje položaja, uloge i značaja muslimana danas i identificiranje mogućih rješenja za njihovo poboljšanje.

- Srednje
- IV

Godine učenja i podučavanja predmeta: 13

A Iman – vjerovanje	B Islam – praktikovanje	C Ihsan i ahlak	D Kluturno–civilizacijsko naslijeđe
A.IV.1	B.IV.1	C.IV.1	D.IV.1
A.IV.2	B.IV.2	C.IV.2	D.IV.2
A.IV.3		C.IV.3	D.IV.3
A.IV.4		C.IV.4	D.IV.4
		C.IV.5	
		C.IV.6	
		C.IV.7	
		C.IV.8	
		C.IV.9	

A Iman – vjerovanje	A.IV.1	A.IV.2	A.IV.3
	Poredi konstantnost učenja vjere i promjenjivost naučnih dostignuća.	Navodi nove religiozne pokrete, te analizira rizike potpadanja pod utjecaj istih.	Definira i objašnjava pojmove: zikr, inaba, takvaluk, mehabbe i ma'rife, klasificira tesavuf kao islamsku duhovnost i opisuje stupnjeve duhovnog usavršavanja.
	DHP-1.2.1	HIS-4.0.1	JZK-1.3.3
	<p>Analizira odnos vjere i nauke.</p> <p>Povezuje blagodati koje proizilaze iz konstantnosti učenja vjere s ostvarivanjem ljudskosti.</p> <p>Poredi konstantnost učenja vjere s promjenjivošću naučnih dostignuća.</p> <p>Prihvata istine vjere i istine nauke.</p> <p>Analizira vlastiti odnos prema cjeloživotnom učenju u kontekstu Prve objave.</p>	<p>Navodi nove religiozne pokrete.</p> <p>Upoređuje religioznost i kvazireligioznost.</p> <p>Objašnjava pojmove: sekta, kult, ideologija, fanatizam, fundamentalizam i terorizam.</p> <p>Identificira primjere zloupotrebe vjere za ideologiju, fanatizam, fundamentalizam i terorizam.</p> <p>Identificira rizik od traganja za novim religioznim pokretima.</p> <p>Analizira pogubnost potpadanja pod iskrivljena tumačenja vjere.</p> <p>Prihvata islamske odgovore</p>	<p>Objašnjava islamsku duhovnost i puteve koji je povećavaju.</p> <p>Definira pojmove: zikr, inaba, takvaluk, mehabbe i m'earife.</p> <p>Objašnjava nastanak i razvoj tesawufa.</p> <p>Analizira odnos zikra i srčanog pokajanja, moralnosti i takvaluka, ljubavi prema Bogu i spoznaje Boga.</p> <p>Vrednuje vlastiti odnos prema duhovnom usavršavanju.</p>

na izazove novih religioznih pokreta.

KLJUČNI SADRŽAJI

VJERA I NAUKA

Istine vjere i istine nauke

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

U ostvarivanju odgojno-obrazovnih ishoda islamske vjeronauke, u skladu s razradom kao i potrebama, interesima i mogućnostima učenika, važna je usmjerenost na individualnu uključenost i doprinos učenika, razvoj njihove intelektualne znanja za sadržaje islamske vjeronauke, kao i na praćenje individualnog razvoja učenika u usvajanju znanja, vještina i vrijednosti.

U posljednjoj godini izučavanja islamske vjeronauke očekuje se upotpunjenje prosuđivanja u duhu islama radi dosezanja smisla vlastitog života i života u zajednici, osposobljavanja za aktivno djelovanje u svim segmentima života, te povezivanje s veličinom Božje poruke. Preporučuje se, pored oblika, metoda i tehnika kojima će se na odgovarajući način obraditi predloženi sadržaji, korištenje pristupa koji će u prvi plan staviti lično iskustvo učenika.

Odgojno-obrazovni ishod A.13.1. se može ostvariti stavljanjem središnje refleksiju na:

-afirmiranje svijesti o kompatibilnosti vjere i

KLJUČNI SADRŽAJI

VJERSKI TRENDOSI

Trend religioznosti i kvazireligioznost

Sekte, kultovi i novi religiozni pokreti

Zloupotreba vjere za ideologiju, fanatizam, fundamentalizam i terorizam

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

-prepoznavanje novih religioznih pokreta;

-razvijanje umijeća raspoznavanja religioznosti od kvazireligioznosti;

-uvažavanje učeničkih znanja o vjerskim trendovima;

-osvještavanje utjecaja novih religioznih pokreta i kvazireligioznosti na dušu, tijelo, um i ugled čovjeka;

-analiziranje zloupotrebe vjere;

-razumijevanje islamskih odgovora na izazove savremenosti.

KLJUČNI SADRŽAJI

ISLAMSKA DUHOVNOST

Nastanak i razvoj tesavufa

Zikr i srčano pokajanje

Moralnost i takvaluk

Ljubav i spoznaja

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se može ostvariti različitim oblicima rada kojima će nastavnik istaknuti središnju refleksiju na:

-interpretiranje islamske duhovnosti kao prostora u kojem svaka duša može živjeti i razvijati svoje vjerovanje;

-prikazivanje doprinosa tesavufa širenju islama;

-osvještavanje značaja razvijanja islamske duhovnosti;

-razumijevanje puteva razvoja islamske duhovnosti.

nauke, konstantnosti učenja
vjere i promjenjivosti
naučnih dostignuća;

-osvještavanje doprinosa
islama razvoju nauke;

-osvještavanje značaja
cjeloživotnog učenja u
kontekstu Prve objave.

A.IV.4

**Analizira potrebu stalnog
sjećanja na Boga radi
Njegove milosti i
zadovoljstva.**

Identificira čovjekovu
potrebu za sjećanjem na
Boga.

Uspoređuje sjećanje na
Boga s Božjom milošću i
zadovoljstvom.

Identificira koristi od stalnog
sjećanja na Boga.

Analizira vlastiti odnos
prema sjećanju na Boga.

KLJUČNI SADRŽAJI

Sadržaji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični sadržajima navedenim za odgojno-obrazovni ishod A.13.3

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Pored preporuka navedenih za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda A.13.3. preporučuje se isticanje refleksije na osvještavanje značaja stalnog sjećanja na Boga u životu vjernika.

B
Islam –
praktikovanje

B.IV.1

Podržava cjeloživotno učenje u kontekstu Prve objave.

B.IV.2

Objašnjava mir kao temeljnu odrednicu islama, i interpretira *nasilje, nepravdu, rat i terorizam* kao devijacije.

[TZP-2.3.1](#)

Pred pokazatelja navedenih za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda A.13.1. očekuje se da učenik:

Prepoznaje potrebu za kontinuiranim učenjem u skladu s različitim životnim situacijama.

Razlikuje formalno od neformalnog učenja.

Prihvata interkulturalno učenje radi oslobađanja od strahova i predrasuda.

Podržava učenje i usavršavanje u različitim segmentima života.

KLJUČNI SADRŽAJI

VJERA I NAUKA

Potruga za srećom

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama navedenim u odgojno-obrazovnom ishodu A.13.1.

Važno je osvijestiti činjenicu da vjernik uči, djeluje i radi kao da će zauvijek živjeti na ovom svijetu i da se priprema za susret s Bogom kao da će se sutra desiti.

[GRO-2.1.3](#)

Pored pokazatelja navedenih za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda A.13.2. očekuje se da učenik:

Identificira mir kao temeljnu odrednicu islama.

Prepoznaje opasnosti koje se kriju iza ideoloških devijacija.

Osuđuje nasilje, nepravdu, rat i terorizam i podržava dijalog kao način rješavanja problema.

KLJUČNI SADRŽAJI

Zloupotreba vjere za ideologiju, fanatizam, fundamentalizam i terorizam

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Pored preporuka navedenih za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda A.13.2. preporučuje se isticanje refleksije na osvješćivanje značaja mira, kao temeljne odrednice islama, kao i opasnosti koje se kriju iza ideoloških devijacija.

C
Ihsan i ahlak

C.IV.1

Objašnjava stav islama prema učenju, znanju, nauci i učenjacima i analizira doprinos muslimana razvoju nauke.

C.IV.2

Objašnjava stav islama o kloniranju, eutanaziji, umjetnoj oplodnji, transplantaciji organa, abortusu, estetskoj hirurgiji...

C.IV.3

Objašnjava preventivnu ulogu islama u borbi protiv ovisnosti, spolnih bolesti i poroka.

[DHP-1.3.3](#)

Pred pokazatelja navedenih za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda B.13.1.

[DHP-1.3.3](#) [DHP-2.1.2](#)

Identificira savremene probleme čovječanstva koji se tiču bioetike.

[TZP-2.2.3](#)

Objašnjava različite pojave ovisnosti.
Identificira štetne posljedice

očekuje se da učenik
Identificira doprinose muslimana nauci.
Identificira moć znanja.
Analizira vlastiti odnos prema učenju, znanju, nauci i učenjacima.

Analizira stav islama po pitanju kloniranja, eutanazije, umjetne oplodnje, transplantacije organa, abortusa i estetske hirurgije.
Obrazlaže i brani stavove islama.
Prihvata granice halala i harama po pitanju bioetike.
Analizira vlastiti odnos prema različitim pitanjima bioetike.

ovisnosti za dušu, tijelo i društvo općenito.
Identificira ulogu islama u borbi protiv ovisnosti.
Prihvata zdrav način života u skladu s islamskim učenjem.
Analizira vlastiti odnos prema grijehu, porocima i ovisnosti.

KLJUČNI SADRŽAJI

VJERA I NAUKA

Istine vjere i istine nauke
Doprinos muslimana razvoju nauke
Budućnost i moć znanja

KLJUČNI SADRŽAJI

ISLAMSKI ODGOVORI NA IZAZOVE SAVREMENOSTI

Islam i pitanja bioetike

KLJUČNI SADRŽAJI

Čuvanje zdravlja i zavodljivost poroka
Vjera kao prevencija ovisnosti
Grijeh i spolne bolesti

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Odgojno-obrazovni ishod se može ostvariti različitim oblicima rada kojima će nastavnik istaknuti središnju refleksiju na:

- osvještavanje uloge i značaja znanja u životu vjernika;
- identificiranje prava na obrazovanje kao osnovnog ljudskog prava;
- identificiranje moći znanja i nauke;
- nužnost oplemenjivanja učenja, znanja i nauke vjerom, ahlakom i etikom.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Pored preporuka za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda C.13.1. važno je ponuditi islamske odgovore na izazove savremenosti i razviti razumijevanje potrebe za savremenim promišljanjem vjere.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Prilikom ostvarenja ovog odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:
-analiziranje ljudskih slabosti i zavodljivosti poroka;
-identificiranje posljedica koje ovisnosti ostavljaju na tijelo, um i dušu čovjeka;
-identificiranje najčešćih razloga zbog kojih čovjek postaje ovisnik i preventivne uloge vjere;
-osvještavanje nužnosti osmišljavanja života na temeljima islama.

C.IV.4

Odabire blagodati života u skladu sa učenjem islama, objašnjava negativne trendove potrošačkog

C.IV.5

Daje kritički osvrt o utjecaju društva i kulture na razvoj identiteta pojedinca.

C.IV.6

Opisuje svoje razumijevanje života u kontekstu materijalne, društvene, kulturne i

[TZP-2.2.3](#)

Identificira ovovremene izazove za mlade.

Predlaže odgovore na negativne izazove u skladu s učenjem islama.

Prihvata blagodatni života u skladu s učenjem islama.

Podržava islamski osmišljenu mladost.

Analizira vlastiti odnos prema negativnim trendovima potrošačkog društva.

KLJUČNI SADRŽAJI

VJERSKI TRENDОВИ

ISLAMSKI ODGOVORI NA IZAZOVE SAVREMENOSTI

ISLAMSKI OSMIŠLJENA MLADOST

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Prilikom ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda potrebno je pripremiti aktivnosti posvećene svakodnevnim problemima. Odabrane aktivnosti trebaju učenicima omogućiti napredak u vještinama moralnog i intelektualnog prosuđivanja pri čemu učenici trebaju ispravno koristiti pojmove/koncepte navedene u razradi ishoda. Preporučuje se:

-analiziranje različitih izazova koji se

[DHP-1.1.1 DHP-1.3.1](#)

U skladu s pokazateljima za sve odgojno-obrazovne ishode islamske vjeronauke u četvrtom razredu gimnazije.

KLJUČNI SADRŽAJI

Utjecaj društva na mlade

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

U skladu s preporukama za ostvarenje svih odgojno-obrazovnih ishoda islamske vjeronauke u četvrtom razredu gimnazije i kontinuiranom unapređivanju svijesti o značaju temeljnih postulata interkulturalnog odgoja i razvoja identiteta, te ljudskog dostojanstva i slobode.

[DHP-1.2.4 DHP-1.3.2](#)

Prihvata duhovnu i materijalnu dimenziju čovjeka.

Razumije da je razvoj личности povezan s ihsanskim ostvarenjem čovjeka.

Prikazuje prostor ihsanskog ostvarenja čovjeka kao prostor u kojem svaka duša može živjeti i razvijati svoje vjerovanje.

Prihvata život, u skladu s učenjem islama, u kontekstu materijalne, društvene, kulturne i duhovne sfere.

KLJUČNI SADRŽAJI

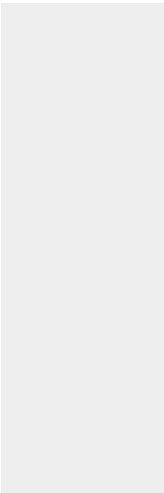

Utjecaj društva na mlade

Put uspjeha: znanje, vjerovanje i aktivno djelovanje

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su u skladu s preporukama danim za ostvarenje odgojno-obrazovnih ishoda islamske vjeronauke u četvrtom razredu gimnazije.

svakodnevno nalaze pred mladima (pozitivni i negativni izazovi);

-identificiranje odgovora na negativne trendove koje nudi islam;

-osvještavanje značaja blagodati dobijenih od Boga;

-podsticanje na osmišljavanje života u skladu s učenjem islama.

C.IV.7

Obrazlaže važnosti harmonije između znanja, vjerovanja i djelovanja.

[KMP-1.2.4](#)

Stavlja u odnos znanje, vjerovanje i aktivno djelovanje.

Identificira važnost uspostavljanja harmonije između znanja, vjerovanja i djelovanja.

Povezuje uspjeh na oba svijeta sa znanjem, vjerovanjem i djelovanjem.

Analizira vlastiti odnos prema uspjehu, znanju, vjerovanju i djelovanju.

KLJUČNI SADRŽAJI

Put uspjeha: znanje, vjerovanje i aktivno djelovanje

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Pored preporuka danih za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda C.13.2. preporučuje se isticanje središnje refleksije na potrebu za kontinuiranim učenjem, vjerovanjem i aktivnim djelovanjem radi postizanja uspjeha na ovom i budućem svijetu.

C.IV.8

Afirmira islamske vrijednosti u kontekstu ključnih kompetencija.

Navodi ključne kompetencije potrebne za uspjeh.

Stavlja u odnos vjeru i ključne kompetencije.

Dopunjuje ključne kompetencije mladih vrijednostima koje preferira islam.

Vrednuje vlastite kompetencije u evropskom ambijentu u skladu s učenjem islama.

KLJUČNI SADRŽAJI

Vjera i ključne kompetencije mladih

Organizacija života i profesionalni rad

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

Prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

-analiziranje ključnih kompetencija;

-razumijevanje ključnih kompetencija u skladu s učenjem islama;

-osvještavanje značaja temeljnih postulata interkulturalnog odgoja i ljudskog dostojanstva i slobode u organizaciji života i profesionalnom radu.

C.IV.9

Prepoznaje vrijednosti koje vode ka uspjehu i sreći.

U skladu s razradom za odgojno-obrazovnih ishode islamske vjeronauke za četvrti razred gimnazije.

KLJUČNI SADRŽAJI

Svi sadržaji islamske vjeronauke za četvrti razred gimnazije.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE

ISHODA

U skladu s preporukama za ostvarenje odgojno-obrazovnih ishoda u četvrtom razredu gimnazije.

D
Klturno-

D.IV.1

Analizira historijski

D.IV.2

Analizira doprinos islama

D.IV.3

Navodi i opisuje različite

civilizacijsko naslijeđe	kontekst islama u Bosni i Hercegovini.	procvatu materijalne i duhovne kulture u Bosni i Hercegovini, te oblikovanju identiteta Bošnjaka.	vakufe u Bosni i Hercegovini i izdvaja njegov značaj za pojedinca i zajednicu.
	<p>DHP-2.1.3</p> <p>Opisuje dolazak i širenje islama u Bosni i Hercegovini.</p> <p>Objašnjava historijski kontekst prihvatanja islama u Bosni i Hercegovini.</p> <p>Identificira doprinos islama kulturno-civilizacijskom razvoju Bosne i Hercegovine.</p> <p>Analizira ulogu i značaj vakufa u Bosni i Hercegovini.</p> <p>Identificira potrebu pripadanja islamskoj zajednici i djelovanja za dobrobit Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.</p>	<p>DHP-1.2.4 DHP-2.1.3</p> <p>Pored pokazatelja navedenih za odgojno-obrazovni ishod D.13.1. učenik će moći da:</p> <p>Identificira utjecaj islama na oblikovanje identiteta Bošnjaka.</p> <p>Identificira identitet Bošnjaka kao zasebnu cjelinu u islamskom ummetu.</p> <p>Objašnjava posebnosti bošnjačkog identiteta u okviru evropskog kulturnog miljea.</p>	<p>DHP-1.2.4 DHP-1.3.2</p> <p>Razrada odgojno-obrazovnog ishoda je identična razradi navedenoj za odgojno-obrazovni ishod D.13.1.</p>
	<p>KLJUČNI SADRŽAJI</p> <p>ISLAM U BOSNI I HERCEGOVINI</p> <p>Islamska civilizacija i kultura u Bosni i Hercegovini</p> <p>Uloga i značaj vakufa</p> <p>Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini</p>	<p>KLJUČNI SADRŽAJI</p> <p>Sadržaji za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identični sadržajima navedenim za odgojno-obrazovni ishod D.13.1.</p>	<p>KLJUČNI SADRŽAJI</p> <p>Uloga i značaj vakufa</p>
	<p>PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA</p> <p>Prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se korelacija s odgojno-obrazovnim ishodima islamske vjeronauke i drugih predmetnih kurikuluma uz isticanje središnje refleksije na:</p> <p>-interpretiranje širenja</p>	<p>PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA</p> <p>Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama navedenim za odgojno-obrazovni ishod D.13.1.</p>	<p>PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA</p> <p>Preporuke za ostvarenje odgojno-obrazovnog ishoda su identične preporukama navedenim za odgojno-obrazovni ishod D.13.1.</p>

islama u Bosni i
Hercegovini;

-prikazivanje utjecaja islama
na kulturu u Bosni i
Hercegovini;

-identificiranje doprinosa
islama kulturno-
civilizacijskom razvoju
Bosne i Hercegovine;

-osvještavanje uloge i
značaja vakufa u Bosni i
Hercegovini za razvoj
ekonomije, obrazovanja,
infrastrukture, duhovnosti,
kulture i društva općenito;

-odgajanje u duhu
patriotizma i potrebe za
zajedničkim životom na
historijskim, kulturnim i
vjerskim odrednicama;

-razumijevanje konteksta
nastanka i razvoja islamske
zajednice u Bosni i
Hercegovini;

-osvještavanje uloge i
značaja islamske zajednice
u očuvanju islama i
kulturno-historijskog
naslijeđa u Bosni i
Hercegovini.

D.IV.4

Objašnjava strukturu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini i navodi njene odgojno-obrazovne institucije, te doprinosi njenom radu.

[DHP-2.1.1](#)

Opisuje strukturu islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Identificira i analizira značaj odgojno-obrazovnih institucija islamske zajednice.

Navodi načine doprinosa islamskoj zajednici.

Analizira vlastiti odnos prema Islamskoj zajednici u BiH.

KLJUČNI SADRŽAJI

Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Prilikom ostvarenja odgojno-obrazovnog ishoda preporučuje se isticanje središnje refleksije na:

- razumijevanje načina organizacije Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini;
- osvještavanje uloge i značaja Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini;
- analiziranje značaja odgojno-obrazovnih institucija u okviru islamske zajednice;
- prepoznavanje načina doprinosa radu Islamske zajednice;
- aktivno djelovanje u okviru zajednice.

Islamska vjeronauka – Učenje i poučavanje

Nastava islamske vjeronauke omogućava kombinaciju tradicionalnih i savremenih načina poučavanja, s akcentom na aktivno učešće učenika u procesu učenja. U središtu odgojno-obrazovnog procesa je učenik, a uloga nastavnika je da kreira i organizira načine rada koji stvaraju optimalne uslove za učenje i poučavanje kao i da svako novo učenje konstruira na osnovu postojećeg znanja.

Nastavnik islamske vjeronauke ima autonomiju u planiranju nastave, određivanju broja i tipova sati, izboru nastavnih metoda, oblika rada, sredstava i aktivnosti za svaki odgojno-obrazovni ishod. Strategije nastave i učenja će temeljiti na višestrukoj ulozi nastavnika. Treba voditi računa o unutar predmetnoj usklađenosti, odnosno o logičkoj povezanosti ciljeva i odgojno-obrazovnih ishoda učenja predmeta, povezanosti između ciljeva i odgojno-obrazovnih ishoda na jednoj strani i metoda poučavanja, aktivnostima učenja i načina vrednovanja na drugoj strani kao i o izboru nastavnih situacija i aktivnosti koje pogoduju ostvarivanju ciljeva učenja i poučavanja i odgojno-obrazovnih ishoda. Da bi se postigao kvalitet i trajnost stečenih znanja, neophodno je ostvariti povezanost s drugim predmetima i međupredmetnim temama, kao i staviti akcenat na učenje smislenih, međusobno povezanih sadržaja, korisnih za dalje obrazovanje i svakodnevni život. Multidisciplinarna isprepletenost i povezanost odgojno-obrazovnih područja i međupredmetnih tema omogućuje skladnost odgojno-obrazovnih procesa, razvoj temeljnih i specifičnih kompetencija učenika te otvorenost prema učenju. Međupredmetno povezivanje sadržaja na vertikalnoj i horizontalnoj razini moguće je kroz sljedeća područja:

- učenje o ljudima, njihovim međusobnim odnosima i odnosom ljudi prema svijetu, o kulturnom razvoju čovjeka i društva, prošlim i aktuelnim događajima, pitanjima vezanim za postizanje pravednih i mirovnih međuljudskih društvenih odnosa;
- vrednovanje i čuvanje kulturne baštine zavičajna, države, evropske i svjetske kulturne baštine;
- analiza kulturnog naslijeđa, vjerske i kulturne tradicije;
- osposobljavanje za odgovoran odnos i unapređenje okoliša;
- pitanja identiteta, očuvanja i kvalitetnijeg vlastitog zdravlja i zajedničkog života;
- usvajanje rječnika koji omogućava samostalno traženje, razvijanje i korištenje znanja;
- razmatranje pitanja različitosti i jednakopravnosti pojedinaca, spolova, kultura, vjera, rasa i socijalne nejednakosti;
- razmatranje ključnih kompetencija;
- stjecanje i razvijanje znanja, vještina i stavova koji omogućavaju uspješno ostvarenje interesa, razvijanja vlastitih potencijala uz aktivno učešće u savremenom životu;
- osposobljavanje za sigurnu i etičku upotrebu tehnologije u učenju i svakodnevnom životu;
- razumijevanje multikulturalnosti kao vrijednosti u savremenim globalizacijskim procesima;
- razvijanje kreativnosti, poticanje maštovitosti i sposobnosti iznalaženja višestrukih rješenja, učenje produkcije, razvoja i realizacije ideja, kritičnosti i sposobnosti argumentacije.

Prijenos stečenog znanja iz odgojno-obrazovnih područja i međupredmetnih tema povećava autonomiju nastavnika omogućavajući mu fleksibilnije programiranje, planiranje i realizaciju odgojno-obrazovnog rada usmjerenog na učenika.

Prilikom podučavanja nastavnik treba da podstiče učenje kod učenika tako što će nuditi različite načine učenja, usklađene s iskustvima, porijeklom, kognitivnim razvojem, interesovanjima i talentima učenika, a da pritom olakšava i uključuje učestvovanje svih učenika uz uvažavanje specifičnih potreba svih učenika s kojima radi. Također, treba da se interesira kako učenici misle, uče, pamte, saraduju i rade, da se interesira za njihove osjećaje, stavove, emocionalno učenje, šta ih potiče, a šta ometa u procesu učenja i kako se nose s teškoćama a sve u cilju što kvalitetnijeg učenja, odnosno sticanja i razvijanja temeljnih i specifičnih kompetencija učenika. Pred nastavnika se stavlja zahtjev da kod učenika razvija, prije svega, sljedeće sposobnosti:

- kognitivne: izdvajanje bitnog od nebitnog, postavljanje pitanja, razumijevanje sadržaja, pamćenje, korištenje informacija, stvaranje novih ideja, vrednovanje učenja i rad, sposobnost za samostalno učenje, sposobnost promišljanja;
- emocionalne: sposobnost odabira i modeliranja adekvatnog moralnog ponašanja ovisno o situaciji u kojoj se čovjek nalazi, emocionalnu svijest, samopouzdanje, samokontrolu, empatiju i altruizam, istinoljubivost, fleksibilnost i otvorenost za nove ideje, društvenost;
- socijalne: razumijevanje drugih, kolaboraciju s grupom, organizacijske sposobnosti, komunikaciju, toleranciju i uvažavanje te osjećaj pozitivne pripadnosti naciji ili civilizaciji;
- funkcionalne: informatička pismenost i poznavanje jezika, preuzimanje odgovornosti, ustrajnost, motiviranost, inicijativnost i optimizam, sposobnost pretraživanja i vrednovanja informacija.

Nastavnik bira čime i kako će potaknuti učenika da uči, kako će mu pobuditi interes za rad, njegovu znatiželju, pronicljivost, maštu, emocije, htijenja i sklonosti, te kreira razrednu klimu koja treba da bude svrsishodna, radna, opuštena i empatična. Treba da potiče učenika na učenje, te održava motiviranost za nastavu. Njeguje interaktivan odnos u nastavi i bazira ga na načelnom stavu poslanika Muhammeda, a.s.: «Olakšavajte, a ne otežavajte, unosite radost, a ne rastjerujte!»

Nastavnik aktivira učenika mobilisanjem prethodnih znanja i iskustava, upućivanjem na samostalno pronalaženje relevantnih informacija, na slobodno i kreativno razmišljanje, na argumentovano diskutovanje i iznošenje stavova. Uloga nastavnika je i da podstiče učenika na povezivanje novostečenih znanja sa svakodnevnim životom, kao i da se smisleno uključi u proces učenja i podučavanja i da preuzme dio odgovornosti za svoje učenje. Predlaže se da realizacija programskih sadržaja bude zasnovana na samostalnom radu učenika u što većem obimu, te da se svakom učeniku omogući da dođe do izražaja shodno njegovim sposobnostima. Nastavnik treba da upućuje i podstiče učenike da sistematski prikupljaju informacije iz literature, koriste internet i druge medije, kako bi što kvalitetnije radili domaće zadaće, samostalne radove, panoje na zadate teme i sl. Prilikom obrade novih sadržaja, potrebno je opće povezivati sa lokalnim i ličnim, polaziti od konkretnih činjenica, učiniti ih razumljivim i ne udaljavati se od njih.

Izborom i sinhronizovanom primjenom odgovarajućih oblika rada (individualni, frontalni, grupni i rad u paru), metoda i tehnika (verbalnih, audio-vizuelnih, praktičnih radova, rad na tekstu, simulacija, insert, grozdovi...), nastavnih sredstava (udžbenik, filmovi, pomoćna literatura, IKT, karte...) te obilazaka, posjeta i izleta, učenik dolazi u centar pedagoškog interesovanja. Kombinacijom navedenih oblika i metoda rada, te upotrebom različitih nastavnih sredstava obezbjeđuju se povoljniji uslove za pokretanje procesa učenja i kvalitetna nastava.

Kombinovanjem tradicionalnih metoda i savremenih metoda aktivnog učenja i interaktivne nastave, oblika rada i tehnika rada te poštivanjem didaktičkih principa postižu se ciljevi učenja i podučavanja i odgojno-obrazovni ishodi islamske vjeronauke. Sam odabir metode/a učenja i podučavanja treba osigurati uslove za učenje „u“ učeniku, „u“ predmetu i „u“ institucionalnom kontekstu. Kvalitet učenja i podučavanja je uslovljen odabranim metodama kojima se potiče receptivno, otkrivajuće, društveno, moralno i integrativno učenje.

Nastavnik u svom radu vodi računa o, ostvarivanju podsticajnog okruženja za učenje u kojem se koriste različite metode učenja i podučavanja, različiti izvori znanja i resursi za učenje, koristi raznovrsna nastavna sredstava i savremene tehnologije. Kako bi učenicima osigurao drugačije načine učenja, za ostvarivanje ciljeva učenja i podučavanja i odgojno-obrazovnih ishoda nastavnik će u osmišljavanju i organizaciji nastave koristiti IKT. Upotreba IKT-a u nastavi ne smije biti sama sebi svrha. Pažljivim planiranjem se implementira u nastavu uz pomoć novih medija, metoda i oblika rada čime se formira zanimljiviji nastavni proces. Prednost će dati savremenim pristupima kao što su: problemska nastava, heuristička nastava, mentorska nastava, vanučionička nastava i dr., trudeći se da svoj rad što više približi aktuelnom društvenom kontekstu, a nastavne sadržaje islamske vjeronauke približi svakodnevnom životu učenika. Unaprijed treba planirati i strukturirati nastavni sat, tako da prethodno pripremi materijale, izvore znanja, okruženje u kojem se uči, alate i sredstva kao i aktivnosti kako bi učenikova aktivnost mogla biti u središtu nastavnog procesa i kako bi tokom nastave mogao usmjeravati učenike ka spoznaji. Nastavnik će u svom radu koristiti projektne zadatke, izrade panoa, animirati pismeno izražavanje na zadane teme, organizirati okrugle stolove i debate o odabranim temama, zadavati samoevaluacijske zadatke, inicirati razne socijalne akcije i posjete raznim objektima, te voditi računa o mjerljivosti učeničkih znanja primjenom adekvatnih pismenih i usmenih provjera znanja.

Svi nastavni mediji, dobro osmišljene aktivnosti, odabrane metode i s njima povezana obrazovna tehnologija trebaju biti stavljeni u funkciju učenja traženja informacija, zatim učenja kako se uči, učenja kako se rješavaju problemi te učenja metoda istraživanja i otkrivanja. Osim toga, sve treba biti usmjereno i na područje afektivnoga razvoja o kojem bitno ovisi model ponašanja pojedinca u školi i nakon školovanja. Misli se na moralnost, saradnju, toleranciju, uvažavanje ljudskih prava, pravilan odnos prema prirodi, nenasilno rješavanje sukoba, odgoj za mir i sl.

Vrednovanje i ocjenjivanje

Vrednovanje podrazumijeva procjenjivanje razvoja i napredovanja učenika u pogledu ciljeva i vrijednosti programa islamske vjeronauke kao i procjenjivanje stepena ovladavanja odgojno-obrazovnim ishodima učenja. Svrha vrednovanja je da pruži niz podataka koji će pokazati stepen napredovanja učenika u pogledu ostvarivanja pedagoških svrha nastave. Zadatak vrednovanja je da se osigura praćenje razvoja učenika i da se utvrde njegove slabosti i snage, da se istaknu one oblasti u kojima je potrebno poduzeti poželjne pedagoške mjere, kako bi se stekla osnova za primjenu usvojenog radi zadovoljavanja individualnih i društvenih potreba. Vrednovanjem se praktikuju različite vrijednosti (saznajne, moralne, pravne, društvene) što ga čini složenom, teškom i odgovornom zadaćom svakog nastavnika. S obzirom na to da vrednovanje nije samo konstatacija o postignuću učenika, nego, istovremeno predstavlja i sredstvo podučavanja i odgojnog djelovanja, u pedagoškom smislu, vrednovanje je jedan vid podučavanja i učenja.

Vrednovanje je vrlo zahtjevan, osjetljiv i odgovoran dio nastavničkog posla. Na temelju rezultata vrednovanja donose se odluke koje su kratkoročno ali i dugoročno važne za učenika, što zahtijeva puni profesionalni integritet nastavnika u procesu vrednovanja. Važno je imati na umu da su vrednovanje, poučavanje i učenje jednako značajni i neodvojivi dijelovi istog procesa. Vrednovanje se vrši kontinuirano tokom cijelog procesa učenja i poučavanja i po svojoj prirodi je raznoliko kako bi omogućilo učenicima da u različitim prilikama pokažu napredak u učenju i razvoju u skladu sa svojim individualnim karakteristikama.

Vrednovanjem nastavnik dobiva relevantnu informaciju o kvalitetu svog rada i prilikom vrednovanja treba biti profesionalan i pravedan, što se, prije svega, odnosi na:

- planiranje i osmišljavanje vrednovanja u skladu sa svrhom vrednovanja;
- odabir i korištenje različitim metodama i pristupima vrednovanja s obzirom na ciljeve poučavanja, definirane odgojno-obrazovne ishode te na svrhu i kontekst vrednovanja;
- transparentnost vrednovanja i upoznatost učenika sa svim postupcima u vrednovanju, od odabira metoda, razrade kriterija vrednovanja i načina bodovanja do interpretacije rezultata i načina izvještavanja o rezultatima vrednovanja;
- poštivanje integriteta učenika, te na jednako postupanje bez privilegiranja ili diskriminiranja učenika na osnovama koje su irelevantne za učenje i vrednovanje (po spolu, socioekonomskom statusu, nacionalnosti, etničkoj ili socijalnoj pripadnosti, geografskoj lokaciji ili na bilo kojoj drugoj osnovi);
- osiguranje jasnih uputa i primjerenost uputa dobi učenika;
- osiguranje jasnih procedura bodovanja i ocjenjivanja (ključ za odgovore, ljestvice za vrednovanje, bodovna ljestvica);
- valjanost i pouzdanost zaključaka o znanjima, vještinama i napredovanju učenika na temelju informacija (dokaza) dobivenih različitim pristupima i metodama vrednovanja;
- jasnoću i pravovremenost povratnih informacija učenicima;
- korištenje rezultatima vrednovanja za unapređivanje učenja učenika te za daljnje planiranje poučavanja i

praćenje učeničkoga napredovanja;

- javno neobjavljivanje učeničkih radova i ocjena bez njegovog pristanka izvan razrednog okruženja i sl.

Prilikom kompleksnog vrednovanja rezultata rada učenika treba da se vrednuje znanje, motivacija, sposobnosti, radne navike, subjektivne mogućnosti i objektivne okolnosti u kojima učenik živi i radi. Ocjena treba da bude rezultat procjene koliko učenik može da stečena znanja i vještine primijeni u životu. Važno je voditi računa o postignućima u afektivnom i socijalnom domenu, odnosno o procesu od primanja informacija do integracije uvjerenja, ideja, stavova, vrijednosti. Dio ocjene treba da bude i postojanost ravnoteže kod učenika između slobode i odgovornosti, spremnost na preuzimanje odgovornosti za vlastito ponašanje, uvažavanje različitosti i suprotnih stavova.

Za prikupljanje informacija o rezultatima rada učenika primjenjuju se pristupi u vrednovanju koji se međusobno razlikuju s obzirom na svrhu primjene, interpretaciju i korištenje prikupljenim podacima (vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje i vrednovanje naučenog).

Kako bi se utvrdili kvalitet i nivo učeničkih predznanja i vještina, prije početka procesa poučavanja, preporučuje se inicijalno vrednovanje učeničkih znanja, vještina i stavova. Na temelju prikupljenih informacija prilikom inicijalnog vrednovanja nastavnik prilagođava i planira nastavni proces i svoje poučavanje, poučava na temelju onoga što učenici znaju, a ne na temelju onoga što bi trebali znati, i prilagođava nivo od kojeg će poučavati kao i odgojno-obrazovnu podršku učenicima.

Kontinuirano vrednovanje za vrijeme učenja i poučavanja neodvojiv je dio nastavnog procesa. Njegova svrha je prikupljanje informacija o napredovanju učenika, utvrđivanje manjkavosti u učenju, a posebno prepoznavanje jakih strana učenika kako bi se unaprijedilo buduće učenje i poučavanje. Ovaj proces omogućava učeniku da aktivno promišlja o svom učenju te da unapređuje učenje kako bi što uspješnije savladao odgojno-obrazovne ishode.

Vrednovanje na kraju učenja i poučavanja može se provesti nakon određenog (kraćega ili dužega) perioda učenja i poučavanja, npr. nakon obrađene nastavne teme/cjeline ili odgojno-obrazovnog preioda radi utvrđivanja učeničkih postignuća i ostvarenosti odgojno-obrazovnog ishoda. Njime se sažimaju informacije o tome šta učenik zna, razumije i može učiniti u određenom trenutku učenja i poučavanja da bi se dokumentiralo i izvijestilo o njegovim postignućima i napredovanju. Vrednovanje u svim fazama učenja i poučavanja nastavnik treba da usmjeri na: stjecanje uvida u učenje i poučavanje, prepoznavanje snaga i nedostataka u učenju i poučavanju ali i planiranje budućeg učenja i poučavanja.

Vrednovanje treba da bude proces u okviru navedenih koncepata vrednovanja, ali i da bude: pouzdano, valjano, pravedno, jasno, poticajno, praktično i ekonomično te da ima pozitivan utjecaj na učenika.

Vrednovanje kao povratna informacija učeniku o rezultatima učenja i poučavanja određuje

dinamiku daljeg procesa učenja i poučavanja te definiše individualne potrebe učenika u tom procesu. Pri svakom vrednovanju treba voditi računa o **kriterijima vrednovanja** i primjeni **različitih metoda vrednovanja** da bi svi učenici imali priliku pokazati stečene kompetencije na način koji to njima najviše odgovara. Neke od preporučenih metoda vrednovanja su: ljestvice procjene, praćenje tokom rada, samorefleksija i samovrednovanje, odabir složenosti zadataka, dnevnicu učenja, izlazne kartice (npr: razumio sam, trebam još malo učenja, nisam razumio i sl.), vršnjačko vrednovanje, usmene provjere znanja, pismene provjere i/ili provjere znanja putem IKT-a, učenički projekti i sl.

Kombinovanjem različitih metoda vrednovanja vrednovanjem se prate sljedeći elementi:

- Usvojenost obrađenih pojmova i sadržaja
- Aktivno učešće učenika u realizaciji nastavnih sadržaja
- Individualni angažman u okviru nastavničkih aktivnosti
- Elementi kritičkog mišljenja u toku realizacije sata
- Angažiranost na individualnim, partnerskim i grupnim projektima
- Učešće u razgovoru
- Odgovori na pitanja s višestrukim izborom
- Zalaganje i doprinos tokom nastave
- Usvojenost definisanih ishoda učenja
- Kreativnost i samoinicijativnost u radu
- Korištenje različitih izvora znanja
- Procjene znanja uz korištenje IKT-a
- Modificirana esejska pitanja
- Prezentacije...

Učenička postignuća se vrednuju u okviru koncepta vremena i prostora, uzroka i posljedica, kontinuiteta i promjena, izvora informacija i istraživanja, te interpretacija i perspektiva.

Vrednovanje u školi je javno, kontinuirano, nepristrasno, opisno i brojčano i u skladu s važećim Pravilnikom o ocjenjivanju.

